

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

Inga VITKUTĖ

Finansų ir investicijų ekonomikos studijų programos studentė

INVESTICIJŲ POVEIKIO UAB „KROVINYS“ VEIKLAI
ANALIZĖ IR VERTINIMAS

Magistro darbas

Šiauliai, 2015

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

Inga VITKUTĖ

**INVESTICIJŲ POVEIKIO UAB „KROVINYS“ VEIKLAI
ANALIZĖ IR VERTINIMAS**

Magistro darbas
Ekonomika (L100),

**Darbo vadovė:
prof. dr. Zita TAMAŠAUSKIENĖ**

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu Ekonomikos studijų krypties magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

ANOTACIJA

Inga Vitkutė

Investicijų poveikio UAB „Krovinyš“ veiklai analizė ir vertinimas.

Magistro darbas.

Magistro baigiamajame darbe teoriniu aspektu išanalizuoti investicijų reikšmės įmonės veikloje aspektai ir investicijas lemiantys veiksniai, bei jų poveikio įmonės veiklai vertinimo metodologiniai aspektai. Praktinėje darbo dalyje atlikta transporto paslaugas teikiančios įmonės UAB „Krovinyš“ ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo rodiklių analizė. Atliekama turto analizė palyginant analizuojamos įmonės turto ir nuosavo kapitalo pelningumo rezultatus ir juos lemiančius veiksnius su sektoriaus rodikliais, ieškoma sąsajų su šalies ir tarptautine ekonomine aplinka. Apskaičiuoti ir palyginti 2009 – 2013m. įmonės veiklos finansiniai rodikliai į turto atnaujinimą ir plėtimą.

Atlikta analizė parodė, kad investuoti į transporto priemonių atnaujinimą o ne plėtimą yra analizuojamai įmonei pelningiau ir patvirtino autorės suformuluotą hipotezę, kad atnaujindama turimą turtą palyginti su jo didinimu įmonė gali gauti geresnius veiklos rezultatus.

ABSTRACT

Inga Vitkutė

Investment impact activity analysis and assessment of Ltd. company “Krovinyš”.

Master’s work.

The final aspect of the work of the master, the theoretical analysis of the investment value in the company’s activities and investments in the determinants, impact assessment of the company’s activities and methodological aspects. The practice of the work carried out in undertakings providing transport services to the UAB “cargo” on the use of indicators for the analysis of tangible fixed assets. The analysis is carried out by comparing the company’s property assets are analyzed, and the results of the equity capital profitability and factors affecting them, with the sector indicators, searching for links with the country and the international economic environment. Calculate and compare the 2009 – 2013. Financial indicators of the company’s activities to the updating and expansion of the property.

The analysis has shown that investing in the renewal of the vehicle rather than the more profitable the company is analysed and the expansion has confirmed the hypothesis formulated by the author that by updating the available assets in comparison with its expansion, the company is able to get better performance.

TURINYS

ĮVADAS	9
1. ĮMONĖS INVESTICINĖS VEIKLOS VERTINIMAS TEORINIŲ ASPEKTU	12
1.1. Investavimo samprata.....	12
1.2. Investicijas lemiantys veiksniai.....	15
1.3. Investicijų reikšmė įmonės veiklai.....	17
1.4. Įmonės investicinės veiklos vertinimo metodiniai aspektai.....	21
1.4.1. Įmonės ilgalaikio turto panaudojimo teorinis vertinimas.....	21
1.4.2. Investicijų ekonominio efektyvumo ir rizikos teorinis vertinimas.....	25
1.4.3. Įmonės veiklos rodiklių teorinis vertinimas.....	27
2. UAB „KROVINYS“ INVESTICIJŲ PAGRINDIMAS	32
2.1. Tyrimo metodika.....	32
2.2. UAB „Krovinyš“ veiklos apžvalga.....	34
2.3. UAB „Krovinyš“ palyginimas transporto sektoriaus kontekste.....	35
2.4. UAB „Krovinyš“ ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo analizė.....	39
2.5. UAB „Krovinyš“ investicijų pagrindimas.....	41
2.5.1. Investicijų finansinis vertinimas.....	43
2.5.2. Investicijų rizikos vertinimas.....	46
3. INVESTICINIŲ SPRENDIMŲ POVEIKIO UAB „KROVINYS“ VEIKLAI VERTINIMAS	48
3.1. UAB „Krovinyš“ veiklos tendencijų projektavimas.....	48
3.2. UAB „Krovinyš“ mokumo analizė.....	53
3.3. UAB „Krovinyš“ pelningumo analizė.....	58
3.4. UAB „Krovinyš“ efektyvumo analizė.....	60
3.5. Investicinės veiklos ekonominis pagrindimas.....	65
IŠVADOS	67
REKOMENDACIJOS	70
LITERATŪRA	71
PRIEDAI	76

LENTELĖS

1 lentelė	Investavimo sąvokų apibrėžimai.	12
2 lentelė	Ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės ir naudojimo efektyvumo rodikliai.	23
3 lentelė	UAB Krovinsys turto pelningumą lemiantys rodikliai.	36
4 lentelė	UAB Krovinsys nuosavo kapitalo pelningumą lemiantys rodikliai.	38
5 lentelė	UAB „Krovinsys“ ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės ir naudojimo efektyvumo rodikliai 2009 – 2013 m.	39
6 lentelė	Planuojama UAB „Krovinsys“ kapitalo struktūra.	43
7 lentelė	UAB „Krovinsys“ investicijų atsipirkimas.	44
8 lentelė	UAB „Krovinsys“ investicijų efektyvumo rodikliai.	45
9 lentelė	UAB „Krovinsys“ jautrumo analizė veiksnių pokyčiams.	46
10 lentelė	UAB „Krovinsys“ investicijų rizikos vertinimas scenarijų metodu.	47
11 lentelė	UAB „Krovinsys“ pelno (nuostolio) straipsnių prognozavimas 2014 – 2015 m.	50
12 lentelė	UAB „Krovinsys“ balanso straipsnių prognozavimas 2014 – 2015 m.	52

PAVEIKSLAI

1 pav. Investicijų rūšys pagal klasifikavimo kriterijus.	14
2 pav. Investicijų funkcijos įmonėje.	18
3 pav. UAB „Krovinsys“ ir Lietuvos krovininio kelių transporto sektoriaus įmonių turto pelningumas (%) 2009–2013 m.	35
4 pav. UAB „Krovinsys“ ir Lietuvos krovininio kelių transporto sektoriaus įmonių nuosavo kapitalo pelningumas (%) 2009–2013 m.	37
5 pav. UAB „Krovinsys“ savikainos struktūra 2009 – 2013 m.	42
6 pav. UAB „Krovinsys“ bendrasis skolos rodiklis 2009 – 2015 m.	53
7 pav. UAB „Krovinsys“ ilgalaikių skolų koeficientas 2009 – 2015 m.	54
8 pav. UAB „Krovinsys“ pastovaus mokumo koeficientas 2009 – 2015 m.	55
9 pav. UAB „Krovinsys“ auksinės balanso taisyklės koeficientas 2009 – 2015 m.	56
10 pav. UAB „Krovinsys“ pastovaus finansavimo koeficientas 2009 – 2015 m.	57
11 pav. UAB „Krovinsys“ bendrojo ir grynojo pardavimų pelningumo rodikliai 2009 – 2015 m.	58
12 pav. UAB „Krovinsys“ veiklos rentabilumo rodiklis 2009 – 2015 m.	59
13 pav. UAB „Krovinsys“ debitorinio įsiskolinimo rodikliai 2009 – 2015 m.	61
14 pav. UAB „Krovinsys“ kreditorinio įsiskolinimo rodikliai 2009 – 2015 m.	62
15 pav. UAB „Krovinsys“ turto apyvartumo rodiklis 2009 – 2015 m.	63

PRIEDAI

1 priedas. UAB „Krovinyš“ balansas 2009 – 2013 m. (Lt)	76
2 priedas. UAB „Krovinyš“ pelno (nuostolio) ataskaita 2009 – 2013 m. (Lt)	78
3 priedas. UAB „Krovinyš“ balanso horizontalioji analizė 2009 – 2013 m. (Lt)	79
4 priedas. UAB „Krovinyš“ pelno (nuostolio) ataskaitos horizontalioji analizė 2009 – 2013 m.(Lt)	82
5 priedas. UAB „Krovinyš“ balanso horizontalioji analizė po turto atnaujinimo 2014 – 2015 m. (Lt)	83
6 priedas. UAB „Krovinyš“ balanso horizontalioji analizė po turto didinimo 2014 – 2015 m. (Lt)	85
7 priedas. UAB „Krovinyš“ pelno (nuostolio) ataskaitos horizontalioji analizė po turto atnaujinimo 2013 – 2015 m. (Lt)	87
8 priedas. UAB „Krovinyš“ pelno (nuostolio) ataskaitos horizontalioji analizė po turto didinimo 2013 – 2015 m. (Lt)	88
9 priedas. UAB „Krovinyš“ finansiniai rodikliai iki ir po planuojamų investicijų įgyvendinimo 2009 – 2015 m.	89
10 priedas. UAB „Krovinyš“ veiklos perspektyvų prognozė 2014 – 2015 m. (Lt)	90
11 priedas. UAB „Krovinyš“ ir transporto sektoriaus veiklos rodiklių palyginimas 2009 – 2013 m.	92
12 priedas. Paskolos grąžinimo grafikas	92
13 priedas. UAB „Krovinyš“ investicinio projekto pinigų srautai	93
14 priedas. UAB „Krovinyš“ investicinio projekto efektyvumo skaičiavimai	94
15 priedas. Pagrindinių sąvokų analizė	95

FORMULĖS

(1) Atsipirkimo laikas	25
(2) Efektyvumo koeficientas	25
(3) Turto pelningumo formulė.	29
(4) Nuosavo kapitalo pelningumo formulė.	29
(5) Tiesinio trendo funkcija.	33
(6) NPV verčių skirtumas.	47

ĮVADAS

Darbo naujumas ir aktualumas. Šiuolaikinės pasaulinės rinkos sąlygomis ypač suaktyvėjo įmonių investicinė veikla. Investicijos yra šalies ekonomikos variklis, kuris turi įtakos ekonomikos plėtrai bei skatinant ekonomines ir socialines reformas. Investicijos yra labai svarbus veiksnys, mažoms ir besivystančioms šalims nes jos veikia, kaip šalies ekonominio ir politinio patrauklumo rodiklis. Investicija bendriausia prasme, tai turto įsigijimas tikintis naudos. Tai lėšų panaudojimo procesas, kapitalo įdėjimas į objektą siekiant iš jo gauti kuo geresnį rezultatą, t.y. pajamas, pelną ir trunkantis tam tikrą laikotarpį. R. Higgs (2013) teigia, kad investiciniai sprendimai su technologiniais pakeitimais per laiką skatina darbo jėgos tobulėjimą, akcinio kapitalo augimą, turi įtakos ekonomikos augimui ilguoju laikotarpiu.

Investavimo tikslas yra pasiekti konkretų tikslą apibrėžtą laiko ir pinigų sąnaudomis. Dažnai, anot Rutten ir kt. (2014) sprendimas investuoti priklauso nuo investicijos, finansinės padėties, ekonominių perspektyvų, įmonės dydžio. Nuolatinis investavimas, tai nenutrūkstamas vertės augimas o kartu ir rizika. Klesti tik tos įmonės, kurios nuolat atsinaujina gerina teikiamų paslaugų kokybę, darbuotojų darbo aplinką, atsižvelgia į klientų poreikius, operatyviai ir kokybiškai juos įgyvendina. Tam tikslui įmonėje reikalingas našiai dirbantis materialusis turtas.

Kad turtas duotų didžiausią laukiamą pelną reikia jį nuolat atnaujinti – investuoti. Teisingiems valdymo sprendimams priimti ir pagrįsti turi būti atliekama išsami analizė, kuriai panaudojama sukaupta vidinė ir išorinė informacija. Tiksliai atlikta, išsami ilgalaikio materialiojo turto analizė sudaro pagrindą sėkmingai įmonės plėtrai, rezervinių galimybių išnaudojimui.

Investicinių sprendimų priėmimas yra viena svarbiausių įmonės veiklos sričių, padedančių jai pelningai atnaujinti turimą ar įsigyti naują turtą ir konkuruoti dinamiškos aplinkos sąlygomis. Galimybė pasiekti ekonominį efektą įmonei apibūdina sugebėjimą įvertinti realią padėtį, generuoti pajamas ar reinvestuoti pelną. Krovinių pervežimo įmonės privalo nuolat ieškoti rezervų veiklai gerinti, naujai technikai ir technologijoms įsigyti. Tinkamas ekonominės situacijos, įmonės veiklos sąlygų, augimo galimybių įsivertinamas, padeda įmonei sėkmingai vykdyti veiklą kintančios aplinkos sąlygomis. Įmonė norėdama išsilaikyti konkurencinės aplinkoje turi užtikrinti veiklos tęstinumą.

Investavimas yra pagrindinė vystymosi forma, kai pasirenkamas tinkamas investavimo objektas iš kurio įmonė gauna didžiausią ekonominį efektą. Tinkamas investicinio objekto pasirinkimas ir sėkmingas investavimas didina teikiamų paslaugų kokybę, mažina produktų

savikainą, veiklos sąnaudas. Įmonėms siekiančioms konkuruoti globalioje rinkoje yra būtina nuolat taikyti metodus pagrindžiančius investicijų reikšmę įmonės veiklos rezultatams. Šioje situacijoje investicijų tyrimas transporto paslaugų įmonei gali suteikti duomenų, kuriais remiantis galima daryti pagrįstus sprendimus dėl vilkikų parko didinimo ar mažinimo, siekiant sumažinti riziką bei vykdyti efektyviai įmonės veiklą.

Darbo problema. UAB „Krovinyš“ nuolat investuoja į savo vilkikų parko plėtimą tik nežymią dalį jo atnaujindama. Norėdama pasiekti geresnius veiklos rezultatus įmonė turi įvertinti investavimo proceso poveikį įmonės veiklos rodikliams. Žinant, kad įmonė neatlieka gilesnės veiklos rezultatų vertinimo analizės o priimami sprendimai yra pagrįsti bendra informacija, neatliekant argumentuoto investicinės veiklos pagrindimo tikėtina, kad šie sprendimai ne visuomet atneša tokią finansinę naudą, kokios buvo tikėtasi. Todėl darbo problema gali būti išreiškiama taip: ar investicijos į vilkikų parką yra efektyvios? Kokios investicijų į vilkikų parką alternatyvos?

Darbo objektas – investicijų poveikis UAB „Krovinyš“ veiklai.

Darbo tikslas – išanalizavus įmonės investicinės veiklos reikšmę, ją lemiančius veiksnius teoriniu aspektu atlikti UAB „Krovinyš“ investicijų vertinimą, poveikį įmonės veiklos rezultatams.

Suformuluotam tikslui pasiekti iškeliami tokie **uždaviniai**:

- Aptarti investicijas, jas lemiančius veiksnius teoriniu aspektu;
- Teoriniu aspektu pagrįsti įmonės investicinės veiklos vertinimo metodiką;
- Įvertinti įmonės ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo efektyvumą;
- Atlikti investicijų į ilgalaikį turtą finansinį vertinimą;
- Remiantis atlikta analize įvertinti numatomų investicijų alternatyvų poveikį įmonės veiklos rezultatams.

Pasiekti pelningus UAB „Krovinyš“ veiklos rezultatus **hipotezė** yra grindžiama tinkamu investicinės alternatyvos pasirinkimu. Pagal UAB „Krovinyš“ veiklos rodiklius galima vertinti investicijų reikalingumą ir tikslingumą. Investicijos padeda geriau išnaudoti turimus vidinius resursus, įsisavinti naujus bei plėsti veiklos sferas o dažnai ir gauti geresnius veiklos rezultatus pasirenkant tinkamą investavimo alternatyvą

Tikslui įgyvendinti ir išsikeltiems uždaviniams įvykdyti naudota **tyrimo metodika**. Darbe buvo siekiama išsiaiškinti teorinius investicijų mokslinėje ir metodinėje literatūroje nurodomus aspektus bei empiriniais metodais nustatyti investicijų įtaką įmonės veiklai. Tam naudojamo analitinis, apibendrinamasis, sisteminis metodai, kurie pritaikomi nagrinėjant, sisteminant, klasifikuojant mokslinę teorinę literatūrą. UAB „Krovinyš“ investicinės veiklos analizė bei vertinimas buvo atliekami remiantis absoliučių, santykinųjų ir vidutinių dydžių skaičiavimu, statistinių duomenų

lyginamąja, veiksnių įtakos analize, grafiniu duomenų atvaizdavimu, prognozavimu. Darbo autorės sudaryta vertinimo analizė išskaidyta į įmonės ilgalaikio materialiojo turto, investicijų efektyvumo ir veiklos rodiklių analizę bei įtaką šiems rodikliams ir prognozavimą. Darbe siekiama įvertinti naujų investicijų efektyvumą, palyginti įmonės veiklos rodiklius investuojant į įmonės vilkikų parko plėtimą ar atnaujinimą, maksimaliai atskleisti jų poveikį įmonės veiklos rezultatams. Siekiama įvertinti investicijų teikiamą naudą ir reikšmingumą.

Magistro baigiamojo darbo struktūra ir apimtis. Magistro darbą sudaro trys dalys. Darbo apimtis 75 (98) psl.

Pirmoje darbo dalyje analizuojami teoriniai investicinės veiklos vertinimo įmonėje aspektai: investavimo samprata, investicijas lemiantys veiksniai, investicijų reikšmė, suformuluojama investicinės veiklos vertinimo metodologija. Antroje darbo dalyje apžvelgta UAB „Krovinyš“ veikla, turto ir nuosavo kapitalo pelningumo rodikliai palyginami su to paties veiklos sektoriaus rezultatais. Įvertinamas ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo efektyvumas. Apskaičiuojami įgyvendinamų investicijų efektyvumo rodikliai. Trečioje darbo dalyje prognozuojami veiklos rezultatai pagal dvi investavimo alternatyvas.

Magistro darbo praktinis reikšmingumas. Tikimasi, kad empirinėje darbo dalyje atlikta analizė, gauta informacija bei pasiūlyti sprendimai padės įmonei pasirinkti tinkamą investavimo alternatyvą ir ateityje gerinti veiklos rodiklius.

1. ĮMONĖS INVESTICINĖS VEIKLOS VERTINIMAS TEORINIU ASPEKTU

Investicijos yra kiekvienos įmonės pasirinkimas ir kartu būtinybė, vienas iš tikslų ir išlikimo konkurencingoje aplinkoje sąlyga. Investicijos yra skirtingos savo turiniu, investavimo tikslu, apimtimi. Tačiau jos yra vienas iš svarbiausių veiksnių turinčių įtakos įmonių veiklos rezultatams. Šioje magistro darbo dalyje išanalizavus ir apibendrinus užsienio ir Lietuvos autorių mintis bei teiginius, pateikiama investavimo samprata jas lemiantys veiksniai bei reikšmė įmonės veiklai taip pat analizuojami investicinės veiklos vertinimo metodologiniai aspektai.

1.1. Investavimo samprata

Norint nuosekliai ir tiksliai apibūdinti investavimo procesą pirmiausia reikėtų pradėti nuo pačios investicijos sampratos. Terminas investicijos kilęs iš lotyniško žodžio invest, reiškiančio įdėti. Platesniu požiūriu investicija reiškia kapitalo įdėjimą siekiant jo padidėjimo.

Lietuvos įstatymuose investicija kaip sąvoka paaiškinta taip: „Investicijos – piniginės lėšos ir įstatymais bei kitais teisės aktais nustatyta tvarka įvertintas materialusis, nematerialusis ir finansinis turtas, kuris investuojamas siekiant iš investavimo objekto gauti pelno (pajamų), socialinį rezultatą (švietimo, kultūros, mokslo, sveikatos ir socialinės apsaugos bei kitose panašiose srityse) arba užtikrinti valstybės funkcijų įgyvendinimą“ (Lietuvos Respublikos..., 1999). Įvairūs autoriai skirtingai pateikia investavimo sampratos apibrėžimą, todėl detalesniam nagrinėjimui sudaryta lentelė (žr. 1 lentelę).

1 lentelė

Investavimo sampratų apibrėžimai

Autorius, metai	Samprata
Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, (1999)	Investavimas - įstatymo nustatytais būdais atliekami investuotojo veiksmai, kuriais jis įgyja nuosavybės teisę arba kreditoriaus reikalavimo teisę į investavimo objektą arba teisę šį objektą valdyti ir naudoti.
Langvinienė, N., Vengrauskas, P., Žitkienė, R., (2004)	Investavimas, kapitalo įdėjimas į gamybinius, negamybinius objektus, kurio pagrindu susiformuoja ilgalaikiai santykiai ir interesai.
Plakys, M. (2009)	Investavimas yra procesas kuris apima socialinės veiklos ir aplinkosaugos sektorius, investavimo į juos galimybes, įvertina investavimo į šiuos sektorius padarinius: tiek teigiamus, tiek neigiamus. Investavimo instrumentų atrankos procesui pasitelkiama išsami ir kruopšti finansinių rodiklių analizė, leidžianti atlikti investavimo veiksmus ir susieti dvi skirtingų poveikių veiklas – investavimą siekiant pelno ir visuomenės

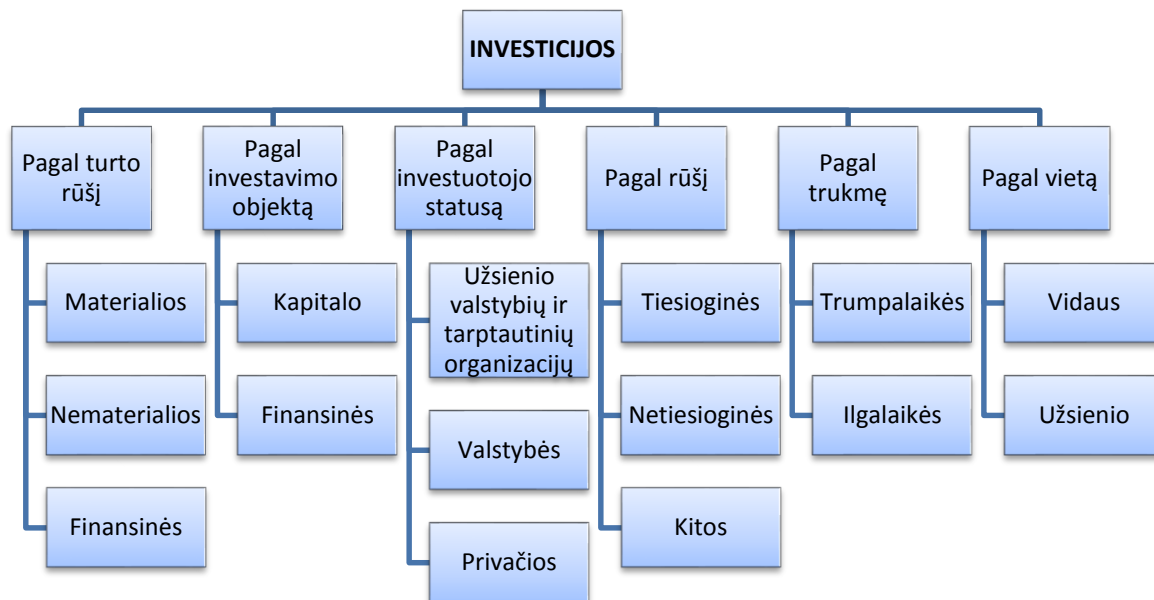
	socialinės aplinkos gerinimo.
Buškevičiūtė E., Kanapickienė R., Patašius M., 2010	Investuojamos piniginės lėšos ir įstatymais bei kitais teisės aktais nustatyta tvarka įvertintas materialusis, nematerialusis turtas siekiant iš investavimo objekto gauti pelno (pajamų), socialinį rezultatą (švietimo, kultūros, mokslo, sveikatos ir socialinės apsaugos bei kitose panašiose srityse) arba užtikrinti valstybės funkcijų įgyvendinimą.
Azzopardi P.V. (2010)	Investavimas, tai sprendimo priėmimo procesas, pagrįstas duomenų analizavimu ir apsisprendimu dėl rizikos ir netikrumo.
Černius G., (2011)	Investavimas – tai pinigų „įdarbinimas“ siekiant kuo didesnės naudos. Dar kitaip tariant, investavimas yra idėjų, laiko, žinių ir pinigų aukojimas kuriant aktyvus. Sąvoka „aukojimas“ parinkta todėl, kad investuojant sąmoningai atsisakoma vartojimo dabar dėl galimybės vartoti vėliau. Investuojant visuomet tikimasi, kad ateities vartojimo nauda bus didesnė (ar bent ne mažesnė) negu tas vartojimas, kurio buvo atsisakyta dabar.
Butkutė, R. Blažulionienė S, (2014)	Investicijos – piniginės lėšos, materialusis, nematerialusis ir finansinis turtas, kuris investuojamas siekiant iš investavimo objekto gauti pelno (pajamų), socialinį rezultatą (švietimo, kultūros, mokslo, socialinės apsaugos bei kitose panašiose srityse) arba užtikrinti valstybės funkcijų įgyvendinimą.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis lentelėje nurodytais šaltiniais.

Investavimo procesas prasideda nuo investavimo tikslų formulavimo. A. V. Rutkauskas, V. Sūdžius, V. Mackevičius išskiria dažniausiai keliamus tikslus investavimui (2009):

- Išsaugoti sukurtą vertę;
- Gauti perspektyvoje papildomų pajamų ar kaupti kapitalą;
- Gauti papildomų pajamų jau dabar;
- Praplėsti įtakos sritį ar perskirstyti nuosavybę;
- Naudotis deficitinėmis produkcijos ir paslaugų galimybėmis, išskirtinėmis turtinėmis ir neturtinėmis teisėmis;
- Apsidrausti nuo perteklinių rinkų poveikio.

Įmonės investiciniai procesai priklauso nuo įmonės veiklos srities, investicijų reikalingumo, turimų laisvų finansinių išteklių. Tai yra savalaikis įmonės sprendimas, kurį taip pat įtakoja vadovų kompetencija, įmonės valdymo politikos. Todėl pačios investicijos dažnai būna skirtingos savo trukme, apimtimi, tikslais. Remiantis Mackevičiaus, (2007) ir Norvaišienės (2005) metodika, jas galima skirstyti pagal skirtingus kriterijus:

1 pav. Investicijų rūšys pagal klasifikavimo kriterijus

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Mackevičiaus, (2007) ir Norvaišienės, (2005) metodika.

Tačiau V. Tomaševič ir J. Mackevičius (2010) pažymi „Kad būtų galima investicijas apskaičiuoti, analizuoti, vertinti ir planuoti, tikslinga tobulinti jų klasifikavimą pagal tam tikrus požymius: investavimo objektus bei laikotarpį, teritorinį požymį, rizikingumo lygį, investavimo specifiką ir kt.“. Įmonės vadovui investicijų įgyvendinimo trukmė svarbi dėl dviejų priežasčių:

1. Ilga atsipirkimo trukmė rizikinga; atsiranda neapibrėžtumas, kad gali pasikeisti įmonės veiklą įtakoiantys vidiniai ir išoriniai veiksniai;

2. Ilga atsipirkimo trukmė atitraukia lėšas, kurios reikalingos įmonei jau šiandien.

Apibendrinant galima teigti, kad skirtingi autoriai investavimo sampratą pateikia skirtingais nagrinėjamais aspektais, tačiau pačiu bendrausiu požiūriu, tai procesas kai investicijos (piniginės lėšos, materialus, nematerialus ar finansinis turtas) „įdarbinamas“ siekiant gauti tam tikrą atlygį už tai. Investicijų klasifikavimas pagal skirtingus kriterijus daugiareikšmis. Tai priklauso nuo to, kokios formos yra investicijos, kuriam laikui investuojama, kas investuoja ir dėl kokių priežasčių. Tačiau autoriai pažymi, kad yra reikalingas detalesnis investicijų klasifikacijos aiškinimas, ko šiandieninėje mokslinėje literatūroje dar pasigendama.

1.2. Investicijas lemiantys veiksniai

Investicijų įgyvendinimas užtikrinamas vykdant įmonės investicinę veiklą, kuri yra viena iš įmonės veiklos rūšių ir svarbiausia jos ekonominių tikslų realizavimo forma. Investicinė veikla yra tikslingai vykdomas procesas, kuriuo randamos reikalingos lėšos, įvertinamas investicinių instrumentų pagrįstumas, užtikrinamas jos formavimas, įgyvendinimas. L. Juozaitienė (2007) teigia, kad paprastai investiciniai sprendimai daromi dėl to kad reikia: „atnaujinti turimą materialinę bazę; didinti įmonės gamybos apimtį; pradėti gaminti naujas produkcijos rūšis arba teikti naujas paslaugas“.

Kaip teigia E. Valakevičius (2011): „Visuomenės materialinė gerovė priklauso nuo *ekonomikos produktyvumo galimybių*, t.y. produkcijos ir suteiktų paslaugų dydžio. Šios galimybės priklauso nuo šalies realiojo turto (real assets): žemės, gamtos išteklių, pastatų, gamybos įrenginių, technologijų lygio ir žinių, kuriomis naudojamosi kuriant produktus ir teikiant paslaugas“. Investicijas lemiantys veiksniai yra glaudžiai susiję su šalies, kurioje investuojama, nacionalinės politikos vaidmeniu ypač su politikos liberalizavimu, kaip užsienio investicijas skatinančiu veiksmu. Specifiniai vietovės veiksniai turi lemiamą įtaką užsienio investicijų srautams į šalį. Santykinė atskirų specifinių vietovės veiksnių svarba priklauso nuo trijų investavimo aspektų: *investicijos motyvo* (pvz. išteklių, rinkos ar efektyvumo siekimas), *investicijos tipo* (pvz., paslaugos ar gamyba) bei nuo *investuotojų dydžio* (mažos, vidutinės ar didelės tarptautinės kompanijos).

Investicijų srautus lemia įvairios vyriausybės siūlomos skatinamosios priemonės, apimančios *fiskalinius paskatinimus* (žemesnius mokesčius užsienio investuotojams), *finansinius paskatinimus* (subsидijas ir lengvatines paskolas). Apsisprendimą investuoti anot Kahai, S. K. (2011) lemia įmonės užimamos rinkos dydis, infliacija, mokesčių dydis. Jam antrina ir Anyanwu J. C. (2012) teigdamas, kad investiciniam sprendimui įtakos turi ne tik rinka ir infliacija, tačiau ir tokie išorinės aplinkos veiksniai kaip ekonomikos augimas, žmogiškasis kapitalas.

Anot J.P. Doh ir kt. (2012) firmos investicinius sprendimus dažnai lemia *išorinė aplinka*. Įmonės dirbančios užsienio šalyse, kuriose aukštesnis ekonomikos išsivystymo lygis dažnai turi ir aukštesnius joms keliamus reikalavimus gaminamų prekių ar teikiamų paslaugų kokybei. Tačiau galimybės gauti didesnę ekonominę naudą, uždirbti didesnę pelną vilioja. Anot autorių visuomeninės normos ir veiksmai taip pat politinė aplinka diktuota investicinius sprendimus ir tai dažnai lemia ir užsienio rinkų pasirinkimą, nors išvystytoje ekonomikoje jie daugiau kainuojantys nei besivystančioje.

Įmonės investavimas lemia plėtrą, toje pačioje šalyje ar užsienio rinkoje. A. Buvik ir O. Amdersen (2011) teigimu, investicijos gali būti *konkurencinio pranašumo šaltinis* abiem mainų partneriams. Įmonė siekia gamybą padaryti efektyvesnę, naudodama horizontalią arba vertikalią integraciją. Horizontalios integracijos tikslas - naujų rinkų paieška, siekis pasinaudoti oligopoline padėtimi. Naudojant vertikaliąją integraciją sprendžiamos priėjimo prie išteklių, svarbių tarpinių produktų tiekimo ar prekių paskirstymo problemos.

Nuolat investuojančios įmonės diegia *modernesnes technologijas*. Įmonės investitoriai suinteresuoti veikiančios įmonės sėkme orientuojasi į turto atnaujinimą susijusį su pažangesnėmis technologijomis, kadangi turimų žinių pagalba, galima jau esantį turtą panaudoti efektyviau nei iki šiol jis buvo naudojamas kompanijoje kurioje investuojama. Kapitalo injekcijos, kurių reikia norint padengti veiklos sąnaudas ir kitas kapitalo išlaidas kritiniais plėtros etapais yra labai reikalingos, kol investicinis objektas gali pagrįstai tikėtis gauti pajamas ir tapti perspektyvus.

Priimant sprendimą dėl investavimo, būtina disponuoti informacija investicijų tikslingumui įvertinti. Investicinio sprendimo ekonominis įvertinimas grindžiamas numatomais pinigų srautais. Ekonominis įvertinimas padeda pasirinkti sprendimą remiantis ūkinės – finansinės naudos matais, kaip vertės rodikliais, kurių kiekvienas atspindi tik tam tikrą aspektą.

Kadangi praktikoje retai būna, kad įmonės būtų tiek sukaupusios pelno, kad pakaktų reinvestuoti į įmonės veiklos atnaujinimą reikia papildomų finansavimo šaltinių. Finansavimo šaltinių struktūrą ir jos įtaką įmonės finansiniam stabilumui lemia nuosavo ir skolinto kapitalo skirtumai. Nuosavo kapitalo pagrindinis požymis yra tas, kad jis niekada negarantuoja investuotojui pelningos veiklos ir nėra grafiko investicijoms gražinti. Skolintą kapitalą būtina gražinti nurodytais terminais ir nepriklausomai nuo *įmonės finansinės būklės*. D. Treigienės nuomone (2010), investicinė banko paskola yra pigiausias verslo plėtros išorinis finansavimas (be abejo, įmonės skolinasi ne tik iš bankų kai kada jos naudojasi kitų kredito institucijų, pvz. kredito unijų paskolomis, skolinasi iš kitų įmonių ar privačių asmenų, naudojasi valstybinių fondų finansavimu). Mažesnės įmonės turi labiau kovoti, kad gautų finansavimą. „Didesnėse įmonėse dominuoja investicinės išlaidos, todėl kad jos turi sukaupusios daug grynųjų pinigų ir turi užtikrintą bankų finansavimą, todėl didelėse įmonėse finansavimo trūkumas nėra lemiantis veiksnys, dėl žemo investicijų lygio“ (Why has the..., 2013).

Jei įmonė negali išmokėti pagrindinės skolos ir palūkanų, akcininkai praranda įmonės kontrolę. Jei skolos didesnės už nuosavą kapitalą, kreditoriai gali prarasti paskolintus pinigus. Praktikoje taikomi įvairūs paskolos padengimo būdai: skirtingo dydžio dalimis, įmokomis neperiodiškai pasikartojančiomis datomis, anuitetais susidedančiais iš periodinių įmokų, ir kt. Kaip teigia S. Girdzijauskas (2005) – anuitetas yra plačiausiai paplitęs paskolos dengimo būdas susijęs su

kasmetiniais ir dažnesniais mokėjimais. Padengiant paskolą anuitetiniu būdu, paskolos dydis tiesiogiai išdėstomas visam padengimo laikui, visais periodais yra vienodas. Jei investicinė veikla „finansuojama skolintomis lėšomis, parengiamas paskolos gražinimo planas“ (Treigienė, 2010).

Investicijos įmonėje yra rizikingas žingsnis, kadangi šio sprendimo rezultatas priklauso ne tik nuo pačios įmonės veiklos rezultatų, tačiau ir nuo jos išorinės aplinkos. J.C. Kelleher ir J.J. MacCormack (2004) rekomenduoja nuodugniai apsvarstyti kapitalo investicijų vertinimo būdus, nes tipiniai vertinimo rodikliai dažnai parodo geresnius rodiklius nei yra iš tikrųjų tuo pačiu atsiranda didesnė *rizika*. Investicijos vertė parodo laukiamas (būsimąsias) įmonės pajamas (naudą). Kaip teigia R.A. Morris ir B. S. Mcwhorter (2010) svarbu rasti veiksnius turinčius didžiausią įtaką įmonės investicinės veiklos sėkmei.

A. Griškevičiaus (2009) nuomone rizikos vertinimas gali būti taikomas, kai sunku įvertinti planinių investicijų reikšmių nukrypimus, norint išsiaiškinti kokių reikia dar papildomų tyrimų ir duomenų, kad būtų galima įvertinti planinių investicijų reikšmių nukrypimus. Tačiau reikia pripažinti, kad nei viena įmonė, nei viena šalis dar neišrado būdų, kaip apsisaugoti nuo rizikingų investicijų. Apsidrausti nuo galimos rizikos arba sumažinti iki tam tikro neapibrėžtumo galima išsamiai išanalizavus informaciją apie galimą investavimo objektą, nuodugniai išanalizavus rinką remiantis paklausa ir pasiūla, įvertinus įmonės galimybes prisiimti naujus skolinius įsipareigojimus.

Apibendrinant galima teigti, kad investicijas įmonėje įtakoje skirtingi veiksniai: vyriausybės fiskaliniai skatinimai, ekonomikos produktyvumo lygis, žmogiškasis kapitalas. Įmonės investicijomis siekia padengti veiklos sąnaudas, diegti modernesnes technologijas, plėsti veiklos sritis ar didinti užimamos rinkos dalį. Sprendimas investuoti turi būti grindžiamas ekonominiu vertinimu, kuris reikalingas įvertinti finansavimo galimybes: investuoti sukauptą kapitalą ar finansuoti skolintomis lėšomis, kurios dažnai būna pigesnės nei skolintos lėšos. Tačiau investicijos yra rizikingas žingsnis, kuris dažnai priklauso ne tik nuo pačios įmonės bet ir išorinės aplinkos. Tinkamai priimti investiciniai sprendimai, įmonės galimybių įsivertinimas įtakoja nuolatinį įmonės augimą ir gerus pagrindinės veiklos rezultatus.

1.3. Investicijų reikšmė įmonės veiklai

Įmonės investavimo sprendimai yra nulemti įmonės veiklos specifikos, laukiamo investicijų efekto, aplinkos poveikio. Kaip išskiria L. Uturytė – Vrubliauskienė (2012) yra dvi įmonės investicijų orientacijos: į vidinius procesus arba į išorinius. Į vidinius procesus orientuotos

investicijos turi sumažinti veiklos sąnaudas, pagerinti operacijų kokybę bei greitį, panaikinti pasikartojančius verslo procesus ir padidinti verslo lankstumą. Į išorę orientuotos investicijos turi padėti įmonei gauti ilgalaikį konkurencinį pranašumą ir pagerinti savo rinkos poziciją, ypač gerinant klientų pasitenkinimą. „Įmonės turi nuolat investuoti, nesant tikroms ar šios investicijos bus sėkmingai pritaikytos ekonominių rezultatų kūrimui“ (Vasauskaitė, Krušinskas, 2009).

Kad investicijos būtų naudingos, įmonė privalo nusistatyti tą veiklos sritį, kurioje investiciniai sprendimai yra reikalingiausi ir kurie teiks įmonei realaus pelno, gerins įmonės veiklos rodiklius ateinančiu laikotarpiu. „Investicijų įgyvendinimas yra bene svarbiausia sąlyga sprendžiant praktiškai visus strateginius ir didžiąją dalį einamųjų įmonės plėtros ir efektyvios jos veiklos užtikrinimo uždavinių“ (Norvaišienė, 2005). Pritaikant jos metodiką, galima įvardyti svarbiausias investicijų funkcijas įmonėje:

2 pav. Investicijų funkcijos įmonėje

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis, Norvaišienės, (2005) metodika.

Investicijos turi didelę reikšmę kiekvienos įmonės veiklai, yra vienas iš svarbiausių veiksnių turinčių įtakos konkurencingumui, veiklos tęstinumui, plėtrai. „Verslo projektų tikslas – ne gaminamos produkcijos apimtys ar pelnų maksimizavimas, bet optimalus visų techninių ir ekonominių aspektų, kurie yra traktuojami kaip ilgalaikio verslo planavimo tikslai, aprėpimas“ (Rutkauskas, Tamošiūnienė, 2002). Jos didina vietos įmonių veiklos efektyvumą ir produktyvumą. J. Strohhecker ir A. Grossler (2012) pažymi, kad įmonės strateginės veiklos sprendimai prasideda nuo galimybių ieškojimo augimo strategijai įgyvendinti randant tinkamus veiklos sprendimus ir veiklos strategiją, nors tai padaryti yra pakankamai sunku.

E.F. Brigman ir P.R. Daves nuomone (2004) investuotojų požiūriu analizė svarbi ateities įvykiams numatyti bet ne tik prognozuoti ateitį, tačiau dar svarbesniam dalykui – planavimui, kuris garantuotų

ateities veiklos plėtrą. Pagal Z. Lydeką ir B. Drilingą (2002) finansinės lėšos investuojamos ilgesniam laikui, todėl prieš investuojant, reikia numatyti verslo ciklo pakilimą ar nuosmukį. Jeigu bus pakilimas, išaugusi perkamoji galia padidins ir pardavimus. Tuomet investicijos bus labai naudingos įmonei. Tačiau nuosmukio atveju, investuotojams gresia patirti didelius nuostolius. B. Aktakas, C. Aytun, Akin, C. (2012) atlikto tyrimo metu, kuriame buvo nagrinėjama verslo ciklų priklausomybė nuo investicijų ir inovacijų, buvo atrastas teigiamas ryšis tarp verslo ciklo ir investicijų.

Esant tinkamoms sąlygoms įmonės privalo nuolat tobulinti savo veiklos sritis, diegti naujoves. Kaip teigia K. Lukaševičius (2012) „Nors naujovių įgyvendinimas dažnai susijęs su papildomomis investicijomis, tačiau gautas vertės vartotojui šuolis bus garantas naujai rinkos erdvei sukurti. Vertės vartotojui augimas yra naudingas ne tik vartotojui, bet ir gamintojui, galinčiam gauti didesnę kainą.“.

Tai daryti verčia ir nuolat besikeičianti įmonės aplinka, kurią Egger ir Radulescu (2011) įvardija politinę ir teisinę įmonės aplinką, santykinę gamybos veiksmų kainą. Kaip teigia J. Žvinklys, E. Vabalas (2006) šiems globaliniams išoriniams procesams priklauso:

- Gyventojų skaičiaus didėjimas ir jų poreikių, reiklumo augimas;
- Mokslo ir technikos plėtra;
- Konkurencija;
- Didėjantys reikalavimai produkcijos kokybei;
- Didėjančios aplinkos apsaugos išlaidos;
- Gamtos išteklių atsargų mažėjimas.

Įmonės valdomas materialus ar nematerialus turtas gali uždirbti pajamas, kai išnaudojami įrengimų pajėgumai o tinkamai nebeatliekantys funkcijų pakeičiami naujais. Gautos pajamos yra paskirstomos investuotojams, atsižvelgiant į tai, kokia dalis akcijų jiems priklauso. S. Valentinavičiaus (2010) teigimu „akcijų savininkai turi teisę į visas pajamas, likusias po to, kai buvo atsiskaityta su kreditoriais“. Taigi, įmonės finansinio turto vertė priklauso nuo įmonės materialaus ir nematerialaus turto. Ši vertė gaunama tikslingai vykdant investicinę veiklą. Kaip teigia V. J. Žilinskas (2009) „vienas iš pagrindinių šios veiklos garanto aspektų – pagrindinių investicijų valdymo principų bei įvairių investicinių instrumentų naudojimo galimybių atrinkimas bei suvokimas“.

Kaip teigia A.V. Rutkauskas, P. Stankevičius „investuotojas su tam tikru tikslumu apibrėžia savo investavimo horizontą, t.y. laiko tarpą, kuris apima jo strategiją ir kurio atžvilgiu vertinami investavimo proceso rezultatai“ (2006). Reikalingas tam tikras išankstinis pasiruošimas, kurio metu turi būti įvertinami laisvi finansiniai ištekliai. Z. Lydeka, B. Drilingas teigia: „Investicijų

šaltiniai būna labai įvairūs: firmos nuosavos lėšos, skolintos iš banko, akcininkų, obligacijų savininkų pajėgumai“ (2002), būtina surinkti pakankamai informacijos apie prieinamas investavimo priemones, preliminariai įvertinti ateities prognozes.

Veikiančios įmonės, kurios turi sukaupusios didelę nepaskirstytojo pelno dalį dažnai reinvestuoja – iš investicijų gautą pelną investuoja toje sityje, kurioje šis pelnas buvo gautas. „Dažnai įmonės veiklai orientuota kapitalo sąvoka yra suprantama taip kapitalas – tai finansinės priemonės, skirtos investiciniams tikslams“ (Cibulskienė, 2007).

A. Kaziliūnas (2009) išskyrė ir apibendrina tokias visiems įmonėse įgyvendinamiems investiciniams projektams būdingas savybes:

1. Nustatytas galutinis tikslas;
2. Apibrėžtas laiko tarpas nuo vykdymo pradžios iki pabaigos;
3. Dažniausiai kelių padalinių ir profesionalių darbuotojų įtraukimas;
4. Nauja unikali veikla, t.y. daroma kažkas nauja;
5. Specialūs laiko, kainos ir atlikimo reikalavimai.

Pasirinkimo sprendimas yra svarbus tuo, kad naudojamos lėšos, kurios yra visuomet reikalingos verslui. S. Girdzijausko (2006) nuomone „vertinimas yra labai svarbi ir atsakinga finansinio darbo sritis, dažnai nulemianti net strateginio sprendimo priėmimo eigą ir galutinius rezultatus“. Tačiau be nuolatinių investicijų verslo įmonės taip pat ilgai negyvuotų, kadangi šiandieniniam verslui būtinas nuolatinis, nepertraukiamas vystymasis, tobulėjimas, klientų poreikių tenkinimas, dinamiškumas. Sugebėjimas pelningai dirbti ir nuolat tobulinti savo veiklą yra labai svarbi sąlyga verslui.

L. Juozaitienė (2008) išskiria septynis svarbiausius investicinės veiklos naudos įmonei aspektus:

1. Gerinti įmonės įvaizdį;
2. Tobulinti technologiją ir techniką;
3. Gerinti darbo sąlygas ir didinti produktyvumą;
4. Didinti produkcijos gamybą ir jos efektyvumą;
5. Gerinti darbo kokybę;
6. Pritraukti kvalifikuotą darbo jėgą;
7. Sukurti prielaidas įmonės plėtrai ateityje.

Tinkamai pasirinktas investicinis sprendimas padeda įmonei gerinti savo įvaizdį, tobulinti technologijas ir techniką, gerinti darbo sąlygas ir darbo kokybę, pritraukti kvalifikuotą darbo jėgą, padeda pagrindus įmonės plėtrai ateityje. Investuojant optimizuojame įmonės veiklą, formuojame ilgalaikę kapitalo struktūrą. Investicijos yra pagrindinė įmonės ekonominio vystymo strategijos realizavimo forma, saugesnės ir labiau apsaugotos nuo rinkos kitimų. Tačiau, kai įmonės veikloje

naudojami skolinti pinigai svarbu žinoti kas ir kaip finansuos skolos gražinimą. Kaip teigia G. Černius (2014) reikalinga ne tik pelninga įmonės veiklos sritis, kuri gebėtų padengti mokamas palūkanas, bet ir pakankama nuolat uždirbama pelno masė, kuri vėliau virstų pakankama pinigų suma.

Apibendrinant galime teigti, kad investicijų įgyvendinimas yra labai svarbus sprendžiant strateginius, įmonės plėtros ir efektyvios jos veiklos užtikrinimo uždavinius. Kad investicijos būtų naudingos, įmonė privalo nusistatyti tą veiklos sritį, kurioje investiciniai sprendimai yra reikalingiausi, kurie teiks įmonei realios finansinės naudos. Vienos investicijos turi sumažinti veiklos sąnaudas, pagerinti operacijų kokybę bei greitį, panaikinti pasikartojančius verslo procesus ir padidinti verslo lankstumą. Kitos investicijos turi padėti įmonei gauti ilgalaikį konkurencinį pranašumą ir pagerinti savo rinkos poziciją. Investicijos turi didelę reikšmę kiekvienos įmonės veikloje yra vienas iš svarbiausių veiksnių turinčių įtakos konkurencingumui, veiklos tęstinumui, plėtrai. Jos didina įmonių veiklos efektyvumą ir produktyvumą. Sugebėjimas pelningai dirbti ir nuolat tobulinti savo veiklą yra labai svarbi sąlyga verslui.

1.4. Įmonės investicinės veiklos vertinimo metodiniai aspektai

Rodiklių pasirinkimą lemia daugelis veiksnių. Pirmiausia kokia įmonės veikla – pagrindinė (gamybinė ar komercinė), finansinė ar investicinė bus tiriama, kiek ir kokie rodikliai bus analizuojami. Labiausiai analizuojamų rodiklių pasirinkimą, jų skaičių ir tyrimo seką lemia analizės tikslai. Tiriant sritį į kurią įmonė ketina investuoti savo piniginius resursus svarbus yra situacijos ekonominis, finansinis vertinimas, objektyvus esamų turto rodiklių įvertinimas.

1.4.1. Įmonės ilgalaikio turto panaudojimo teorinis vertinimas

Turtas duoda tam tikrą finansinę naudą tik tam kas juo sugeba tinkamai disponuoti. Tai nuosavybės teisėmis priklausanti įmonių savininkams nematerialios ir materialios finansinės vertybės – ekonominių išteklių išraiška, kurias atsakingai valdant ir naudojant galima gauti finansinės naudos ateityje. Įmonės turtą sudaro ilgalaikis ir trumpalaikis turtas. Turimo turto sudėtis domina ir išorinės informacijos vartotojus (kreditorius, verslo partnerius, valstybės institucijas) ir vidinės (įmonės vadovus). Ilgalaikis materialusis turtas naudojamas pagrindinei įmonės veiklai, pardavimo pajamoms uždirbti. Todėl dažnai ši turto dalis sudaro didesniąją viso

turto dalį. Šis turtas svarbus sėkmingai įmonės veiklai vykdyti ir geriems veiklos rezultatams užtikrinti. Ši turto dalis turi tiesioginę įtaką įmonės finansinei būklei ir veiklos rezultatams. Norint priimti pagrįstus investicinius sprendimus yra reikalinga išsamiai atlikta įmonės turto ir jo elementų analizė.

G. Kancerevičiaus (2009) teigimu investavimo sprendimai yra ne tik tie sprendimai, kurie sukuria firmai pajamas, bet ir tie, kurie taupo. Tam tikslui pasiekti turi būti pasirinktas tinkamas investicinis objektas. Investicinė veikla gali pakoreguoti įmonės veiklą ir jos strateginius tikslus. Visai investiciniai veiklai reikalingas išsamus finansinis pagrindimas: K. Ališauskas, H.K Karpavičius, J. Šeputienė (2005) teigia, kad situacijos analizę reikėtų pradėti nuo įmonės finansinių ataskaitų analizės:

- Pelno (nuostolio) ataskaita. Parodo ataskaitinio periodo veiklos pajamas, išlaidas, veiklos rezultata;
- Balansas. Jis parodo, kokį turtą valdo įmonė.

J. Mackevičius, R. Valkauskas teigia, kad „iš įmonės balanso, pinigų srautų, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitos galima sudaryti per šimtą įvairių santykinų rodiklių“ (2010). Kaip pabrėžia A. Šapkauskienė ir Š. Leitonienė (2009) veiklos vertinimo matų gausa parodo, kad „įmonės pačios turi susiformuoti savo individualių veiklos vertinimo rodiklių rinkinį“.

Santykinų finansinių rodiklių analizė praktikoje dar vadinama koeficientų analize. Santykinis dydis dažnai yra daug reikšmingesnis, kadangi dydis gautas lyginant du tam tikrus rodiklius yra akivaizdesnis nei absoliutus dydžio vertinimas ar lyginimas su kitu absoliučiu dydžiu. Šie koeficientai išreiškia įmonės finansinių ataskaitų ir kitų dokumentų duomenų tarpusavio ryšius, padeda įvertinti kitimo tendencijas. Pagal V. Aleknavičienę (2009) analizuojant mažiausiai trijų metų duomenis gali būti taikoma Trendo analizė. Šioje analizėje analizuojami tam tikri įmonės finansinės atskaitomybės duomenys, atskleidžiamos finansinių rezultatų kitimų tendencijos bei dėsningumai. „Teisingas esamos būklės įvertinimas padeda gerokai objektyviau numatyti veiklos plėtros būdus ir galimybes – kaip vieną iš būtinų kiekvienos įmonės išlikimo ir plėtros sąlygų“ (Mackevičius, 2007).

Siekiant objektyviai įvertinti įmonės finansinę būklę ir veiklos rezultatus reikia skaičiuoti absoliučiuosius ir santykinus finansinius rodiklius. Anot D. Jurevičienės ir A. Martinkutės (2013) santykinis rodiklis, gautas palyginus du ar daugiau absoliučiuųjų rodiklių yra daug pranašesnis už absoliutųjį, jis objektyviau ir įvairiau įvertina tiriamąjį objektą. Prieš atliekant skaičiavimus svarbu yra įsitikinti ar finansinėse ataskaitose nėra klaidų ar pateikiami duomenys yra patikimi ir teisingi.

To pagalba galima atskleisti įmonės vidinius ir perspektyvinius rezervus. Tačiau, kaip teigia A.V. Rutkauskas ir P. Stankevičius „patys rodikliai gali nieko nereikšti. Tam, kad jie taptų reikšmingi, vartotojas turi palyginti juos su ankstesniais tos kompanijos rodikliais arba šakos norma“ (2006).

Pagal įmonių veiklos pobūdį ilgalaikis materialusis turtas būna įvairus, skiriasi jų techninės ir naudojimo savybės, tarnavimo laikas, priklausomybės forma. G. Kalčinskas (2010) turtą pagal nuosavybės formą skirsto taip :

- Įmonei priklausantis;
- Išsinuomotas (lizingas);
- Dovanotas.

Įmonei priklausantis turtas yra pačios įmonės įsigytas ir visomis nuosavybės teisėmis jai priklausantis turtas, kurį ji gali valdyti ir naudoti pagal reikalingumą. Šis turtas taip pat laikomas užstatu, kai įmonė siekia gauti paskolą iš kredito institucijų.

Išperkamosios nuomos sąlygomis įsigytas ilgalaikis materialusis turtas nėra visiškai įmonės nuosavybė. Už verslo tikslais nuomojamą turtą pagal sutarties sąlygas reikia mokėti tam tikrą mokestį. Įvykdžius šiuos įsipareigojimus šis turtas tampa lizingo gavėjo nuosavybe. Lizingo sutartyje dažniausiai numatomos nuomojamo turto naudojimo, remonto, perdavimo sąlygos.

Neuždirbtas o gautas turtas įspėja, kad jo negalima sieti su sėkminga įmonės veikla ir stabilia finansine būkle, kadangi jis neparodo ar įmonės sėkmingai vykdo veiklą, tinkamai paskirsto finansines lėšas.

Ilgalaikio materialiojo turto būklė svarbi, kadangi juo vykdoma įmonės pagrindinė veikla. Todėl, kaip teigia J. Mackevičius „Nuo ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės priklauso įmonės finansinė būklė ir veiklos rezultatai“ (2007). Tam tikslinga skaičiuoti ilgalaikio materialiojo turto techninę būklę ir naudojimo efektyvumą apibūdinančius rodiklius. Šie rodikliai pateikti žemiau esančioje lentelėje.

2 lentelė

Ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės ir naudojimo efektyvumo rodikliai

Rodiklis	Formulė
Atnaujinimo koeficientas	Įsigyto per metus turto vertė / Turto vertė metų pabaigoje
Likvidumo koeficientas	Likviduoto per metus turto vertė / Turto vertė metų pabaigoje
Nusidėvėjimo koeficientas	Nusidėvėjimo suma / Turto vertė metų pradžioje ir pabaigoje
Naudingumo (tinkamumo) koeficientas	1 – nusidėvėjimo koeficientas
Ilgalaikio materialiojo turto grąža	Pagamintos produkcijos vertė / IMT vidutinė vertė
Ilgalaikio materialiojo turto imlumas	IMT vidutinė vertė / Pagamintos produkcijos vertė
Ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas (kartais)	Pardavimai/ Ilgalaikis materialusis turtas
Ilgalaikių skolų apdraustumo ilgalaikiu turto rodiklis	Ilgalaikis turtas / Ilgalaikiai įsipareigojimai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, pagal J. Mackevičių „Įmonių veiklos analizė. Informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas“ (2007, p. 311).

Atnaujinimo koeficientas – apskaičiavus konkrečių ilgalaikio materialiojo turto elementų atnaujinimo koeficientus ir palyginus juos tarpusavyje, galima nustatyti pagrindines tendencijas įsigyjant naują materialųjį turtą – mašinų, įrenginių atnaujinimo planų vykdymą ir pokyčių priežastis. Gaunama operatyvi informacija apie naujos technikos taikymą.

Likvidumo koeficientas – iš šio koeficiento galima spręsti apie ilgalaikio materialiojo turto priežiūrą, naudojimą. Šio koeficiento padidėjimas be kitų priežasčių gali reikšti gamybos apimties sumažėjimą. Palyginus atnaujinimo ir likvidumo koeficientus, matyti įmonėje esančios tendencijos atnaujinant ilgalaikį materialųjį turtą ir konkrečius jo elementus.

Nusidėvėjimo koeficientas – lyginant metų pradžios ir pabaigos koeficientus nustatoma, kiek pakito nusidėvėjimo lygis, kokią įtaką tam padarė įvairūs veiksniai. Įtaką nusidėvėjimo kitimui turi šie veiksniai:

- a) Pakitusi turto vertė atnaujinant ir plečiant turtą – koeficientas didėja, to nedarant mažėja;
- b) Pasikeitę amortizaciniai atskaitymai – didėjant didėja ir koeficientas;
- c) Kapitalo remonto vertė – nusidėvėjimo suma sumažėja kapitalinio remonto verte;
- d) Neatlyginamai gauto ir perduoto turto nusidėvėjimas – neatlyginamai gavus turtą, padidėja nusidėvėjimo suma, neatlyginamai perdavus turtą – sumažėja.

Naudingumo (tinkamumo) koeficientas – parodo turto tinkamumą toliau naudoti.

Ilgalaikio materialiojo turto grąža – parodo pagamintos produkcijos vertę, tenkančią vienam ilgalaikio materialiojo turto litui. Apibūdina, kaip veiksmingai įmonė panaudoja turimą turtą pardavimų procesui užtikrinti.

Ilgalaikio materialiojo turto imlumas – parodo kiek materialiojo turto tenka vienam pagamintos produkcijos vienetui. Pagal šio rodiklio reikšmę galime spręsti ar įmonė apsirūpinusi ilgalaikiu materialiuoju turtu.

Ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas kartais – parodo kiek pajamų tenka vienam ilgalaikio materialiojo turto litui. Galima spręsti apie turimo turto naudojimo efektyvumą pardavimo pajamoms uždirbti. V. Gronsko (2008) nuomone mažas rodiklio kitimas labiau siejamas su pardavimų apimties kitimu, didelis dažniausiai priklauso nuo ilgalaikio turto vertės pasikeitimo.

Ilgalaikių skolų apdraustumo koeficientas – šis rodiklis parodo kiek kartų ilgalaikio turto vertės užteks apmokėti ilgalaikėms skoloms.

Apibendrinant galima teigti, kad ilgalaikį materialųjį turtą turi ir naudoja visos įmonės, nepriklausomai nuo jų dydžio ir veiklos specifikos. Nuo ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės ir

naudojimo efektyvumo rodiklių priklauso daugelis įmonės svarbiausių veiklos rodiklių. Šis turtas paprastai sudaro žymią viso įmonės turto dalį o jo nusidėvėjimo sąnaudos reikšmingą išlaidų dalį. Informacija apie įmonės turtą svarbi ne tik vidinės informacijos vartotojams – akcininkams, bet ir išorinės – kredito institucijoms, todėl svarbu ne tik analizuoti ilgalaikio materialiojo turto techninę būklę ir naudojimo efektyvumą, ne ką mažiau reikšminga įvertinti, kokią įtaką ilgalaikio materialiojo turto pasikeitimas turi visam įmonės turtui.

1.4.2. Investicijų ekonominio efektyvumo ir rizikos teorinis vertinimas

Nėra vieno metodo kurio pagalba galėtumėme padaryti išvadas investicijos yra efektyvios ar ne todėl yra skaičiuojami tie rodikliai, kuriems apskaičiuoti turime reikalingus duomenis. Kiekvienas metodas turi savo privalumų ir trūkumų, kuriuos būtina įvertinti norint padaryti teisingas išvadas apie investicijų efektyvumą. Investicijų efektyvumo vertinimas parodo būsimą investicijų naudą siedamas ją su sąnaudomis. Investicijų efektyvumo įvertinimui dažniausiai naudojami tokie diskontuotų pinigų srautų metodai:

Diskontuotas atsipirkimo periodas – Tai laikas per kurį įmonė susigražina visas patirtas investicines išlaidas, tuo pačių ir investicijų likvidumas. Laikas per kurį diskontuotų pajamų srautų suma susilygina su investicijų suma. Kaip vieną didžiausių šio metodo trūkumų galime įvardyti, kad neįvertinamos įplaukos gautos po projekto atsipirkimo laiko, rodiklis orientuotas į trumpą investicinį periodą. Šis būdas labai populiarus nes įmonės vadovui investicijų atsipirkimo trukmė svarbi dėl dviejų priežasčių, nes ilga atsipirkimo trukmė rizikinga, atsiranda neapibrėžtumas, kad gali pasikeisti įmonės veiklą įtakojantys vidiniai ir išoriniai veiksniai, taip pat ilga atsipirkimo trukmė atitraukia lėšas, kurios reikalingos įmonei jau šiandien.

Taip pat laiko požiūriu efektyvumą nusako atsipirkimo laikas (T) ir efektyvumo koeficientas (E).

Šie rodikliai yra apskaičiuojami taip:

$$T=K/(V-S) \quad (1)$$

$$E=(V-S)/K \quad (2)$$

Kur:

K – objekto vertė arba kapitalinės išlaidos;

V – metinė produkcijos vertė;

S – metinė produkcijos savikaina

Grynoji dabartinė vertė (NPV) – ši procentinė norma dar vadinama barjeriniu koeficientu. K. Ališausko ir Ž. Kazlauskienės (2005) vertinimu grynoji dabartinė vertė yra „labiausiai paplitęs ir

vienas iš svarbiausių investicijų efektyvumo finansinio vertinimo kriterijų“. Grynoji dabartinė vertė apskaičiuojama iš diskontuotų iki investavimo pradžios momento pinigų įplaukų sumos atimant diskontuotų iki to paties momento piniginių išlaidų sumą. Jei gauta reikšmė didesnė už nulį, tai investuotojo reikalavimai dėl minimalaus pageidaujamo pelningumo yra patenkinti, investicijos atsiperka – projektas laikomas efektyviu, jei gauta reikšmė mažesnė už nulį investuotojo patirti nuostoliai bus lygus diskonto normai, projektas nebus efektyvus jei reikšmė lygi nuliui – projektas nebus nuostolingas tačiau ir pelno neuždirbs.

Vidinė grąžos (pelno) norma (IRR), kuo ši grąžos (pelno) norma didesnė tuo investicijos yra efektyvesnės. Ši norma sulygina investuojamo kapitalo diskontuotą vertę su gautinų grynujų pinigų srautų diskontuota verte. Parenkamas pelningumo procentas, kuris apibūdina investicijų pelningumą bet jis nėra susijęs su rinkoje vyraujančia palūkanų norma todėl ir vadinamas vidiniu investicijų pelningumu. E. Valakevičius (2011) apibrėžia šį rodiklį apibrėžia taip: „investicijos pelno norma yra tokia palūkanų norma su kuria dabartinė pajamų už investiciją vertė yra lygi dabartinei investicijos išlaidų vertei“.

Modifikuota vidinė grąžos norma (MIIR), tai diskonto norma kuriai esant investiciniai pinigų srautai prilyginami būsimajai jų vertei, kai tarpiniai pinigų srautai reinvestuojami su nustatyta ribine norma. J.C. Kelleher ir J.J. MacCormack (2004) rekomenduoja naudoti MIRR, kadangi leidžia nustatyti realesnes tarpines investavimo normas ir apskaičiuoti tikrąją metinę grąžos normą, palyginti su IRR. Reinvesticijos pagal kapitalo kaštus dažnai korektiškesnės, todėl MIRR yra patikimesnis investicijų pelningumo rodiklis. Kaip teigia R. Norvaišienė (2005) MIRR pranašesnė nei IRR kadangi:

a) MIRR atveju priimama prielaida, kad visų pinigų srautai yra reinvestuojami pagal vidinius įmonės kapitalo kaštus;

b) IRR metodo atveju, daroma prielaida, jog kiekvieno projekto pinigų srautai yra reinvestuojami pagal paties projekto IRR.

Apsidrausti nuo galimos rizikos arba sumažinti iki tam tikrų neapibrėžtumų galima išsamiai išanalizavus informaciją apie galimą investavimo objektą, nuodugniai išanalizavus rinką remiantis paklausa ir pasiūla, palūkanų norma, infliacijos svyravimais – vartotojų ir finansų rinkas. Viena iš svarbiausių rizikos vertinimo užduočių, pasirinkti tinkamą rizikos analizės metodą, kuriuo kiek įmanoma tiksliau galima įvertinti bendrą investicijų riziką.

Atliekant *jautrumo analizę* randame veiksnius galinčius labiausiai įtakoti investicijų sėkmingumą ir patikriname kiekvieno veiksnio įtaką investicijų efektyvumui. Galima nustatyti rezultato kintamumą, pasikeitus vienam parametru ir taip įvertinti projekto jautrumą įvairiems kintamiesiems. Išskirtina, kad darome prielaida, kad tik viena prielaida kinta o kitos prielaidos yra pastovios, rekomenduojama

pasirinkti veiksniai, kurie labiausiai įtakoja pinigų srautus ir tuos kurie yra labiausiai neapibrėžiami. Pažymėtina, kad jei kintamojo neapibrėžtumas yra žymus, net ir nedidelis jo sumažėjimas gali padaryti projektą nepriimtina. R. Norvaišienė (2005) kaip didžiausią šio metodo trūkumą įvardija tai, kad šis metodas „neleidžia įvertinti galimų ryšių tarp atskirų kintamųjų. Juk gana retai įvairių kintamųjų reikšmės yra nepriklausomos“.

Riziką vertinant pagal *scenarijų analizę* įvertinama kelių veiksnių sąveiką, jų kitimas vienu metu ir poveikis projekto vertei. Scenarijai generuojami ekspertiniu būdu, jie skiriasi ekonomine situacija (pakilimas, nuosmukis), situacijomis tam tikroje rinkoje, įvertina tam tikrų valstybės ar kompanijos veiksmų pasekmes (makroekonominė politika, tarptautiniai susitarimai). Analizė pagrįsta piniginių srautų modeliavimu, iškeliamos trys pagrindinės sąlygos:

- Bazinė;
- Pesimistinė;
- Optimistinė.

Bazinis variantas, tai variantas kuriam sudarytas investicinis projektas, pesimistiniame remiamės prielaida, kad projekto pinigų srautams svarbios sąlygos bus blogesnės nei baziniame variante, optimistiniame darome prielaidą, kad bus geresnės sąlygos nei numatyta baziniame variante. Optimistinio ir pesimistinio variantų grynujų dabartinių verčių skirtumas parodo rizikos laipsnį, kuo šis skirtumas didesnis, tuo projektas rizikingesnis (Cibulskienė, Butkus, 2007).

Apibendrinant galime teigti, kad nusprendus investuoti reikia pagrįsti investicinį sprendimą įvertinant efektyvumą ir tikėtiną riziką. Investicijų efektyvumo vertinimui naudojamas diskontuotas atsipirkimo periodas, grynoji dabartinė vertė, vidinė ir modifikuota vidinė grąžos normos. Tik vertinant ir lyginant skirtingus rezultatus galime padaryti teisingas išvadas, kurios padės tinkamai įvertinti pasirinkimą. Rizikos įsivertinimas padeda jos išvengti ar sumažinti iki minimalių neapibrėžtumo sąlygų.

1.4.3. Įmonės veiklos rodiklių teorinis vertinimas

Įmonės veiklos analizė yra svarbi įmonės vadovams, kaip valdymo sistemos funkcija. Ši funkcija siejasi su kitomis funkcijomis - planavimu, buhalterine apskaita, kontrole ir prognozavimu. Ši analizė svarbi dabartinių galimybių įsivertinimui, veiklos planavimui, veiklos plėtros prognozavimui. Įmonės siekdamas išsilaikyti rinkoje ir užtikrinti veiklos tęstinumą turi nuolat analizuoti savo veiklos rezultatus, tam kad numatytų veiklos plėtros būdus ir galimybes.

Kaip teigia J. Mackevičius, D. Poškaitė ir L. Vilis (2011) kiekvienas ekonomistas turi mokėti „skaityti“ finansinę atskaitomybę, vertinti joje pateikiamus absoliučius rodiklius. Būtina nuolat analizuoti įmonės veiklą, ieškoti galimybių ir naujovių veiklos rezultatams gerinti, nes tik tada vadovai gali rasti teisingus sprendimus įmonės esamos būklės ar plėtros gerinimo tendencijoms numatyti.

Teorijoje ir praktikoje labai svarbiais laikomi *pelningumo rodikliai*, kadangi būtent jie parodo, kokią pelną uždirba akcininkų investuoti pinigai, atspindi įmonės valdymo sprendimų rezultatus didinant savininkų nuosavybę. Atliekant įmonės veiklos analizę pelningumo rodikliai yra interpretuojami vienareikšmiškai – kuo pelningumas didesnis, tuo įmonės veikla valdoma geriau. Šie rodikliai galutinai apibūdina įmonės veiklos rezultatus, įvertina kokią realią naudą gauna savininkai prisiimdami kapitalo investavimo riziką. *Bendrojo pardavimų pelningumo* rodiklis parodo įmonės veiklos efektyvumą neįvertinant valdymo išlaidų. *Grynajam pardavimų pelningumo rodikliui* didžiausią reikšmę turi keturi pagrindiniai veiksniai: pervežimų įkainiai, pervežimų savikaina, pervežimo mastai ir pelno mokestis valstybei. Pelningumo mažėjimas rodo, kad teikiamų pervežimų konkurencingumas mažėja. Rekomenduojama pagalvoti apie naujovių diegimą. Įmonės plėtros lygį ir kaip vadovai naudoja nuosavą kapitalą ir ilgalaikius išsipareigojimus parodo *pastovaus kapitalo pelningumo* rodiklis. Šis rodiklis svarbus vertinant įmonės funkcionalumo lygį, nes yra objektyvus įmonės finansinės būklės matas. Svarbią informaciją iš jo gauna tiek įmonės akcininkai, tiek kreditoriai.

Turto pelningumas rodo kokią grąžą duoda 1 litas investuotas į įmonę. Apibūdina įmonės vadovų sugebėjimą racionaliai naudoti visą turtą. J. Mackevičiaus nuomone (2007), pagal turto pelningumą galima įvertinti įmonės ūkinę gamybinę ir investicinę veiklą, turto pelningumo rodikliais domisi ne tik įmonių vadovai, bet ir kiti finansinės informacijos vartotojai. Kuo rodiklio reikšmė didesnė tuo efektyviau panaudojamas turimas turtas. Turto pelningumo rodiklis patikimu tampa tik tada, kai įmonė turi daug turto, jis naudojamas gana intensyviai (Poškaitė, Novikovas, 2006). Parodomas viso įmonės turto (tiek ilgalaikio tiek trumpalaikio) panaudojimo efektyvumas. Siekiama, kad šio rodiklio reikšmė būtų didesnė, kadangi tai atspindi įmonės vadovų gebėjimą racionaliai valdyti turtą. Turto pelningumo rodiklis gali būti išskaidomas į sąlyginai naujus rodiklius, padedančius įvertinti rodiklio kitimo tendencijas ir išmatuoti atskirų rodiklių įtaką pagrindiniam rodikliui. Tokios analizės vienas didžiausių privalumų tas jog išskaidant turto pelningumą į atskiras dalis, galima nustatyti pirminio lygio veiksnius, nulėmusius pelningumo kitimą jo formavimosi stadijoje. Pagal gautą informaciją galima daryti pagrįstus sprendimus įmonės strategijai kurti, veiklos prognozavimui, valdymo sprendimams, kaip gerinant įmonės pardavimų pelningumą, efektyviau išnaudoti įmonės turtą. Pagal Berstein modelį turto pelningumo (ROA) pokytį įtakoja du veiksniai – turto ir grynojo pelno pokyčiai:

$$TP = GP / T = GP / PP * PP / T \quad (3)$$

Kur:

TP – turto pelningumas;

GP – grynasis pelnas;

T – turtas;

PP – pardavimo pajamos.

Nuosavo kapitalo pelningumas įvertina ar įmonė pelningai naudoja akcininkų lėšas. Kuo aukštesnis šis rodiklis, tuo įmonė patrauklesnė investuotojams, nes rodo investuoto kapitalo grąžą. Atliekant nuosavo kapitalo pelningumo analizę, pelningumas yra išskaidomas į tris pagrindines dedamąsias dalis: pardavimų pelningumą, turto apyvartumą ir kapitalo struktūrą. Pagal Bernstein sudarytą modelį nuosavo kapitalo pelningumo kitimui didžiausią įtaką daro grynasis pelnas ir nuosavas kapitalas:

$$NKP = GP / NK = GP / PP * PP / T * T / NK \quad (4)$$

Kur:

NKP – nuosavo kapitalo pelningumas;

T – turtas;

NK – nuosavas kapitalas;

GP – grynasis pelnas;

PP – pardavimo pajamos.

Analizuojant nuosavo kapitalo pelningumą galima priimti pagrįstus sprendimus dėl optimalios kapitalo struktūros, kai įmonės turto įsigijimui naudojamos skolinto lėšos tol kol nuosavo kapitalo grąža didesnė už skolintas lėšas.

Tiek turto, tiek nuosavo kapitalo pelningumų veiksniai daro tiesioginę įtaką pelningumo kitimui. Gerėjant šiems veiksniams turto ir nuosavo kapitalo apyvartumai didėja o tuo pačiu gerėja ir įmonės finansinė būklė. Ir priešingai, mažėjant dedamosios turto ir nuosavo kapitalo pelningumų dalims įmonės finansinė būklė blogėja.

Šios turto ir nuosavo kapitalo pelningumų analizės yra pakankamai praktiškos. Analizės metu gauta informacija suteikia naudingos informacijos skirtingiems įmonės informacijos vartotojams, kaip antai turto pelningumas yra svarbus įmonės vadovams o kapitalo savininkus domina nuosavo kapitalo pelningumas. Tokios analizės vienas didžiausių privalumų tas jog išskaidant turto pelningumą į atskiras dalis galima nustatyti pirminio lygio veiksnius, nulėmusius pelningumo kitimą jo formavimosi stadijoje pagal kuriuos galima daryti pagrįstus valdymo sprendimus.

Mokumo ir likvidumo rodikliai. Mokumas, tai įmonės gebėjimas numatytu laiku įvykdyti savo finansinius įsipareigojimus o likvidumas rodo gebėjimą turtą paversti pinigais neprarandant balansinės turto vertės. Šie rodikliai parodo ar įmonės galės laiku sumokėti darbuotojams ir valstybei mokesčius, padengti įsipareigojimus bankams, sumokėti tiekėjams.

Pagrindiniu ilgalaikio mokumo rodikliu laikomas *bendrasis skolos rodiklis*, kuris parodo kokia turto dalis finansuojama skolintomis lėšomis. Šis koeficientas yra svarbus kadangi kuo didesnis įmonės skolos palyginti su turtu, tuo didesnė tikimybė, kad įmonė gali patirti nemokumo problemų, ypačiai, kai skolos viršija turtą. Panašus yra ir *ilgalaikių skolų koeficientas*, kuriuo įvertinama ilgalaikių skolų dalis formuojant įmonės turtą. Teigiama, kad kuo mažesni šie rodikliai, tuo geresnė įmonės finansinė būklė. Autoriai pažymi, kad skolintų lėšų naudojimas įmonės veikloje naudingas, kai palūkanų norma nedidelė, sumažinama kapitalo kaina. Tačiau kitu atžvilgiu didelę skolinto kapitalo dalį naudoti rizikinga, didėja skolų negražinimo rizika, įmonėje gali atsirasti mokumo problemų. Rizikuoti apsimoka, kaip teigia A.V. Rutkauskas: „Kokia yra rinkos analizės paskirtis? Atsakymas paprastas – galimybių numatymas ir rizikos, susijusios su investavimu, sumažinimas“ (2001).

Efektyvumo rodikliai. V. Gronsko (2008) teigimu, įmonės veiklos ekonominį efektyvumą geriausiai apibūdina turto apyvartumo rodikliai. *Turto apyvartumas* rodo kiek vienas turto litas sukuria pajamų arba kiek kartų per nagrinėjamą laikotarpį atnaujinamas įmonės turtas. Norint didinti įmonės ekonominį efektyvumą ne ką mažiau svarbu įvertinti tiek pirkėjų įsiskolinimo būklę, tiek pačios įmonės įsiskolinimus. Tam tikslui pasiekti naudojami *debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo koeficientai*, parodantys įmonės mokėjimų politiką.

Finansiniai santykiniai rodikliai rodo įmonės turto, išteklių panaudojimo tinkamumą, vadovų sugebėjimą priimti naudingus ir pagrįstus sprendimus. Finansiniai rodikliai reikšmingi tik tada, kai lyginami su tos pačios įmonės praėjusiais laikotarpiais, to paties sektoriaus įmonių ar konkurentų rodikliais. Tradicinėje analizėje – paremtoje elementariosios analizės būdais planiniai ir faktiniai rodikliai palyginami su praėjusių laikotarpių duomenimis taip pat su šakos vidutiniais rodikliais. Tačiau ne ką mažiau svarbios yra ir rodiklių kitimo priežastys.

Finansinių rodiklių svarba priklauso nuo to, kas juos naudoja. Kreditoriui svarbiausi mokumo ir finansinio stabilumo rodikliai, investuotojui – ūkinės veiklos efektyvumo ir įmonės ekonominio potencialo rodikliai. Atskiri rodikliai atspindi realią finansinę naudą gaunamą investavus kapitalą.

Apibendrinant galima teigti, kad investicinė veikla gali pakoreguoti įmonės veiklą ir jos strateginius tikslus, todėl šiam sprendimui pagrįsti reikalingas išsamus finansinis pagrindimas. Vertinimą reikėtų pradėti nuo pagrindinių analizės šaltinių: įmonės balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitų rodiklių vertinimo. Suprantama, nėra vienos geriausios metodikos ar teorijos kuri tikėtų

visoms įmonėms ir pramonės šakoms. Tai kas taikytina tarptautinei korporacijai, gali netikti lokaliai veikiančiai mažai įmonei. Todėl rodiklių pasirinkimą lemia daugelis veiksnių. Pirmiausia kokia įmonės veikla – pagrindinė (gamybinė ar komercinė), finansinė ar investicinė bus tiriama. Į tai atsižvelgiant tikslinga pasirinkti finansinius koeficientus, padėsiančius įsivertinti investicinio sprendimo pagrįstumą. Ilgalaikio materialiojo turto būklė svarbi, kadangi juo vykdoma įmonės pagrindinė veikla. Nuo ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės ir naudojimo efektyvumo rodiklių priklauso daugelis įmonės svarbiausių veiklos rodiklių. Finansinė analizė, remiasi santykinių įmonės veiklos rodiklių analize, kurią atlikus galima daryti pagrįstus valdymo sprendimus. Sugebėjimas pelningai dirbti ir nuolat tobulinti savo veiklą yra labai svarbi sąlyga verslui.

2. UAB „KROVINYS“ INVESTICIJŲ PAGRINDIMAS

Visapusiškam įmonės veiklos vertinimui ne ką mažiau svarbu atsižvelgti ne tik į įmonės finansinių ataskaitų rodiklius bet ir išorinės aplinkos pokyčius. Tik kokybiškai atlikta finansinių ataskaitų analizė teikia naudingą informaciją vidaus ir išorės vartotojams. Pasirinkta tinkama tyrimo metodika lemia būsimo tyrimo vertę ir padeda suformuluoti tai pagrindžiančias išvadas. Pagal konceptualioje darbo dalyje išanalizuotus investicinės veiklos įmonėje aspektus, tiriamojoje darbo dalyje siekiama atskleisti investicijų reikšmę ir svarbą UAB „Krovinyš“ veikloje.

2.1. Tyrimo metodika

Teorinėje darbo dalyje buvo analizuojami investicijas lemiantys veiksniai, investicijų reikšmė įmonėje, investicinės veiklos vertinimo metodai. UAB „Krovinyš“ investicinės veiklos vertinimas atliekamas dviem etapais: įvertinant investicijų tikslingumą ir atliekant investicinio sprendimo į įmonės turto atnaujinimą ar plėtimą poveikio veiklos rodikliams analizę.

Finansinės ataskaitos teikia daug svarbios informacijos apie įmonės turtą, nuosavą kapitalą, uždirbamas pajamas, patiriamas sąnaudas, pelną (nuostolį). Veiklos rodiklių analizė atliekama remiantis įmonės balansu, pelno (nuostolio) ataskaita ir kitais vidiniais įmonės dokumentais. Analizuojant UAB „Krovinyš“ veiklą rodikliai pasirinkti siekiant visapusiškai įvertinti veiklos rezultatus atsižvelgiant į analizės tikslą, t.y. įvertinti investicijų poveikį įmonės veiklos rezultatams.

Siekiant objektyviai įvertinti įmonės veiklos rodiklius, naudojant statistinius duomenis atliktas turto ir nuosavo kapitalo pelningumo palyginimas su transporto sektoriaus įmonių šakos rodikliais 2009 - 2013 m. Pagal UAB „Krovinyš“ finansinės atskaitomybės dokumentus įvertinamos įmonės pelningumo rodiklių tendencijos palyginant su tame pačiame sektoriuje veikiančiomis įmonėmis. Remiantis Berstein modeliu siekiama įvertinti šių rodiklių kitimui didžiausią įtaką turėjusius veiksnius. Pagal šį modelį turto pelningumo (ROA) pokytį įtakoja du veiksniai – turto ir grynojo pelno pokyčiai o nuosavo kapitalo (ROE) pelningumo kitimui didžiausią įtaką daro grynas pelnas ir nuosavas kapitalas.

Veiksnių įtakai apskaičiuoti gali būti taikomi du būdai: a) atskirai skaičiuoti veiksnių indeksus ir absoliučias jų reikšmes; b) grandininių pakeitimų metodu skaičiuoti veiksnių įtakos dydį. Šis indeksinės analizės metodas tiriant skirtingų veiksnių įtaką ir rodiklių pasikeitimus padės įvertinti turto ir nuosavo kapitalo pelningumo pasikeitimus pagal skirtingus veiksnius.

Įmonės finansinės atskaitomybės dokumentuose (balanse, pelno (nuostolių) ataskaitoje, pinigų srautų ataskaitoje, aiškinamajame rašte) gali būti naudojama apie 100 absoliučių finansinių rodiklių. Tam, kad susidarytume išsamų vaizdą apie įmonės rodiklių tendencijas bus skaičiuojami baziniai, grandininiai ir absoliutūs pokyčiai. Absoliutinis pokytis įvertina rodiklio padidėjimą ar sumažėjimą absoliutine verte. Vertinant rodiklio padidėjimą ar sumažėjimą už visą analizuojamą laikotarpį skaičiuojame vidutinį absoliutinį pokytį.

Atliekamas įmonės ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės ir naudojimo efektyvumo vertinamas padedantis įvertinti investicijų naudingumą įmonės veikloje. Remiantis J. Mackevičiaus (2007) metodika ilgalaikio materialiojo turto būklė vertinama pagal atnaujinimo, likvidumo, nusidėvėjimo, naudingumo, tinkamumo, gražos, imlumo, apyvartumo koeficientus.

Įmonė investuodama į vilkikų parką įsigytų 15 naujų vilkikų ir tiek pat puspriekabių kurių vieneto rinkos vertė yra atitinkamai 250 ir 78,707 tūkst. Lt. Bus sudaromi šio investicinio projekto pinigų srautai. Siekiant įvertinti planuojamų investicijų tikslingumą skaičiuojama nuosavų ir skolintų lėšų kaina, investicijų atsipirkimas, efektyvumo rodikliai padėsiantys įmonei įvertinti ar investicijos uždirbs tokį pelną, kokio tikimasi, kokia jų grynoji dabartinė vertė. Diskonto normai apskaičiuoti naudota 2013 metų vidutinė metinė infliacija, t.y. 1,2 proc. Nepaskirstytojo pelno kaina vertinta kaip paskutinių trijų metų nuosavo kapitalo pelningumo vidutinė vertė. Jei investicijos pasiteisins toliau siekiant įvertinti investicinės veiklos poveikį įmonės veiklos rodikliams vertinamos dvi alternatyvos: į turto atnaujinimą (seniausią turto dalį parduodant) ar plėtimą. Įmonė anksčiau investuodavo tik į vilkikų parko plėtimą nežymią dalį jo atnaujinama, todėl dabar svarbu įvertinti gal būtų gauta didesnė finansinė nauda dėl atnaujinamų vilkikų sąnaudų sumažinimo ir efektyvesnio panaudojimo (prastovų laiko mažinimas).

Turtą įsigyti planuojama 2013 m. pabaigoje, todėl ir finansinėje atskaitomybėje bus vertinamas nuo 2014 m. Atliekama pelno (nuostolio) ataskaitos prognozė 2014 ir 2015 m. pagal Trendo metodą. Tai horizontaliosios analizės atmaina, kai analizuojant kelerių metų (šiuo atveju 5) finansinių ataskaitų duomenis siekiama atskleisti įmonės veiklos rezultatų kitimo tendencijas ir dėsningumus. Trendo funkcija yra apskaičiuojama pagal matematinę išraišką įvertinant reiškinio kitimo pobūdį:

$$Y_t = a_0 + a_1 t \quad (5)$$

$$a_1 = \frac{n \sum t * y - \sum t * \sum y}{n \sum (t^2) - (\sum t)^2};$$

$$a_0 = \frac{1}{n}(\sum y - a_1 \sum t)$$

Prognozuojamas balansas 2014 ir 2015 m. vertinant abi alternatyvas sudaromas pagal numatomas buhalterines operacijas dėl įsigyto turto, gautų ilgalaikių įsipareigojimų atsargų ir kt. straipsnių pokyčių. Tolimesniam vertinimui finansiniai santykiniai rodikliai suskirstyti į tam tikras grupes: mokumo, pelningumo, efektyvumo. Šie koeficientai išreiškia finansinių ataskaitų bei kitų informacijos šaltinių duomenų tarpusavio ryšius. Atliekant šių rodiklių analizę pagal absoliutinių rodiklių reikšmes skaičiuojami santykiniai rodikliai, įvertinant jų tarpusavio ryšius ir priklausomybę. Pagal retrospektyvinius duomenimis ir finansinių ataskaitų pokyčius bus vertinami UAB „Krovinys“ veiklos rezultatai po investicinės veiklos.

Atlikta analizė siekiant įvertinti ir numatyti įmonės investicinių sprendimų į vilkikų parko atnaujinimą ar plėtimą tikslingumą. Gauta informacija gali būti naudojama ir įmonės valdymo sprendimams priimti ir veiklos rezultatams prognozuoti.

2.2. UAB „Krovinys“ veiklos apžvalga

UAB „Krovinys“ veiklą vykdo tarptautiniuose krovinų pervežimuose, krovinų ekspedijavime, transporto priemonių remonte. Pagrindinės krovinų gabenimo kryptys vakarų Europoje: Ispanija, Prancūzija, Vokietija, Lenkija, Italija, Airija, trečiosiose šalyse: Rusija, Kazachstanas, Šveicarija. Vidutinis sąrašinis darbuotojų skaičius 135. Įmonė įsikūrusi 2000 – 03 – 27. Bendrovė atitinka vidutinės įmonės statusą. Akcinis kapitalas nekeičiamas nuo įsteigimo 858 tūkst. Lt. Vienas iš akcininkų yra ir bendrovės vadovas, kuris tiesiogiai atsakingas už sprendimų priėmimą. Vadybininkai daug metų dirbantys šioje srityje atsakingi už krovinų koordinavimą, ryšių palaikymą su klientais. Pavojingiems kroviniams gabenti vairuotojai yra baigę specialius kursus, automobiliai aprūpinami specialiais mašinų saugos komplektais. Aukštos darbuotojų kvalifikacijos dėka užtikrinamas saugus ir greitas krovinų pristatymas klientams.

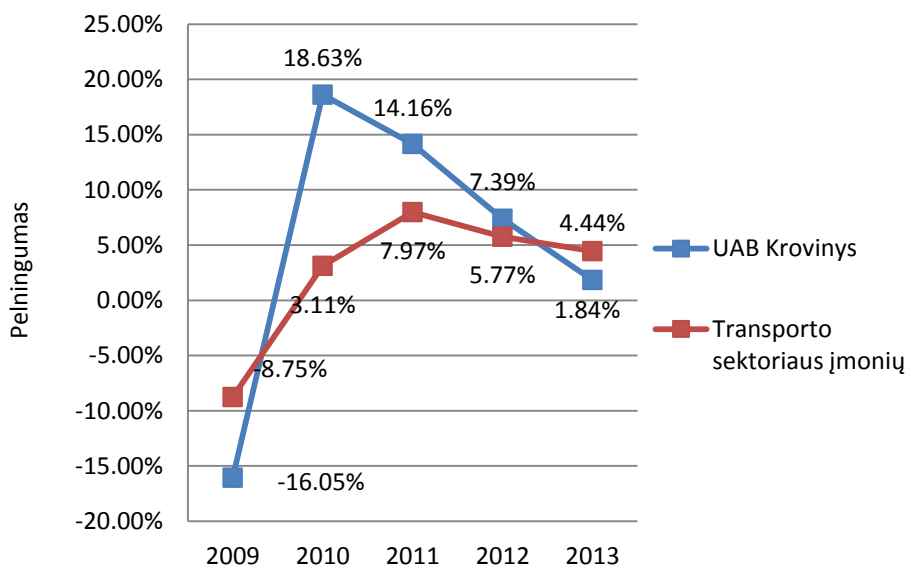
Kroviniai pervežami tentinėmis puspriekabėmis ir šaldytuvais. Pervežamų krovinų saugumą užtikrina CMR draudimas. UAB „Krovinys“ savo patalpose turi garažą. Grįžusiems vilkikams, jei reikalinga, atliekama techninė apžiūra ir remontas. Nedidelėmis apimtis įmonė šias paslaugas teikia ir kitoms įmonėms iš to įmonė gauna papildomų pajamų. Vilkikai yra aprūpinti mobiliuoju ir palydoviniu ryšiu, kad klientai visuomet būtų informuoti apie krovinų buvimo vietą o vadybininkai, kiek tai leidžia aplinkybės, galėtų laiku pašalinti atsiradusius nesklandumus. Įmonė bendradarbiauja su

Lietuvos ir užsienio šalių klientais. Dauguma jų ilgalaikiai įmonės partneriai su kuriais pasirašytos bendradarbiavimo sutartys užtikrinančios išsipareigojimų įvykdymą. Viena užsienio įmonė: LKW Walter įmonei yra ypatingai svarbi, kadangi jos vykdomi užsakymai sudaro 50 – 60 proc. pardavimo pajamų. Su šia įmone yra bendradarbiauja praktiškai nuo įsteigimo.

UAB „Kroviny“ šuo metu turi 58 vilkikus. Žinoma, kad senesnių nei šešerių metų vilkikų didėja kuro ir remonto sąnaudos, taip pat skiriasi taršos ir kelių mokesčiai Lietuvoje ir Europos Sąjungos šalyse, pvz., Vokietijoje nuo 0,15 EUR/ km EURO 6 klasės vilkikams padidėja iki 0,20 EUR/km EURO 3 klasės vilkikams. Tai įtakoja suteikiamų paslaugų savikainos augimą. Tikimasi, kad investicijos ne į parko plėtimą o į atnaujinimą duos įmonei realios naudos. Senesnių nei 2008 metų vilkikų yra 15. Planuojama įsigyti EURO 6 klasės vilkikus ir tiek pat tentinių puspriekabių nes naująja ES direktyva, šios klasės vilkikai bus atleidžiami nuo taršos mokesčių iki 2018 m. sausio 1 d. Juos UAB „Kroviny“ ir planuoja atnaujinti kitais, t.y. 2014 m. tam paskirdama ir dalį nepaskirstytojo pelno.

2.3. UAB „Kroviny“ palyginimas transporto sektoriaus kontekste

Toliau pateikiamas UAB „Kroviny“ turto pelningumo 2009 – 2013 m. palyginimas su transporto sektoriaus rodikliai (žr. 3 paveikslą).

3 pav. UAB „Kroviny“ ir Lietuvos krovininio kelių transporto sektoriaus įmonių turto pelningumas (%) 2009–2013 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Kroviny“ finansinėmis ataskaitomis ir statistikos departamento duomenimis

Įvertinant šalies ekonominę situaciją analizuojamu laikotarpiu UAB „Kroviny“ turto pelningumą galima vertinti kaip santykinai aukštą. UAB „Kroviny“ turto pelningumą lyginant su Lietuvos krovininio kelių transporto sektoriaus įmonių turto pelningumo rodikliais pastebima, kad UAB „Kroviny“ turto pelningumas yra ženkliai aukštesnis. Pagal 3 paveikslo duomenis matome, kad 2009 m. UAB „Kroviny“ turto pelningumas vertinamas blogai, nes vienam turto litui teko 0,16 Lt grynojo nuostolio o 2010 m. turto litas uždirbo 0,19 Lt grynojo pelno ir buvo vienintelis rodiklio gerėjimas per visą analizuojamą periodą. Transporto sektoriaus įmonių gerėjanti kitimo tendencija pastebima 2010 m. palyginus su 2009 m., kai turto pelningumas išaugo 11,86 proc. ir 2011 m. palyginus su 2010 m. 4,87 proc. UAB „Kroviny“ turto pelningumo augimui 2010 m. didžiausią reikšmę turėjo grynojo pelno pokytis iš patirto daugiau nei milijono grynojo nuostolio 2010 m. bendrovė uždirbo 1,86 mln. Lt grynojo pelno. UAB „Kroviny“ 2009 m. pabaigoje sumažėjus ekonomikos recesijos pasekmėms nusprendė didinti pervežimo paslaugų įkainius. Tai turėjo teigiamos įtakos bendrojo ir grynojo pelno apie 3 mln. Lt didėjimui. Visu analizuojamu periodu pastebimas turto pelningumo mažėjimas ir šakoje ir įmonėje, tai siejama su uždirbamo pelno mažėjimu. Vienas žemiausių turto pelningumo rodiklių įmonėje buvo ir 2013 m. – 1,84 proc., kas siejama su nuolat didėjančia savikaina 2013 m. – 14 proc., lyginant su pardavimo pajamų didėjimu 11 proc.

UAB „Kroviny“ turto litas 2009 – 2013 m. uždirbo vidutiniškai 0,05 Lt grynojo pelno, lyginant su transporto sektoriaus – 0,02 Lt. Įmonės turto pelningumas buvo žymiai aukštesnis lyginant su sektoriaus įmonių, tačiau visu analizuojamu periodu įmonės turto litas uždirbo vis mažiau grynojo pelno.

Pagal Bernstein modelį turto pelningumo (ROA) pokytį įtakoja du veiksniai turto ir grynojo pelno pokyčiai (žr. 3 lentelę).

3 lentelė

UAB „Kroviny“ turto pelningumas ir jį lemiantys veiksniai

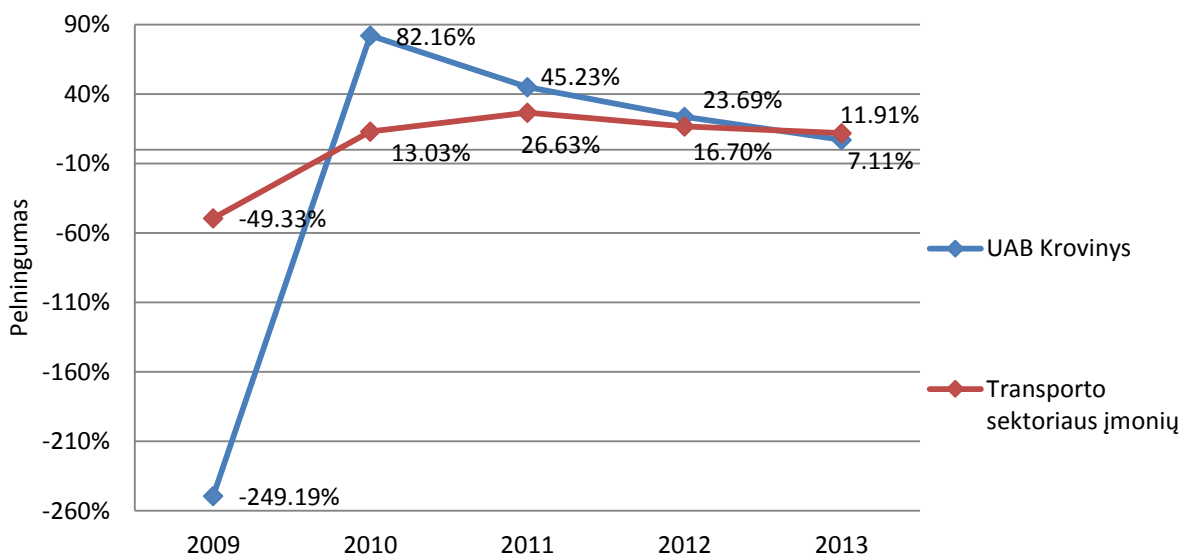
Veiksniai	09/10	10/11	11/12	12/13	
$\Delta T \rightarrow \Delta ROA$	-29,14%	-2,53%	-3,39%	-1,71%	
$\Delta GP \rightarrow \Delta ROA$	31,71%	-1,94%	-3,38%	-3,83%	
ΔROA	2,57%	-4,47%	-6,77%	-5,55%	
Rodikliai	2009	2010	2011	2012	2013
Turtas, Lt.	8.154.271	10.004.037	11.574.714	15.214.894	19.809.611
Grynasis pelnas, Lt.	-1.309.018	1.863.493	1.638.654	1.124.469	364.784

Turto pelningumas, proc.	-16,05%	18,63%	14,16%	7,39%	1,84%
--------------------------	---------	--------	--------	-------	-------

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Kroviny“ finansinėmis ataskaitomis

Iš 3 lentelės matoma, kad UAB „Kroviny“ turto pelningumas analizuojamu periodu tendencingai mažėjo t.y. nuo – 18,63 proc. 2010 m. iki 1,84 proc. 2013 m. Tai lėmė nuolat mažėjęs įmonės uždirbamas grynasis pelnas (nuo 1,86 mln. Lt iki 364,78 tūkst. Lt) ir augusi turto vertė nuo 10 mln. Lt iki 19,81 mln. Lt periodu nuo 2010 iki 2013 m. Teigiamą turto pelningumo pokytį 2010 m. įtakojo augęs įmonės uždirbamas pelnas (31,71 proc.) didesniu tempu nei turto vertė (29,14 proc.). Visu kitu analizuojamu periodu turto pelningumas mažėjo nes augo turto vertė, kuri mažino grynąjį pelną tenkantį turto litui (žr. 3 lentelę).

UAB „Kroviny“ investuoto kapitalo efektyvumui įvertinti skaičiuotas nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis kuris palygintas su tos pačios veiklos sektoriaus rodikliais.

4 pav. UAB „Kroviny“ ir Lietuvos krovininio kelių transporto sektoriaus įmonių nuosavo kapitalo pelningumas (%) 2009–2013 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Kroviny“ finansinėmis ataskaitomis ir statistikos departamento duomenimis

Įmonėje trijuose iš penkių analizuojamų metų investuoto kapitalo pelningumas įvertintas kaip labai geras (>30) ir geras (>20). Pirmaisiais analizuojamais metais nuosavo kapitalo pelningumas buvo neigiamas dėl patirto veiklos nuostolio (1,31 mln. Lt), kurį daugiausiai lėmė sumažėjęs pervežimų skaičius ir pardavimo pelningumas dėl ekonomikos recesijos. Didžiausias rodiklio

mažėjimas visu analizuojamu periodu pastebimas 2011 m. – 36,92 proc., kurį lėmė nepaskirstytojo pelno didėjimas 102,26 proc. dėl antrus metus iš eilės uždirbto grynojo pelno. Grynojo pelno 2011 m. mažėjimą 12,07 proc. lėmė sąnaudų iš kitos veiklos išaugimas, dėl parduoto turto savikainos. Pastebima, kad įmonės nuosavo kapitalo pelningumas buvo aukštesnis palyginti su sektoriaus rezultatais.

Įmonės nuosavo kapitalo analizė yra svarbi akcininkams, nes gali būti palyginti įmonėje vykstantys procesai ir iš veiklos ir iš kapitalo pusės. Ši analizė yra išsami tik tada, kai parodomi ją formuojantys veiksniai (žr. 4 lentelę).

4 lentelė

UAB „Krovinyš“ nuosavo kapitalo pelningumas ir jį lemiantys veiksniai

Veiksniai	09/10	10/11	11/12	12/13	
Δ NK → Δ NKP	191,48%	-30,72%	-10,72%	-1,77%	
Δ GP → Δ NKP	139,87%	-6,21%	-10,83%	-14,81%	
Δ NKP	331,35%	-36,92%	-21,55%	-16,58%	
Rodikliai	2009	2010	2011	2012	2013
Nuosavas kapitalas, Lt.	525.313	2.268.212	3.622.566	4.747.035	5.130.394
Grynasis pelnas, Lt.	-1.309.018	1.863.493	1.638.654	1.124.469	364.784
Nuosavo kapitalo pelningumas, proc.	-249,19%	82,16%	45,23%	23,69%	7,11%

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ finansinėmis ataskaitomis

Nuosavo kapitalo pelningumas visu analizuojamų periodu mažėjo. Tendencijos yra lygiagrečios turto pelningumo kitimui, kadangi UAB „Krovinyš“ nuosavo kapitalo vertė, visu analizuojamu periodu augo. Po 2009 m. patirto nuostolio nuosavo kapitalo pelningumas padidėjo 331,35 proc. dėl 2010 m. gauto pelno, kuris nuosavo kapitalo pelningumo kitimą įtakojo 139,87 proc. Analizuojant 2011 m. nuosavo kapitalo pelningumo mažėjimą abu analizuojami veiksniai jį veikė neigiamai, nuosavo kapitalo augimas ir grynojo pelno mažėjimas nuosavo kapitalo pelningumą mažino atitinkamai 30,72 proc. ir 6,21 proc. Abu veiksniai praktiškai vienodai kito 2012 m., kai sumažėjęs grynasis pelnas įtakojo nuosavo kapitalo pelningumo mažėjimą 10,83 proc. ir išaugęs nuosavas kapitalas 10,72 proc. neigiamą kitimą. Paskutiniaisiais analizuojamais metais, t.y. 2013 m. pastebėtas mažiausias nuosavo kapitalo pelningumo mažėjimas (16,58 proc.) dėl nežymiai didėjusio (8,08 proc.) nuosavo kapitalo.

Atrikta turto ir nuosavo kapitalo pelningumo analizė parodė, kad UAB „Krovinyš“ kitimo tendencijos yra artimos rinkos tendencijoms. Išoriniai rizikos veiksniai įtakojantys analizuojamos įmonės pelningumo rezultatus, veikia ir kitas šioje rinkos nišoje veikiančias įmones. Atrasti, kaip mažinti šių veiksnių įtaką ar patirti minimalų pelną mažinantį jų poveikį, viena svarbiausių perspektyvios, siekiančios geriausio veiklos rezultato įmonės užduočių.

2.4. UAB „Krovinyš“ ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo analizė

UAB „Krovinyš“ ilgalaikis materialusis turtas sudaro daugiau nei 90 proc. viso turto vertės. Siekiant įvertinti įmonės ilgalaikio materialiojo turto panaudojimą įmonėje buvo skaičiuojami finansiniai santykiniai rodikliai, kurie atlikus teorinę analizę buvo pasirinkti kaip tinkamiausi įmonės turtui įvertinti, atsižvelgiant į veiklos specifiką. Įmonės ilgalaikio materialiojo turto vertės padidėjimas ir sumažėjimas yra susijęs parduodamais ar naujai įsigijamais vilkikais ir puspriekabėmis atnaujinant ar plečiant vilkikų parką (žr. 5 lentelę).

5 lentelė

UAB „Krovinyš“ ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės ir naudojimo efektyvumo rodikliai 2009 – 2013 m.

Rodiklis	2009	2010	2011	2012	2013
Atnaujinimo koeficientas	0,08	0,35	0,66	0,39	0,26
Likvidumo koeficientas	0,07	0,00	0,13	0,11	0,10
Nusidėvėjimo koeficientas metų pradžioje	0,26	0,35	0,40	0,32	0,25
Nusidėvėjimo koeficientas metų pabaigoje	0,35	0,33	0,31	0,23	0,20
Naudingumo (tinkamumo) koeficientas	0,65	0,67	0,69	0,77	0,80
Ilgalaikio materialiojo turto grąža	2,29	3,44	3,90	2,77	2,36
Ilgalaikio materialiojo turto imlumas	0,44	0,29	0,26	0,36	0,42
Ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas (kartais)	2,71	3,35	3,47	2,39	2,12
Ilgalaikių skolų apdraustumo ilgalaikiu turtu rodiklis	1,49	1,87	1,90	1,94	1,79

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ finansinėmis ataskaitomis.

Pagal 5 lentelės duomenis atnaujinimo koeficientas kito gerėjančia linkme: 2010 m. palyginus su 2009 m. padidėjo 350,76 proc., 2011 m. – 86,94 proc. Rodiklio gerėjimą įtakojo, kad turto buvo įsigyta daugiau lyginant su likutine turto verte metų pabaigoje, priešingai 2012 m. atnaujinimo

koeficientas sumažėjo 40,62 proc., o 2013 m. dar 33,79 proc., todėl kad įsigyta ilgalaikio turto buvo mažiau palyginti su praėjusiais metais atitinkamai 18,17 proc. ir 17,04 proc. Pažymėtina, kad 2012 m. įmonė taip pat įsigijo lengvąją mašiną, kurios vertė 95 tūkst. Lt. Kaip matome, nuolatos atnaujinant turtą patiriamos mažesnės sąnaudos, uždirbamos didesnės pajamos. Analizuotu periodu įmonė kasmet atnaujindavo ilgalaikį materialųjį turtą kas rodo sėkmingas veiklos perspektyvas.

UAB „Krovinyš“ 2010 m. palyginti su 2009 m. likvidumo koeficientas sumažėjo 97,53 proc., todėl kad buvo parduota tik sena kompiuterinė technika, kurios pardavimo kaina nedidelė – 9,29 tūkst. Lt. Taip pat 2009 m. pardavė žymią dalį puspriekabių (9 iš 21). Kitais metais t.y. 2011 m. palyginti su 2010 m. likvidumo koeficientas padidėjo 0,13 punkto nes parduoto turto daugiau. Likvidumo koeficientas mažėjo ir 2012 m. 13,91 proc. ir 2013 m. dar 11,75 proc. nes nurašyto turto mažiau, palyginti su turto verte metų pradžioje. Gera likvidumo koeficiento reikšmę rodo, kad įmonė atnaujinama turimą ilgalaikį turtą, kadangi tik atnaujindama vilkikų parką, įmonė gali išlikti konkurencinga tarp tame pačiame sektoriuje veikiančių įmonių..

Palyginus nusidėvėjimo koeficiento reikšmę metų pradžioje ir pabaigoje galima spręsti kiek pakito nusidėvėjimo suma ar pakito ilgalaikio turto vertė. Pagal 5 lentelėje pateiktus duomenis matome, kad ilgalaikio materialiojo turto vertė, palyginus metų pradžios ir pabaigos duomenis padidėjo 2010 m. – 5,42 proc., 2011 m. – 28,12 proc., 2012 m. – 37,79 proc., 2013 m. – 25,30 proc. dėl įsigytos didelės ilgalaikio materialiojo turto vertės ir mažos nurašytos ar parduoto turto vertės. Priešingai 2009 m. mažėjo 26,79 proc., nes parduota ir nurašyta daugiau turto vertės.

2013 m. išaugusi ilgalaikio materialiojo turto vertė 25,3 proc. dėl naujai įsigytų transporto priemonių sąlygojo visu periodu aukščiausią turto naudingumo koeficientą 0,8 nors ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo suma didėjo 7,28 proc. Visu analizuojamu periodu turto naudingumas kinta 0,65 – 0,80 koeficiento ribose, tai rodo, kad įmonei sąlygiškai sunku turimą turtą išnaudoti efektyviau, neišsigyjant naujo, kuris gerina šio koeficiento reikšmę. UAB „Krovinyš“ pradinė turto vertė žymiai didesnė už likutinę turto vertę, kas rodo kad turtą ir toliau galima efektyviai naudoti pagrindinės veiklos pajamoms uždirbti.

Vienam ilgalaikio materialiojo turto litui 2010 m. teko 3,44 Lt parduotų paslaugų vertės, rodiklio reikšmė padidėjo 50,29 proc., todėl kad pardavimo pajamos augo 30 proc. o ilgalaikis materialusis turtas tik 5,42 proc. Kitais t.y. 2011 m. pardavimo pajamos augo dar 2,75 proc., todėl vienam ilgalaikio materialiojo turto litui tenkanti paslaugų vertė padidėjo 0,46 Lt. Pardavimo pajamos 2012 m. palyginti su 2011 m. sumažėjo 5 proc. o ilgalaikio materialiojo turto vertė išaugo 37,79 proc. tai lėmė, kad ilgalaikio turto litui teko 1,13 Lt mažiau pardavimo pajamų. Paskutiniaisiais t.y. 2013 m. ilgalaikio

materialiojo turto grąža dar sumažėjo 0,41 Lt. Pardavimo pajamų augimą įtakojo 2009 m. pabaigoje padidinti įkainiai už krovinių pervežimo paslaugas.

Kadangi šis rodiklis yra atvirkštinis ilgalaikio materialiojo turto grąžos rodiklis, parodo kiek ilgalaikio materialiojo turto vertės tenka parduotų paslaugų litui didžiausias ilgalaikio materialiojo turto imlumas buvo 2009 m., mažiausias 2011 m., atitinkamai 0,44 ir 0,26. Kitos kitimų priežastys jau išnagrinėtos nagrinėjant ilgalaikio materialiojo turto grąžą.

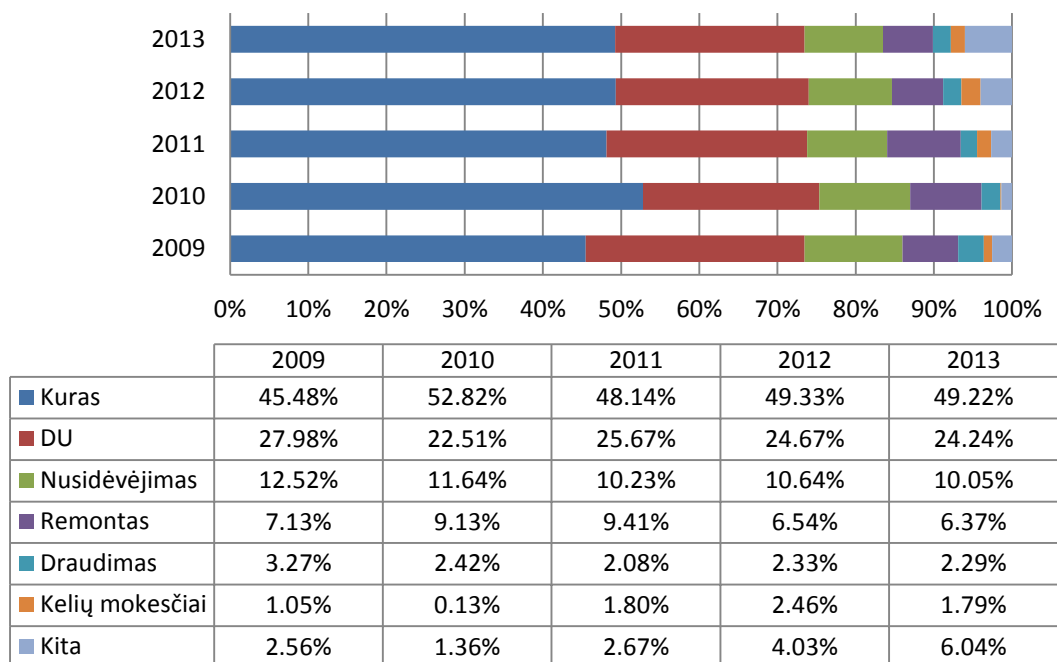
UAB „Krovinyš“ ilgalaikio materialiojo turto apyvartumą galime vertinti kaip gerą 2010 m. – 3,35 ir 2011 m. – 3,47, kadangi buvo didesnis nei 3. Tai lėmė augusios pardavimo pajamos, 2010 m. – 30 proc., 2011 m. – 32,75 proc. Dėl laikino draudimo krovinius įvežti į Rusiją įmonė negalėjo pervežti krovinių, todėl sumažėjo pardavimų apimtys o tuo pačiu ir naudojimo efektyvumas 2012 m. (2,39) ir 2013 m. (2,12) .

UAB „Krovinyš“ kiekvienais metais atnaujino ar įsigijo vis daugiau naujo ilgalaikio materialiojo turto kuris buvo finansuojamas ilgalaikėmis paskolomis todėl ilgalaikių skolų apdraustumo ilgalaikiu turtu rodiklis 2010 m. palyginus su 2009 m. padidėjo 25,74 proc., kitais t.y. 2011 m. dar 1,61 proc. ir 2012 m. 2,16 proc. Paskutiniiais, t.y. 2013 m. ilgalaikiai įmonės įsipareigojimai išaugo daugiausiai per visą analizuojamą periodą - 35,80 proc., todėl ilgalaikio materialiojo turto vertė tenkanti ilgalaikių įsipareigojimų litui sumažėjo 7,73 proc.

Apibendrinant galima teigti, kad UAB „Krovinyš“ kiekvienais analizuojamais metais dalį savo lėšų skyrė vilkikų parko atnaujinimui ir plėtrai, kadangi be nuolatinių investicijų į vilkikus įmonė taptų nekonkurencinga šios rinkos šakos dalyve, negalėtų įvykdyti klientų keliamų sąlygų krovinių pervežimui.

2.5. UAB „Krovinyš“ investicijų pagrindimas

Paskutinių analizuojamų metų t.y. 2013 m. pabaigoje 15 UAB „Krovinyš“ vilkikų buvo senesni nei šešių metų. Yra žinoma, kad naujų vilkikų palyginti su šešių metų kelių mokesčių sąnaudos skiriasi 0,15 iki 0,20 EUR/km, ~25proc., remonto sąnaudos išauga nuo 7500 Lt iki 19000 Lt, ~61 proc., kuro sąnaudos padidėja nuo 30 iki 37 ltr/100km, ~ 24proc. Įmonė šiuos vilkikus įsigys kartu su tentinėmis puspriekabėmis, kad sumažintų nuomos išlaidas. Dabartinė įmonės sąnaudų struktūrinė analizė pateikta 5 paveiksle žemiau.

5 pav. UAB „Krovinyš“ savikainos struktūra 2009 – 2013 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ pateiktais duomenimis

Iš savikainos struktūrinės analizės matome, kad didžiausią dalį visu analizuojamu periodu parduotų paslaugų savikainos sudarė kuro sąnaudos vidutiniškai 49 proc. o jų dalis savikainoje išlieka pastovi. Įmonės uždirbamas pelnas yra tiesiogiai susijęs su kuro kainų pokyčiais, kadangi apytiksliai pusę savikainos sudaro kuro sąnaudos. Daugiausiai kuro sąnaudos savikainoje sumažėjo 2011 m. – 4,68 proc., kai degalų kainos augo lėčiau o dėl vis didėjančių krovinių pervežimo paklausos mastų pardavimo pajamos augo 32,75 proc. Diskutuojant su klientais dėl pervežimo paslaugų įkainių kuro kainos turėtų būti vienas iš pagrindinių argumentų nulemiančių įkainių dydį.

Žymią dalį savikainoje sudaro ir darbo užmokesčio vairuotojams sąnaudos. Tai susiję kitų savikainos dedamųjų pokyčiais, kadangi joms didėjant įmonė buvo priversta mažinti vairuotojų darbo užmokestį. Ypač tai pastebima lyginant su degalų kainomis, kai abi šios dedamosios kinta skirtingomis kryptimis. Labiausiai darbo užmokestis savikainoje sumažėjo 2010 m. – 5,47 proc. ir tik vieninteliais 2011 m. augo 3,15 proc., tačiau į 2010 m. lygį negrįžo.

Kitą žymią dalį pardavimo savikainos sudarė remonto sąnaudos vidutiniškai 7,71 proc. analizuojamu laikotarpiu. Šios sąnaudos susidaro tiek iš smulkių, nedidelių vilkiko pažeidimų, įbrėžimų tiek remontų po avarijų. Ir nors dalį šių darbų įmonė vykdo pati ir išlaidos kurias dengia ne draudimo bendrovė nėra didelės, tačiau vis tiek įmonė tam turi skirti dalį piniginių lėšų. Pastebima, kad remonto sąnaudų dalis paskutiniaisiais analizuojamais metais, t.y. 2012 ir 2013 m. sumažėjo

(atitinkamai 2,87 ir 0,17 proc.), kas vertinama itin gerai, kadangi tai rodo atsakingesnį įmonės vairuotojų darbą.

Likusi sąnaudų dalis, t.y. draudimo sąnaudos analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai sudarė 2,48 proc., kelių mokesčiai – 1,45 proc. ir visos kitos išlaidos, kurias sudaro nuomos, leidimų tech. apžiūrų ir kt. – 3,33 proc. Maršrutais kuriuose įmonė vykdo pervežimus kitose šalyse, praktiškai visi keliai yra mokami. Dažniai pati įmonė renkasi mokamus kelius, siekdama mažesnių remonto ir laiko sąnaudų.

Apibendrinant galima teigti, kad įmonės uždirbamas grynasis pelnas yra žymia dalimi priklausomas nuo kuro kainų, kadangi apytiksliai pusę savikainos sudaro kuro sąnaudos. Kuro kainos yra vienas iš pagrindinių veiksnių formuojant pervežimų įkainius. Šį veiksnių įmonė gali kontroliuoti nežymiai, pasirinkdama mažesnes kainas siūlančius tiekėjus. Pastebėta, kad paskutiniiais analizuojamais metais ženkliai mažėjo remonto sąnaudos, kas rodo atsakingesnę pagrindinės veiklos pajamas uždirbančių darbuotojų priėmimo politiką įmonėje.

2.5.1. Investicijų finansinis vertinimas

Atnaujinant įmonės vilkikų parką planuojama pakeisti 15 įmonės vilkikų ir įsigyti tiek pat tentinių puspriekabių. Tikimasi, kad investicijos padės sumažinti savikainą. Kadangi įmonės galimybės finansuoti naujų vilkikų įsigijimą yra ribotos, todėl investicijos bus finansuojamos ir skolintomis lėšomis – lizingu. Darome prielaidą, kad vilkikai bus įsigyti analogiškais, kaip ir 2013 m. kainomis, pinigai taip pat bus gauti tapačiomis sąlygomis. Investicijos finansuojamas iš nuosavų ir skolintų lėšų santykiu 20:80. Paskolos grąžinimo laikas 3 metai, palūkanų norma 3 proc. Lizingas grąžinama ketvirčiais (žr. 12 priede). Kapitalo struktūra, naudojant skolintas lėšas ilgalaikio materialiojo turto atnaujinimui pateikta 6 lentelėje.

6 lentelė

Planuojama UAB „Krovinyš“ kapitalo struktūra

Pagrindinis kapitalas	4.930.598	Nuosavos lėšos	986.120
		Paskola	3.944.479

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis atliktais skaičiavimais

UAB „Krovinyš“ pelno (nuostolio) finansinės ataskaitos rodikliai perskaičiuoti įvertinant sumokėtas palūkanas (103.543 Lt) finansinės investicinės veiklos sąnaudose taip pat sutarties sudarymo mokesį (8.875 Lt) bendrosiose sąnaudose. Kapitalo formavimui naudojant skolintas lėšas grynasis pardavimų pelningumas, remiantis statistikos departamento pateikiamomis įmonės finansinės būklės vertinimo orientacinėmis reikšmėmis, abiemis prognozuojamiems (2014 ir 2015) metams vertinamas kaip nepatenkinamas (>5), o nuosavo kapitalo pelningumas vertinamas kaip geras ($30 > NKP > 20$).

Siekiant įvertinti investuojamų lėšų pagrįstumą, remiamasi investiciniais pinigų srautais (žr. 13 priedą). Pirmiausia įvertinamas grynujų pajamų kitimas laike, kadangi kiekvienais metais investicijos atsiperka skirtingai. Diskontuoti ir akumuliuoti projekto pinigų srautai pateikti lentelėje žemiau.

7 lentelė

UAB „Krovinyš“ investicijų atsipirkimas

Metai	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Diskontuoti pinigų srautai	-994.995	840.164	90.064	255.834	1.053.847	906.727	1.411.007
Vertė po kiekvienų metų	-994.995	-154.831	-64.767	191.067	1.244.914	2.151.642	3.562.649

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis atliktais skaičiavimais

1 variantas. Per kiek laiko pradines investicijas padengs sukaupta diskontuotų pinigų srautų suma arba įvertinus pinigų laiko įtaką investicijų pinigų srautams apskaičiuota, kad investicijos yra atsiperka trečiaisiais metais arba diskontuotas atsipirkimo periodas yra 2,25 m.

2 variantas. Atsipirkimo laiką galima skaičiuoti ir kitu variantu. Šiuo atveju pasinaudosime formule $T=K/(V-S)$. Ši formulė koreguojama apskaičiuojant vidutines savikainos ir vertės reikšmes ir apskaičiuota reikšmė yra lygi 2.75 m.

Remtis vieninteliu rodikliu netikslinga, todėl skaičiuojami kiti investicijų efektyvumo vertinimo rodikliai, kurie padės jas įvertinti skirtingais aspektais (žr. 8 lentelę).

UAB „Krovinyš“ investicijų efektyvumo rodikliai

Rodiklis	Reikšmė
Grynoji dabartinė vertė (NPV)	3,56 mln. Lt
Dabartinė investicijų vertė	4,51 mln. Lt
Investicijų pelningumas	79 %
Vienerių metų investicijų pelningumas	13%
Vidinė gražos norma (IRR)	71 %
Modifikuota vidinė gražos norma (MIRR)	42 %
Maksimali infliacija	34 %
Maksimalūs vidutiniai svertiniai kapitalo kaštai	41 %

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis atliktais skaičiavimais

Grynoji dabartinė vertė parodo, kad investicijos yra rekomenduotinos, todėl kad įmonės vertė padidėtų 3,56 mln. Lt. Grynoji dabartinė vertė parodė, kad investicijos į įmonės vilkikų parką yra laikomos priimtiniomis, todėl kad diskontuotos būsimos pajamos padengia diskontuotas investicijas ir jos laikomos ekonomiškai efektyviomis. Per visą įsigyto turto naudojimą bus uždirbta 4,51 mln. pelno. Jų gyvavimo laikotarpiu vienas investicijų litas uždirbs 0,79 Lt arba 0,36 Lt pelno ($E=(V-S)/K$), kai neįvertinamas laiko veiksnys ir likvidacinė investuoto turto vertė. Per vienerius metus investuotas litas uždirbs 0,13 Lt pelno.

Vidinė gražos norma (IRR) parodo, kad pelnas kurį uždirbame nuo trečiųjų metų yra reinvestuojamas su 71 proc. palūkanomis. Kuo šis rodiklis aukštesnis tuo investicijos yra priimtinesnės. Palyginus vidinę pelno normą su skolintų lėšų kaštais, paskolos palūkanos yra 3 proc. ir investicijos yra laikomos priimtiniomis.

Modifikuota vidinė pelno norma yra diskonto norma, kuri investicijų generuojamų pinigų srautų planuojamą vertę sulygina su investicijų esamąja verte. Remiamės prielaida, kad projekto generuojami pinigų srautai investuojami pagal įmonės kapitalo kaštus. Esant 42 proc. diskonto normai projekto vertė tampa lygi nuliui ($MIRR = k$). Pagal modifikuotą vidinę gražos normą apskaičiuota maksimali priimtina projektui infliacija ($MIRR - WACC$) yra lygi 34 proc. o maksimalūs vidutiniai svertiniai kapitalo kaštai – 41 proc.

Apibendrinant investicijų efektyvumo rodiklius, galima teigti, kad šios investicijos yra pagrįstos ir efektyvios, kadangi duoda laukiamą rezultatą, rodikliai yra vertinami kaip nerizikingi, investicijos atsiperka trečiaisiais metais o įmonės vertė padidėtų 3,56 mln. Lt.

2.5.2. Investicijų rizikos vertinimas

Rizika taip pat vertinama panaudojant vieną iš populiariesnių vertinimo metodų – jautrumo analizę, kurios tikslas įvertinti kokią įtaką pelnui gauto iš investicijų turi tam tikrų veiksnių kitimas. Šių išlaidų procentinio pokyčio įtaka grynajai dabartinei vertei pavaizduota žemiau esančioje lentelėje.

9 lentelė

UAB „Krovinyš“ jautrumo analizė veiksnių pokyčiams

Veiksnių pokyčiai	NPV reikšmė pakitus veiksniams	NPV reikšmės skirtumas
Padidėjusi savikaina 5 %	1.280.770	2.281.879
Pajamų sumažėjimas 5 %	-663.639	4.226.288
Infliacijos didėjimas 5 %	3.552.177	10.472
Kintamų išlaidų (kuro, remonto, kelių mokesčiai) didėjimas 5 %	2.266.270	1.296.379
Bazinė NPV reikšmė	3.562.649	

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis atliktais skaičiavimais

Iš aukščiau pateikto paveikslo matome, kad analizuojant priklausomybę tarp dviejų kintamųjų net ir nežymus vieno veiksnio kitimas yra reikšmingas projekto pelningumui. Investicijų grynoji dabartinė vertė (toliau - NPV) yra labiausiai priklausoma nuo pajamų ir savikainos pokyčių. Pajamoms sumažėjus 5 proc., NPV reikšmė sumažėja 118,63 proc. ir išaugus savikainai 5 proc. NPV reikšmė sumažėja 64,05 proc. Tiek savikainos tiek kintamų išlaidų struktūroje reikšmingi yra degalų kainų pokyčiai o nedidelis jų kitimas yra nuolat pastebimas, kadangi tai sąlygoja ne tik Lietuvos, tačiau ir kitų šalių politinės ir ekonominės sąlygos taip pat tarptautiniai Lietuvos santykiai. Mažiausią poveikį investicijų atsipirkimui turi infliacijos didėjimas 5 proc. kuris dabartinę vertę sumažina 0,29 proc.

Vertinant investicijų riziką pagal scenarijų metodą panaudota blogiausių kintamųjų reikšmės pesimistinio varianto ir palankiausios kintamųjų reikšmės optimistinio varianto investicijų NPV prognozei gauti (žr. 10 lentelę).

UAB „Krovinsys“ investicijų rizikos vertinimas scenarijų metodu

Kintamasis	Kintamojo pokytis, %	
	Pesimistinis scenarijus	Optimistinis scenarijus
Pajamos	-2	5
Kintamos išlaidos	7	-4
Infliacija	20	-15
NPV		
	-368.287	10.006.843
Bazinė reikšmė	3.562.649	

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis atliktais skaičiavimais

Apskaičiuotas investicijų rizikos laipsnis yra:

$$\Delta NPV = NPV^{opt} - NPV^{pes} = 10.006.843 - (-368.287) = 10.375.130 \quad (6)$$

Pesimistinis variantas sudarytas remiantis prielaida, kad ekonomika yra nuosmukio stadijoje, t. y. pajamos mažėja o kintamos išlaidos ir infliacija didėja. NPV nuo bazinio varianto skiriasi 3,93 mln. Lt. Optimistiniame variante daroma prielaida, kad ekonomika yra pakilimo būsenoje, todėl didėja parduodamų paslaugų paklausa, tai sąlygoja ir didesnes pardavimų apimtis kartu ir 6,44 mln. Lt didesnę NPV reikšmę.

UAB „Krovinsys“ imdamasi tinkamo veiklos organizavimo, galėtų išvengti su investicinio projekto pesimistiniu scenariju atveju susijusių nuostolių o optimistinio scenarijaus atveju įmonė iš investicijų uždirbtų papildomų pajamų. Svyravimai rinkoje nėra dažni, todėl galima teigti, kad įgyvendinusi investicijas įmonė bus finansiškai pajėgi, kad padengtų prisiimtus ilgalaikius lizingo išsipareigojimus.

Apibendrinant rizikos įtaką laukiamai investicijų naudai galima daryti išvadą, kad ir nežymus tiek pajamų mažėjimas tiek savikainos augimas turi reikšmingos įtakos investicijų grynosios dabartinės vertės mažėjimui. Nors pajamų kitimas yra sunkiai prognozuojamas, tačiau atsižvelgiant į tai kad klientai yra nuolatiniai manoma, kad ateityje didelių įkainių pokyčių nebus. Savikainos ir kintamų išlaidų struktūroje reikšmingiausi yra degalų kainų pokyčiai, kadangi jie sudaro didžiausią abiejų šių veiksnių dalį. Ekonomikos nuosmukio atveju įmonė tinkamai organizuodama veiklą galėtų išvengti nuostolių o pakilimo etape galėtų gauti papildomų pajamų.

3. INVESTICINIŲ SPRENDIMŲ POVEIKIO UAB „KROVINYS“ VEIKLAI VERTINIMAS

Įmonės siekdamas vykdyti sėkmingą veiklą yra priverstos diegti pažangiausias technologijas, didinti teikiamų paslaugų konkurencinį pranašumą, kovoti už rinkos dalį, išlaikyti savo srities specialistus. Investicijos ne tik padeda gerinti veiklos rezultatus bet ir uždirbti didesnę pelną, didinti turto vertę.

UAB „Krovinyš“ turto panaudojimo ir savikainos struktūros analizė parodė, kad svarbu įgyvendinti investicijas, kurios mažintų pardavimo savikainos augimą, būtų pelningos ir efektyvios, padėtų pagerinti įmonės rodiklius ateinančiais laikotarpiais. Investuodama į vilkikų parką įmonė gali išlikti konkurencinga rinkos dalyve, užimti aukštesnes pozicijas lyginant su kitomis, tame pačiame sektoriuje veikiančiomis įmonėmis. Investicijų efektyvumo rodikliai parodė, kad investicijos didintų įmonės vertę, uždirbtų pelną, duotų laukiamą rezultatą. Šie rodikliai vertinami, kaip nerizikingi. Šios empirinės dalies tikslas - įvertinti naujas investicija atliekant įmonės mokumo, pelningumo, efektyvumo rodiklių analizę siekiant pagrįsti, kur įmonei geriau skirti planuojamas įgyvendinti investicijas į vilkikų parko plėtimą ar atnaujinimą.

3.1. UAB „Krovinyš“ veiklos tendencijų projektavimas

Pelno (nuostolio) ataskaita yra vienas iš svarbiausių informacijos šaltinių siekiant sužinoti veiklos rezultatus už tam tikrą periodą, uždirbtas pajamas ir patirtas sąnaudas susijusias ne tik su teikiamų paslaugų įvertinimu, tačiau ir visa kita (administracine, finansine ir investicine) įmonės veikla.

Pirmiausia bus sudaroma prognozinė pelno (nuostolio) ataskaita (žr. 11 lentelę), nes netikslinga nepaskirstytą pelną balanse vertinti anksčiau negu grynąjį pelną. Pelno (nuostolio) ataskaitoje remiantis perspektyvine Trendo prognoze investuojant į parko plėtimą 2014 lyginant su 2013 m. prognozuojamas 27,26 proc. pardavimo pajamų augimas o 2015 m. dar 8,57 proc. Ši prognozė yra tikėtina, kadangi 2011 m. pardavimo pajamos išaugo 32,75 proc., kurių vienas iš veiksnių taip pat buvo naujų vilkikų įsigijimas. Atnaujinant įmonės vilkikų parką prognozuojama, kad pirmaisiais metais pardavimo pajamos augs 5,44 proc. o antraisiais 1,33 proc., įvertinant prognozuojamas pajamas vienam vilkikiui. Augimo prognozė patvirtina įmonės vadovų numatomus rezultatus, kad kiekvienais metais krovinių pervežimo šakos mastai plečiasi. Tam daugiausia įtakos turi iškovotos pozicijos

vakarų Europos rinkoje ir bendradarbiavimas su stipriomis ilgametes pozicijas rinkoje užimančiomis užsienio kompanijomis.

Pardavimų savikaina plečiant vilkikų parką 2014 m. pardavimuose sudarys nuo 92,2 proc. o atnaujinant 89,56 proc. Kitais metais, t.y. 2015 m. atitinkamai pardavimo savikaina prognozuojama, kad sudarys 92,4 proc. arba atnaujinant 89,56 proc. pardavimo pajamų. Savikainos sumažėjimui didžiausią įtaką turės mažesnės kintamos ir netiesioginės išlaidos. UAB „Krovinyš“ kintamos išlaidos susidaro iš kuro, kelių mokesčių ir remonto išlaidų, kurios atnaujinus įmonės vilkikų parką patvirtino prognozę jog mažės, kadangi naujiems vilkikams, kaip anksčiau minėta šios išlaidos yra mažesnės. Planuojama, kad netiesioginės išlaidos, tokios kaip draudimai, leidimai, tech. apžiūros keisis nežymiai.

Dėl investicijų sąlygojamo parko atnaujinimo mažėtų kelių mokesčio ir vilkikų remonto sąnaudos, kas lemtų savikainos didėjimą mažesniu tempu nei pardavimo pajamos ir atitinkamai bendrojo pelno augimas būtų didesnis nei pajamų. Bendrasis pelnas plečiant vilkikų parką 2014 m. padidėtų 93,52 proc. o 2015 m. dar 5,77 proc. o atnaujinant parką 2014 m. padidėtų 114,58 proc., 2015 m. nežymiai sumažės 0,95 proc.

Remiantis Trendo prognoze prognozuojamas veiklos sąnaudų augimas 2014 m. 36,46 proc. ir 8,27 proc. 2015 m. Bendrųjų ir administracinių veiklos sąnaudų didėjimui 2014 m. nežymios įtakos turės lizingo sutarties pasirašymo mokestis (8.875 Lt).

Kitos veiklos pajamos – įmonės atliekami remonto darbai, detalių pardavimai kitoms įmonėms planuojama jog 2014 m. padidės 65,76 proc. ir 2015 m. augs dar 22,31 proc.

Kadangi UAB „Krovinyš“ finansinės investicinės veiklos pelną (nuostolį) daugiausiai lemia įsipareigojimai kredito įstaigoms labiausiai tikėtina, kad šios veiklos sąnaudos didės, nes bus mokamos palūkanos t.y. 103.543 Lt 2014 m. ir 64.098 Lt 2015 m. Finansinės investicinės veiklos nuostolis pirmaisiais prognozuojamais metais didės 7,16 proc. o antraisiais metais sumažės 9,93 proc. (žr. 11 lentelę)

UAB „Krovinyš“ pelno (nuostolio) straipsnių prognozavimas 2014 – 2015 m.

Straipsnis	Baziniai metai	Plėtimas		Atnaujinimas	
	2013	2014*	2015*	2014*	2015*
Pardavimo pajamos	26.541.813	33.776.407	36.669.826	27.986.166	28.357.998
Pardavimo savikaina	25.180.248	31.141.556	33.882.829	25.064.502	25.464.219
Bendrasis pelnas (nuostoliai)	1.361.565	2.634.851	2.786.997	2.921.664	2.893.780
Veiklos sąnaudos	1.283.352	1.751.294	1.896.122	1.751.294	1.896.122
Kita veikla	688.400	1.141.124	1.395.658	1.141.124	1.395.658
Finansinė ir investicinė veikla	-330.304	-353.945	-318.784	-353.945	-318.784
Grynasis pelnas (nuostoliai)	364.784	1.420.125	1.672.587	1.663.916	1.763.352

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ FA

Įvertinus visus prognozuojamus pokyčius apskaičiuojamas planuojamas grynasis pelnas. Kadangi nežinomos sąnaudos mažinančios ar didinančios apmokestinamąjį pelną, priimama prielaida, kad įmonės pelno mokestis sudarys 15 proc. nuo apmokestinamojo pelno. Investuodama į atnaujinimą įmonė 2014 m. gaus 17,17 proc. o 2015 m. 5,43 proc. didesnę pelną nei į plėtimą.

Kai įvertinti prognozinių pelno (nuostolio) ataskaitos rodikliai, prognozuojame balanso rodiklius (žr. 12 lentelę), nes daugumos sąskaitų pokyčiai prognozuojami atsižvelgiant į pelno ir nuostolio bei pinigų srautų ataskaitas. Priimama prielaida, kad nematerialus turtas, kurį įmonėje sudaro programinė įranga kiekvienais metais padidės po 20 proc., kadangi planuojamas senos programinės įrangos atnaujinimas. Programinės įrangos vertės didėjimas planuojamas neatsižvelgiant į sukauptą nusidėvėjimą.

Materialaus turto vertės išaugimą pirmaisiais prognozuojamais metais atnaujinant turtą 12,23 proc. ir jį didinant 20,26 proc. lems apskaičiuota balansinė transporto priemonių vertė atsižvelgiant į įmonės turimų vilkikų nusidėvėjimą taip pat įvertinant ir naujai įsigyto ir parduoto turto vertę. Kitais, t.y. 2015 m. materialiojo turto vertė mažės dėl sukaupto nusidėvėjimo.

Trumpalaikio turto 2014 m. padidėjimą 10,98 proc. atnaujinant turtą ir 13,10 proc. jį didinant labiausiai įtakojo pirkėjų išskolinimo padidėjimas atitinkamai 12,69 proc. ir 15,16 proc. Trumpalaikis turtas planuojama, kad sumažės 2015 m. ~ 5 proc. dėl investicijų į atnaujinimą ir tiek pat padidės dėl

vilkikų parko plėtimo, kai pirkėjų įsiskolinimas atitinkamai keisis 8,94 proc. ir 3,14 proc. Pirkėjų įsiskolinimo didėjimui tikėtina, kad įtakos turės ir rinkos pokyčiai, susiję su Lietuvos politine aplinka, kadangi dėl dalis įmonių iš trečiųjų šalių (Rusija, Ukraina) gali neturėti galimybės laiku padengti skolinius įsipareigojimus. Taip pat šie pasikeitimai susiję ir su pardavimo pajamų pokyčiais, kadangi augant pajamoms didesnė dalis pinigų negaunama iš klientų.

Apskaičiuojant atsargas remtasi prielaida, jog planuojamas kainų augimas 2 proc. Atsargos atnaujinant turtą būsimais metais planuojama jog sumažės 6,41 proc. dėl atnaujinto vilkikų parko sumažėjusių kuro, remonto ir atsarginių dalių sąnaudų. Plečiant vilkikų parką planuojama, jog atsargos išaugs 7,2 proc. Kitais t.y. 2015 m. atsargų vertė augs 2 proc. dėl didėjančio įmonės remonto ir eksploatavimo išlaidų. Investicinės politikos įgyvendinimas 2014 m. lems grynųjų pinigų banko sąskaitoje ir kasoje atnaujinant ir plečiant vilkikų parką padidėjimą atitinkamai 20,23 proc. ir sumažėjimą 15,96 proc., kitais prognozuojamais metais pinigai ir jų ekvivalentai banko sąskaitoje didės.

Atlikus UAB „Krovinyš“ aktyvų prognozę ir remiantis principu, kad įmonės turtas yra lygus savininkų nuosavybei ir įsipareigojimams sudaroma balanso pasyvų prognozė. Nuosavo kapitalo augimą lems nepaskirstytojo pelno padidėjimas atnaujinant ir plečiant vilkikų parką 2014 m. atitinkamai 16,19 proc. ir 10,37 proc. ir 2015 m. ~ 36 proc. abiem analizuojamomis alternatyvomis. Taigi 2014 ir 2015 m. uždirbtas grynasis pelnas įtakos savininkų nuosavybės išaugimą.

Po vienerių metų mokėtinos sumos pirmaisiais prognozuojamais metais padidės 18,68 proc. dėl atsiradusių naujų ilgalaikių įsipareigojimų bankams o antraisiais sumažės 8,42 proc. Per vienerius metus mokėtinos sumos planuojama jog išaugs (žr. 12 lentelę) dėl skolų tiekėjams. Skolų tiekėjams išaugimas 2014 m. numatomas atsižvelgiant į tai, kad dėl didelių einamaisiais metais sumokamų ilgalaikių įsipareigojimų dalies, įmonei tikėtina, kad truks apyvartinių lėšų. 2015 m. tai turėtų stabilizuotis, todėl ši skolų dalis sumažės taip pat ir dėl dalies išmokėtų ilgalaikių įsipareigojimų. Nebus keičiama atsiskaitymo su darbuotojais politika, todėl šių įsipareigojimų suma išlieka tokia pati t.y. 73.701 Lt.

12 lentelė

UAB „Krovinsys“ balanso straipsnių prognozavimas 2014 – 2015 m.

Straipsnis	Baziniai metai	Atnaujinimas		Plėtimas	
		2014*	2015*	2014*	2015*
Ilgalaikis turtas	12.983.792	14.514.626	12.844.392	15.520.209	13.671.757
Nematerialusis turtas	726	871	1.045	871	1.045
Materialusis turtas	12.520.688	14.051.377	12.380.968	15.056.960	13.208.333
Finansinis turtas	462.378	462.378	462.378	462.378	462.378
Trumpalaikis turtas	6.825.819	7.574.959	7.158.274	7.720.073	8.106.133
Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	717.739	692.473	699.851	746.129	754.580
Per vienerius metus gautinos sumos	5.865.752	6.610.167	6.019.407	6.755.281	6.967.267
Kitas trumpalaikis turtas	94.083	94.083	94.083	94.083	94.083
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	148.245	178.236	344.933	124.579	290.203
Turto iš viso:	19.809.611	22.089.585	20.002.665	23.240.281	21.777.890
Nuosavas kapitalas	5.130.394	5.808.190	7.571.542	5.564.399	7.236.986
Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	14.679.217	16.281.394	12.431.122	17.675.881	14.540.904
Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	6.999.027	8.306.566	7.606.788	8.306.566	7.606.788
Per vienerius mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	7.680.190	7.974.829	4.824.334	9.369.316	6.934.116
Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso:	19.809.611	22.089.585	20.002.665	23.240.281	21.777.890

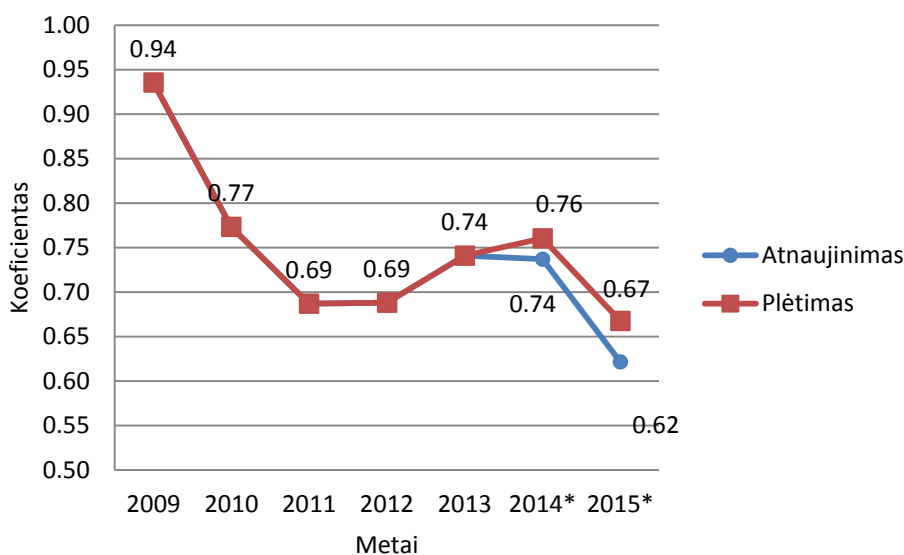
Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinsys“ FA

Apibendrinant galime teigti, kad atlikus UAB „Krovinsys“ finansinių ataskaitų rodiklių prognozę, po investicijų į vilkikų parko atnaujinimą ir plėtimą, abiem prognozuojamais periodais investicijos didintų pervežimų pajamas. Dėl atnaujinamų vilkikų mažesnių kuro, remonto ir kelių mokesčių sąnaudų mažės savikaina, todėl investuodama į atnaujinimą įmonė 2014 m. gaus 17,17 proc. o 2015 m. 5,43 proc. didesnę pelną nei į plėtimą. Abiem prognozuojamais metais įmonės grynas pelnas augs. Atsargos atnaujinant turtą būsimais metais planuojama jog sumažės, priešingai nei plečiant vilkikų parką. Balansinė turto vertė pirmaisiais metais didės tiek atnaujinant tiek plečiant vilkikų parką dėl didesnės įsigyto turto vertės, o antraisiais metais mažės dėl nusidėvėjimo sąnaudų.

3.2. UAB „Krovinyš“ mokumo analizė

Įmonės finansavimo šaltiniai yra du: nuosavos lėšos ir skolintos lėšos. Kuo didesnės skolos palyginti su nuosavo kapitalu, tuo rizikingesnė įmonės veikla. Mokumo rodikliai parodo skolų vaidmenį įmonės finansavimosi mechanizme bei įvertina įmonės veiklos tęstinumą. Apskaičiuojant įmonės ilgalaikio mokumo rodiklius ilgalaikiai ar visi įsipareigojimai yra derinami su visu turtu arba nuosavu kapitalu.

Bendrasis skolos rodiklis parodo įmonės įsigyto turto dalį finansuojamą skolintomis lėšomis. Kuo didesnis šis rodiklis, tuo žemesnis įmonės saugumo lygis ir tuo pačiu kuo geresnė įmonės finansinė padėtis, tuo mažesnis šis rodiklis. UAB „Krovinyš“ bendrojo skolos rodiklio kitimas 2009 – 2013 m. pateiktas žemiau esančiame paveiksle.

6 pav. UAB „Krovinyš“ bendrasis skolos rodiklis 2009 – 2015 m.

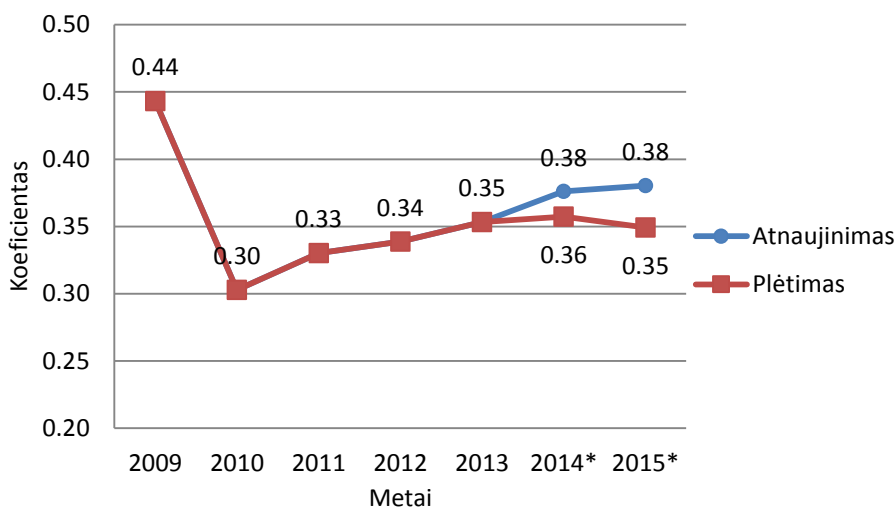
Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ FA

Analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai 0,76 Lt skolintų finansinių išteklių teko vienam turto litui. Tai rodo, kad įmonė žymią dalį savo turto finansuoja skolintomis lėšomis ir pagal statistikos departamento pateiktas orientacines reikšmes šis rodiklis nepatenkinamu laikomas kai viršija 70 proc. Įmonei sąlygiškai sudėtingiau vykdyti savo įsipareigojimus kadangi turi daug skolinių įsipareigojimų. Remiantis apskaičiuotu prognozinio bendrojo skolos rodikliu po investicijų į vilkikų parko atnaujinimą pirmaisiais metais turto litui tenkantys įsipareigojimai nesikeis o

antraisiais metais sumažės 0,12 Lt ir po investicijų į vilkikų parko plėtimą pirmaisiais metais turto litui tenkantys įsipareigojimai padidės nežymiai o antraisiais metais taip pat mažės 0,09 Lt. Turtui prognozuojamais metais padidėjus daugiau palyginti su mokėtinų sumų ir įsipareigojimų padidėjimu abiemis prognozuojamais atvejais bendrasis skolos rodiklis numatoma jog sumažės.

Vertinant bendrąjį skolos rodiklį svarbu įvertinti kokią dalį sudaro ilgalaikiai ir trumpalaikiai įsipareigojimai taip nustatant jo susidarymo priežastis. Šiam tikslui skaičiuojamas ir vertinamas ilgalaikių skolų koeficientas.

Šis koeficientas rodo, kokią dalį įmonės turto sudaro ilgalaikiai įsipareigojimai. Kaip matome 7 paveiksle iš ilgalaikių įsipareigojimų finansuojamas įmonės turtas didėja, tačiau vertinamas gerai, kadangi nepasiekia 0,5 koeficiento reikšmės. Įmonei finansuojant turtą ilgalaikėmis paskolomis tuo pačiu mažėja trumpalaikių įsipareigojimų nepadengimo rizika.

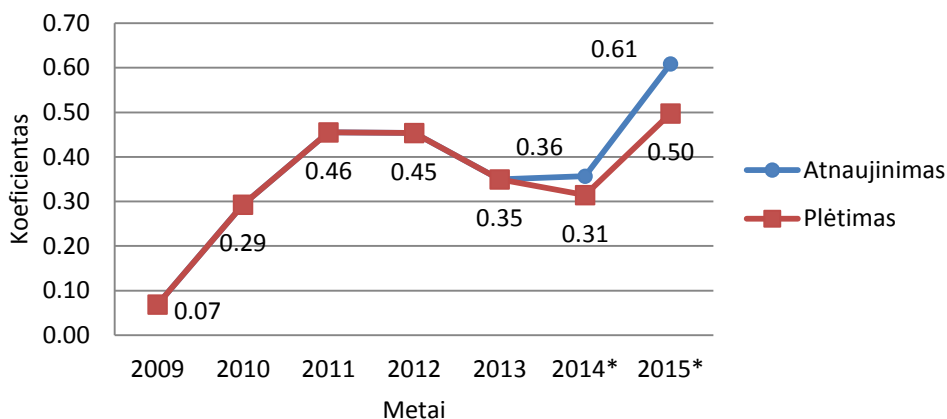

7 pav. UAB „Krovinyš“ ilgalaikių skolų koeficientas 2009 – 2015 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ FA

Priėmus investicinį sprendimą dėl turto atnaujinimo mokėtinos sumos labiausiai išaugs dėl ilgalaikių įsipareigojimų padidėjimo 18,68 proc., kai įmonės turtas didės 11,51 proc. Kitais prognozuojamais metais t.y. 2015 m. ilgalaikių skolų koeficientas nesikeis. Įmonei investuojant į vilkikų parko plėtimą šis koeficientas keisis nežymiai ir 2015 m. grįš į 2013 metų lygį, kadangi ir įmonei investuojant į vilkikų parko plėtimą ir į atnaujinimą ilgalaikiai įsipareigojimai padidėjo tiek pat, skolintų lėšų dalis išlieka tokia pati. Ilgalaikių skolų dalis tenkanti turto litui buvo didesnė atnaujinus turtą, kadangi dėl dalies parduotų vilkikų turtas padidėjo pirmaisiais metais tik 11,51 proc. palyginti nei tik plečiant parką 17,32 proc. ir antraisiais metais atitinkamai sumažėja 9,45 proc. ir 6,29 proc.

Norint įvertinti kiek kartų nuosavas kapitalas didesnis už skolintą, tikslinga skaičiuoti pastovaus mokumo koeficientą. Aukštesnė koeficiento reikšmė, rodo mažesnę finansinę riziką. UAB „Kroviny“ šio koeficiento kitimas pateiktas žemiau esančiame (8) paveiksle.

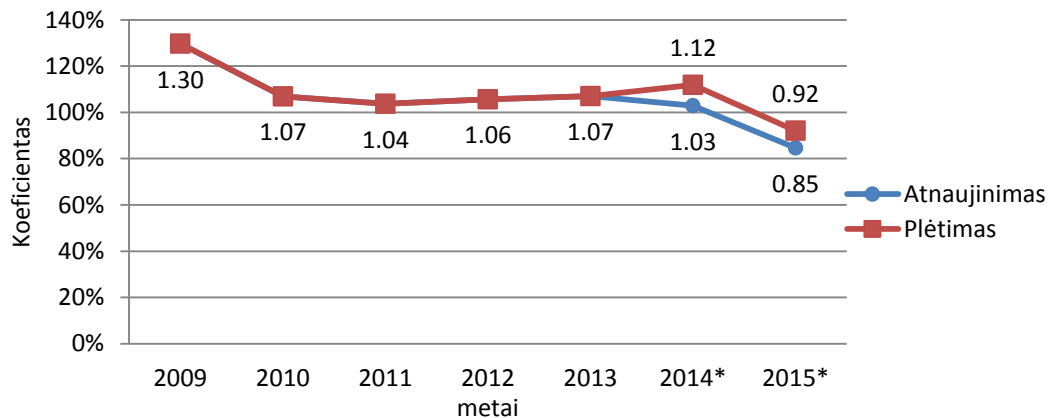
8 pav. UAB „Kroviny“ pastovaus mokumo koeficientas 2009 – 2015 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Kroviny“ FA

Koeficiento reikšmė gerėjo 2009 – 2011 metais. Geriausia santykinė rodiklio reikšmė buvo 2011 m., kai įmonė uždirbo 1,64 mln. Lt pelno, todėl nuosavas kapitalas išaugo 59,71 proc., o įmonės įsipareigojimai 2,8 proc., todėl kad prisiimti nauji ilgalaikiai skoliniai įsipareigojimai buvo lygūs gražintiems tais metais.

Atsižvelgiant į prognozuojamas rodiklio reikšmes numatomas didesnis koeficiento gerėjimas ir tuo pačiu finansinės rizikos mažėjimas atnaujinant įmonės turtą 2014 m. kai dėl atnaujinimo sąlygoto grynojo pelno padidėjimo, nuosavas kapitalas išaugs 13,21 proc. o skolinto kapitalo dalis padidės 10,91 proc., palyginti su tų pačių metų reikšmėmis investuojant į plėtimą kai nuosavas kapitalas padidėja 8,46 proc. o skolintas kapitalas 20,41 proc. Tos pačios tendencijos numatomos ir 2015 m., kai investicijų į atnaujinamą turtą nulemtas pastovaus mokumo koeficiento gerėjimas bus didesnis palyginti su investicijų į parko plėtimą koeficientu.

Įmonės ilgalaikio mokumo dinamiką įvertina auksinės balanso taisyklės koeficiento pokyčiai (žr. 9 pav.)

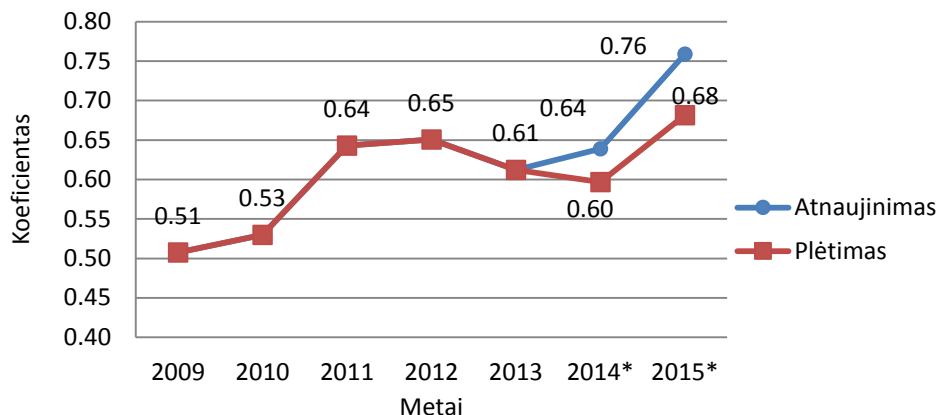

9 pav. UAB „Krovinyš“ auksinės balanso taisyklės koeficientas 2009 – 2015 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ FA

Analizuojamu laikotarpiu 2009 – 2011 m. įmonės ilgalaikio turto finansavimas pastoviu kapitalu didėjo kadangi koeficiento reikšmė artėjo link 1. Tai lėmė, kad įmonės uždirbamas pelnas įtakojo nuosavo kapitalo augimą didesniu tempu, nei buvo įsigyta didelės vertės turto finansuojamo iš ilgalaikių paskolų. Prognozuojant rodiklio reikšmę po ilgalaikio materialiojo turto atnaujinimo, koeficiento reikšmė mažėjo ir remiantis statistikos departamento pateikiamomis reikšmėmis jau antraisiais prognozuojamais metais šis koeficientas vertinamas kaip geras (<1). Įmonės uždirbamas didesnis pelnas abiem atvejais įtakojo nuosavo kapitalo augimą didesniu tempu nei augo ilgalaikio materialiojo turto vertė. Pirmaisiais metais po investicijų į parko plėtimą koeficiento reikšmė blogėjo 0,05 punkto ir tik antraisiais metais pastebimos teigiamos tendencijos t.y. mažėjo 0,2 punkto. Palyginti po atnaujinimo abiem prognozuojamais metais koeficiento reikšmė gerėjo atitinkamai 0,04 ir 0,18 punkto.

Kokia dalis turto suformuota iš pastovių šaltinių parodo pastovaus finansavimo koeficientas (žr. 10 pav).

10 pav. UAB „Krovinyš“ pastovaus finansavimo koeficientas 2009 – 2015 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ FA

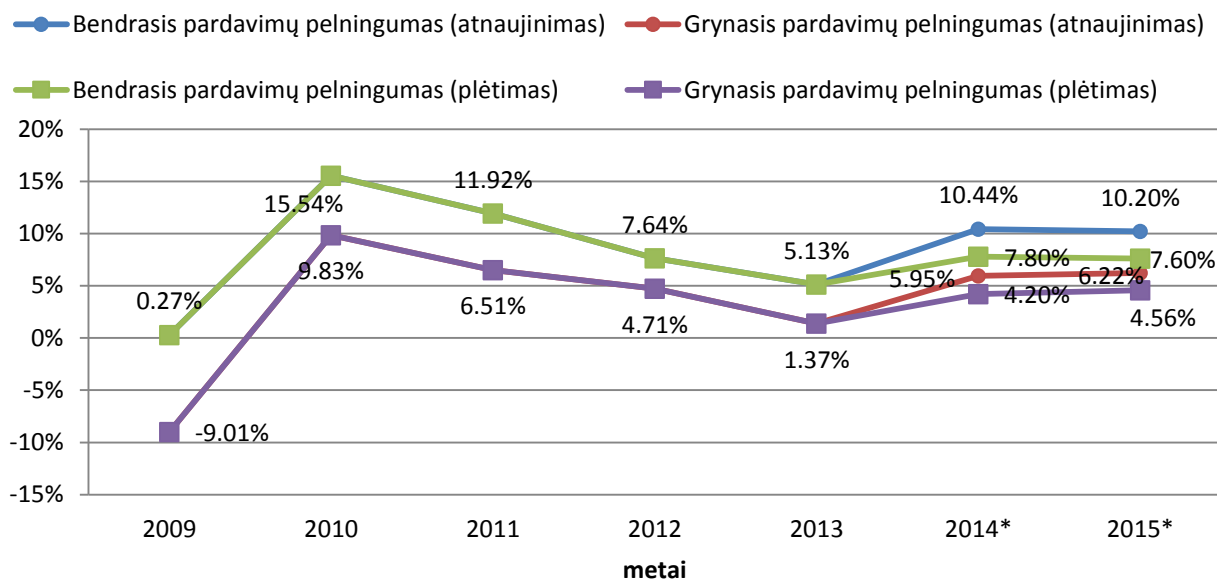
Pastovaus finansavimo koeficientas rodo, jog 2009 – 2013 m. vidutiniškai 59 proc. įmonės turto buvo finansuojama iš pastovių šaltinių t.y. nuosavo kapitalo ir ilgalaikių įsipareigojimų. Didžiausias pokytis buvo 2011 m. 20,75 proc. kurią lėmė pelninga įmonės veikla. Prognozuojamo rodiklio žymų augimą 2015 m. lėmė, kad dėl atnaujinto ilgalaikio materialiojo turto augo uždirbamas grynasis pelnas 5,98 proc., dėl ko didėjo nuosavo kapitalo dalis o ilgalaikis materialusis turtas mažėjo 11,89 proc. Dėl vilkikų parko plėtimo didėjo 0,08 punkto arba 68 proc. įmonės turto buvo finansuojama pastoviais šaltiniais.

Apibendrinant mokumo rodiklius galima teigti, kad investicijų į ilgalaikio materialiojo turto atnaujinimą įtaka analizuotiems rodikliams buvo teigiama (išskyrus ilgalaikių skolų koeficientą) palyginti tik su turto didinimu. Pokyčiai vertinami teigiamai ir abiemis prognozuojamais atvejais buvo pakankamai panašūs tai rodo, kad įmonė turėjo daugiau tiek trumpalaikių, tiek ilgalaikių įsipareigojimų. Galima būtų išskirti bendrąjį skolos rodiklį kuris rodo, kad įmonė turi žymią dalį turto kuris finansuojamas skolintomis lėšomis nors ilgalaikių įsipareigojimų koeficientas vertinamas gerai, kadangi nepasiekia 0,5 koeficiento reikšmės. Taip pat pastebimas finansinės rizikos mažėjimas 2014 m. kai dėl atnaujinimo sąlygoto grynojo pelno padidėjimo nuosavas kapitalas išauga 13,21 proc. o skolinto kapitalo dalis padidės 10,91 proc., palyginti su tų pačių metų reikšmėmis investuojant į plėtimą kai nuosavas kapitalas padidėja 8,46 proc. o skolintas kapitalas 20,41 proc.

3.3. UAB „Krovinyš“ pelningumo analizė

Pelningumo rodikliai parodo įmonės investicinius ir finansavimo sprendimus, kokia kaina ir kokiais finansiniais ištekliais gaunamas pelnas. Norint tai visapusiškai įvertinti reikia naudoti ne vieną rodiklį o jų sistemą: turto, kapitalo, pardavimo.

Bendrojo pardavimų pelningumo rodiklis parodo pelno, įvertinus tik savikainą dalį tenkančią pardavimo pajamoms o grynasis jau įvertinus visas pajamas ir išlaidas. Kuo didesnė bendrojo pelno suma uždirbama pardavimų litui, tuo efektyvesnė yra įmonės veikla. Kaip matoma 11 paveiksle pastebima ryški bendrojo pelningumo rodiklio dinamika. Geriausias bendrojo pelningumo lygis buvo 2010 m. 15,54 proc., kai pardavimo pajamų augimas buvo 3 kartus didesnis palyginti su savikainos, atitinkamai 30 proc. ir 10 proc., dėl didintų pervežimo įkainių. Visas kitais analizuojamais periodais šis rodiklis mažėjo tuo pačiu ir įmonės veiklos efektyvumas mažėjo, kadangi didesniu tempu augo savikaina palyginti su pardavimo pajamomis. Paskutiniaisiais metais šis rodiklis pasiekė nepatenkinamą lygį (<7 proc.).

11 pav. UAB „Krovinyš“ bendrojo ir grynojo pardavimų pelningumo rodikliai 2009 – 2015 m.

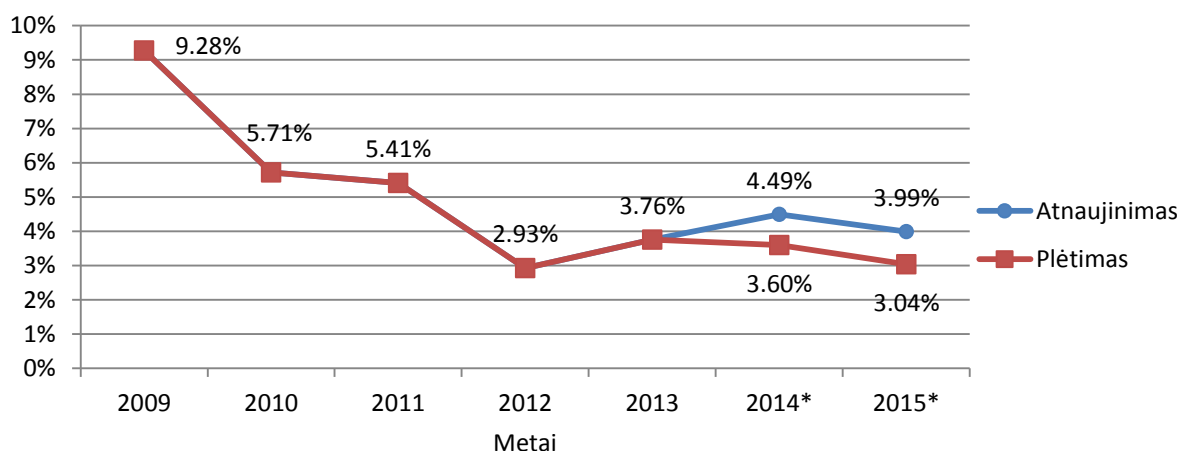
Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ FA

Grynasis pardavimų pelningumas taip pat nuo 2010 m. blogėjo ir dviem paskutiniaisiais analizuojamais metais pasiekė nepatenkinamą reikšmę (<5%). Šis rodiklis įvertina tikrąjį pardavimų pelningumą atsižvelgiant į visas pajamas ir išlaidas o maža rodiklio reikšmė rodo, kad įmonės veikla yra neefektyvi ir nepelninga. Paskutiniaisiais metais labai išaugo kitos veiklos sąnaudos dėl parduoto

turto savikainos taip pat tai lemia dar didesnis finansinės investicinės veiklos nuostolis dėl didelių mokamų palūkanų už įsigytą ilgalaikį turtą.

Pagal 11 grafiką matome, kad investicijos į ilgalaikio turto atnaujinimą padėtų pasiekti geresnius bendrojo ir grynojo pelningumo rezultatus. Rodikliai atspindintys neefektyvios ir nepelningos veiklos rezultatus po investicijų į parko atnaujinimą pasiektų patenkinamą lygį. Pardavimo pajamų augimas po atnaujinimo 2014 m. 5,44 proc. buvo mažesnis palyginti su įmonės turto didinimu atitinkamai 11,51 proc., tačiau bendrojo pelningumo augimas didesniu tempu po atnaujinimo yra įtakojamas savikainos augimo sumažinimo dėl mažesnių eksploatavimo sąnaudų pakeitus dalį vilkikų. Tai lėmė po atnaujinimo geresnius bendrojo ir grynojo pelningumo rezultatus.

Veiklos rentabilumas geriausiai apibendrina valdymo efektyvumą, kadangi parodo, kokią įtaką įmonės veiklai padarė patirtos sąnaudos.

12 pav. UAB „Krovinyš“ veiklos rentabilumo rodiklis 2009 – 2015 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ FA

Kai veiklos pelningumo rodiklis yra mažesnis nei 5 proc. laikoma kad yra nepatenkinamas. Šiuo atveju nepatenkinama rodiklio reikšmė buvo 2012 m. ir 2013 m., kas rodo jog įmonėje šiuo periodu didesniu tempu augo pardavimų ir bendrosios administracinės išlaidos palyginti su pardavimų pajamų augimu. Per visą analizuojamą laikotarpį pardavimo pajamos išaugo 82,68 proc. palyginti su veiklos sąnaudomis 67,32 proc. Vertinant prognozuojamus veiklos pelningumo rodiklius investavus į plėtimą ar atnaujinimą mažėjanti rodiklio reikšmė jau antraisiais prognozuojamais metais rodo, kad veiklos sąnaudos augs didesniu tempu nei pardavimo pajamos.

Įmonės vadovai, turėtų susirūpinti šia tendencija ir skirti daugiau dėmesio įmonės valdymo išlaidų kontrolei ir valdymo efektyvumui.

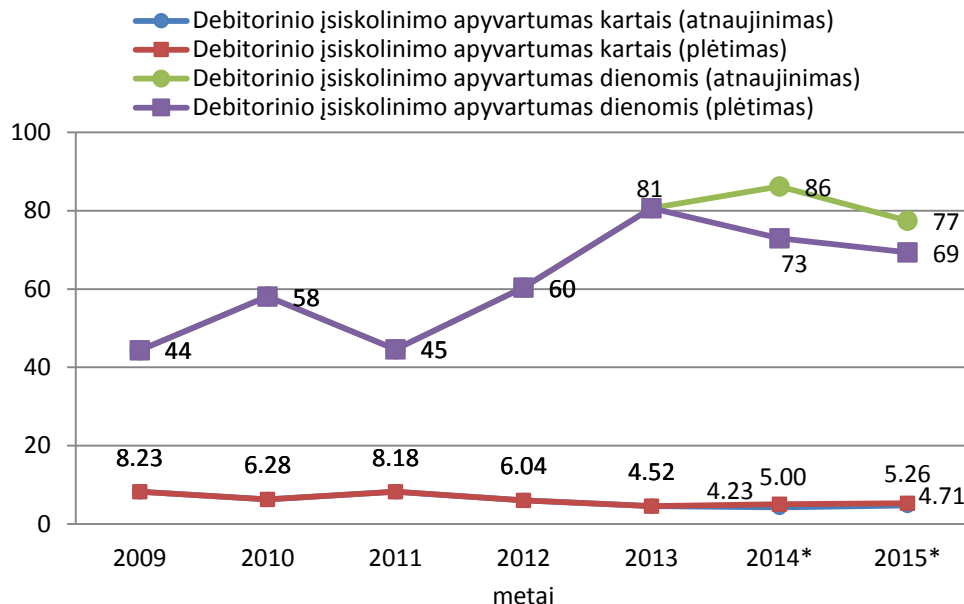
Įmonės pelningumo rodiklių didėjimas rodo efektyvius veiklos rezultatus tinkamą kainų pasirinkimą, savikainos valdymą, kas ateities perspektyvoje gali lemti pelningesnius veiklos rezultatus.

Apibendrinant galima teigti, kad vertinant visus ištirtus pelningumo rodiklius investicijos į ilgalaikio turto atnaujinimą padėtų pasiekti geresnius bendrojo ir grynojo pelningumo rezultatus. Rodikliai atspindintys neefektyvios ir nepelningos veiklos rezultatus po investicijų į parko atnaujinimą pasiektų patenkinamą lygį. Pardavimo pajamų augimas po atnaujinimo 2014 m. 5,44 proc. buvo žinoma mažesnis palyginti su įmonės turto didinimu 2014 m. 27,26 proc. Bendrojo pelningumo augimas didesniu tempu po atnaujinimo yra įtakojamas savikainos augimo sumažinimo dėl įmonės kuro, remonto ir kelių mokesčiu sąnaudų pakeitus seniausią įmonės turto dalį. Atsižvelgiant į prognozuojamą veiklos rentabilumo koeficientą investavus į plėtimą 2014 m. 3,60 proc. 2015 m. 3,04 proc. ar investavus į atnaujinimą 2014 m. 4,49 proc., 2015 m. 3,99 proc. mažėjanti rodiklio reikšmė rodo, kad veiklos sąnaudos augs didesniu tempu nei pardavimo pajamos. Apibendrinant išnagrinėtus pelningumo rodiklius, pastebėta tendencija, kad UAB „Krovinys“ mažėjant pelningumo rodikliams investicijos į parko atnaujinimą padėtų sumažinti savikainos augimą ir gerinti pardavimų pelningumus. Taip pat reikėtų skirti dėmesio vis didėjančioms įmonės veiklos sąnaudoms.

3.4. UAB „Krovinys“ efektyvumo analizė

Efektyvumas, tai racionalus lėšų panaudojimas įmonės veiklos procese, duodantis teigiamą rezultatą, kurio metų sukuriamas pinigų srautas reikalingas įmonės veiklos tęstinumui palaikyti ir žinoma pelnas.

Debitorinis įsiskolinimas dienomis parodo įmonės mokėjimų politiką vartotojų atžvilgiu o kartais kiek kartų per metus įmonė surenka savo lėšas atsiskaitymo procese.

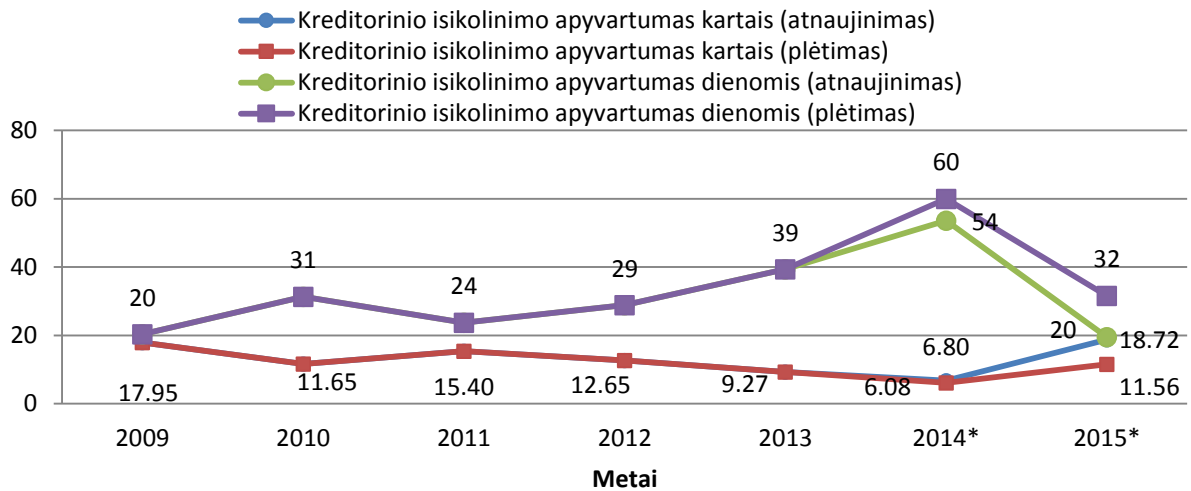

13 pav. UAB „Krovinyš“ debitorinio įsiskolinimo rodikliai 2009 – 2015 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ FA

Vertinant debitorinius atsiskaitymus dienomis (žr. 13 pav.), pastebėta, kad pirkėjų atsiskaitymo terminai 2012 ir 2013 m. žymiai pailgėjo atitinkamai 15 dienų ir 21 dieną palyginti su prieš tai buvusiais metais. Šis rodiklis svyruoja nuo 44 dienų iki 81 dienos. Debitorinio įsiskolinimo apyvartų skaičius 2009 – 2013 m. periodu sumažėjo 3,71 karto. Tokia svyravimų priežastis siejama su didesniu gautinų sumų didėjimu, kurios 2009 – 2013 m. išaugo 123,64 proc., palyginti su pardavimo pajamomis 35,64 proc. Prognozuojant debitorinio įsiskolinimo rodiklius, tikimasi kad pirkėjų neatsiskaitymo terminas mažės. Po investicijų į parko plėtimą daugiau augant pardavimo pajamoms 2014 m. didės ir gautinų sumų dalis 15,16 proc. ir 2015 m. dar 3,14 proc. Kadangi atnaujinus vilkikų parką pardavimo pajamos didės nežymiai, todėl ir pirkėjų skolos pirmaisiais prognozuojamais metais padidės 12,69 proc. o antraisiais sumažės 8,94 proc. Įmonės vadovai turėtų nustatyti uždelsto mokėjimo pirkėjus ir skatinti greitesnį jų atsiskaitymą. Įvertinus nuolat didėjančius dabartinių pirkėjų atsiskaitymo terminus su naujais klientais naudinga būtų pasirašyti trumpesnio įsiskolinimo dengimo sutartis.

Kreditorinio įsiskolinimo dienomis ir kartais rodiklis parodo mokėtinų sumų apmokėjimo laiką, kaip greitai arba per kokį laikotarpį įmonė atsiskaito su tiekėjais.

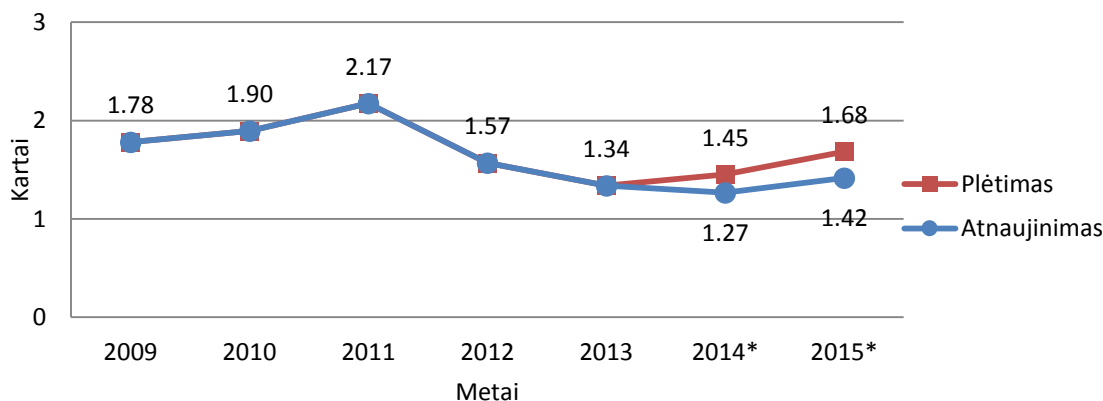

14 pav. UAB „Krovinyš“ kreditorinio įsiskolinimo rodikliai 2009 – 2015 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ FA

UAB „Krovinyš“ kreditorinio įsiskolinimo laike pastebimi taip pat ryškūs pokyčiai, ilgiausias atsiskaitymo su tiekėjais laikas buvo 2013 m. 39 dienos. Analizuojant debitorinį įsiskolinimą šiais metais taip pat buvo ilgiausias pirkėjų atsiskaitymo laikotarpis, įmonė negaudama iš pirkėjų piniginių lėšų negalėjo padengti savo skolinių įsipareigojimų. Kreditorinių įsiskolinimų apyvartų skaičius 2009 – 2013 m. pailgėjo 8,68 karto. Tiek įmonei investuojant į turto plėtimą, tiek į atnaujinimą įmonės atsiskaitymo su tiekėjais laikas pirmaisiais metais ilgės dėl didėjusių ilgalaikių įsipareigojimų nes ilgės einamųjų įsiskolinimų dengimo laikas ir antraisiais prognozuojamais metais priešingai, įsiskolinimo laikas trumpės, nes mažės įsipareigojimai (17,74 proc. po plėtimo ir 23,65 proc. po atnaujinimo). Tikimasi, kad įmonei pavyks iš pirkėjų greičiau gauti skolas ir remiantis atlikta prognoze nuo 2015 m. mažinti įsiskolinimo tiekėjams dengimo laiką. Pažymėtina, kad įmonės vadovams būtų naudinga apsvarstyti pirkėjų atsiskaitymo politiką įmonėje, kadangi negaudama iš jų piniginių lėšų, įmonė pati negali dengti savo skolinių įsipareigojimų.

Turto apyvartumo rodiklis parodo, kiek kartų pardavimai yra didesni arba mažesni už įmonės valdomą turtą arba kaip efektyviai įmonė valdo turtą.

15 pav. UAB „Krovinyš“ turto apyvartumo rodiklis 2009 – 2015 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis UAB „Krovinyš“ FA

Kaip matome iš 15 grafiko turto apyvartumo rodiklis kito skirtingai: iki 2011 m. gerėjo po to kito neigiama linkme. Pagal statistikos departamento pateikiamas orientacines šio rodiklio reikšmes prekyboje visu analizuojamu laikotarpiu šis rodiklis vertinamas kaip nepatenkinamas (<3). Tai susiję su tuo, kad augant pardavimo pajamoms turto vertė augo greičiau. Tai rodo, kad įmonė turėdama daugiau turto, neaprupina jo darbu ir neuždirba pajamų, bent jau tiek kad turto ir pardavimų kitimai būtų atitinkami. Analizuojant prognozuojamą turto apyvartumo kitimą pirmaisiais metais jį atnaujinus, tikėtina kad investicijų įtakotas pardavimo pajamų augimas (5,44 proc.) bus mažesnis lyginant su turto vertės (11,51 proc.), kuri lėmė išaugusi ilgalaikio materialiojo turto vertė, kas rodytų geresnį turto panaudojimą pardavimo pajamoms uždirbti. Priešingai, įmonei nusprendus tik plėsti vilkikų parką prognozuojamos pardavimo pajamos augtų greičiau (27,26 proc. ir 8,57 proc.) palyginti su turtu (17,32 proc. ir -6,29 proc.).

Didėjant įmonės pirkėjų skolų dengimo laikui ilgėja ir įmonės kreditorinių skolų dengimas. Ilgiausias pirkėjų atsiskaitymo laikas buvo 2013 m. 81 dieną. Šiais metais įmonė ir su tiekėjais atsiskaitė per 39 dienas, todėl siūloma įmonei ieškoti būdų, kaip greičiau susigrąžinti pinigus iš pirkėjų. Investicijų į atnaujinimą įtakotas pardavimo pajamų augimas bus mažesnis lyginant su turto vertės, tai lėmė išaugusi ilgalaikio materialiojo turto vertė, kas rodytų geresnį turto panaudojimą pardavimo pajamoms uždirbti. Gerėjantis turto apyvartumo rodiklis rodo, kad įmonė dirba pastoviai atnaujinamu turtu, tai teigiamos veiklos perspektyvas.

Apibendrinant atliktą įmonės veiklos finansinių rodiklių analizę pastebėta, kad iš ilgalaikių įsipareigojimų finansuojamas turtas didėja. Tai rodo, kad įmonei sąlygiškai sudėtingiau vykdyti savo įsipareigojimus dėl didelių skolų tiekėjams ir finansinėms įstaigoms. Tačiau finansuojant

turtą ilgalaikėmis paskolomis tuo pačiu mažėja trumpalaikių įsipareigojimų nepadengimo rizika. Pastovaus finansavimo koeficientas rodo, jog 2009 – 2013 m. vidutiniškai 59 proc. įmonės turto buvo finansuojama iš pastovių šaltinių t.y. nuosavo kapitalo ir ilgalaikių įsipareigojimų. Po investicijų į vilkikų parko atnaujinimą pirmaisiais metais, turto litui tenkantys įsipareigojimai nesikeis o antraisiais metais sumažės 0,12 Lt ir priešingai po vilkikų parko plėtimo pirmaisiais metais turto litui tenkantys įsipareigojimai padidės nežymiai, o antraisiais metais taip pat mažės 0,09 Lt dėl greičiau gražinamų ilgalaikių įsipareigojimų palyginti su turto vertės mažėjimu. Įmonės finansinė rizika iki 2011 m. mažėjo po to kito neigiama linkme. Po ilgalaikio materialiojo turto atnaujinimo 2014 m. prognozuojamas finansinės rizikos mažėjimas, kai dėl atnaujinimo sąlygoto grynojo pelno padidėjimo nuosavas kapitalas išaugs 13,21 proc. o skolinto kapitalo dalis padidės 10,91 proc., palyginti su tų pačių metų reikšmėmis investuojant į plėtimą kai nuosavas kapitalas padidėja 8,46 proc. o skolintas kapitalas 20,41 proc. Įmonės ilgalaikio turto finansavimas pastoviu kapitalu didėjo po ilgalaikio materialiojo turto atnaujinimo ir jau antraisiais prognozuojamais metais vertinamas kaip geras (<1).

Tiek bendrasis tiek grynasis pardavimų pelningumai mažėjo ir 2013 m. pasiekė nepatenkinamą rodiklio reikšmę (<7proc. ir <5proc.) kadangi savikaina augo didesniu tempu palyginti su pardavimo pajamomis. Ta pati tendencija pastebima ir vertinant veiklos sąnaudų dinamiką. Įmonės vadovai turėtų susirūpinti šia tendencija ir skirti daugiau dėmesio įmonės savikainos ir išlaidų kontrolei. Bendrasis ir grynasis pelningumai po investicijų į parko atnaujinimą ar plėtimą planuojama jog pasiektų patenkinamą lygį.

Ilgiausias pirkėjų atsiskaitymo laikas buvo 2013 m. 81 diena ir tuo pačiu ilgiausiais atsiskaitymo su tiekėjais laikas 39 dienos. Įmonė negaudama iš pirkėjų piniginių lėšų negali padengti savo skolinių įsipareigojimų, todėl įmonės vadovams rekomenduojama apgalvoti pirkėjų atsiskaitymo politiką įmonėje. Įmonė turėdama daugiau turto neaprūpina jo darbu, todėl turto apyvartumas laikomas nepatenkinamu (<3). Tikėtina, kad investicijų įtakotas pardavimo pajamų augimas bus didesnis lyginant su turto vertės didėjimu, kas rodytų geresnį turto panaudojimą pardavimo pajamoms uždirbti.

3.5. Investicinės veiklos ekonominis pagrindimas

Įmonių veiklos pagrindinis stimulus – ekonominės naudos siekimas ir pelno maksimizavimas. Kiekvienos įmonės tikslas yra gerinti teikiamų paslaugų kokybę, modernizuoti veiklą, plėsti veiklos sritis. Investavimas – įmonės, siekiančios išlikti konkurencinga, vertinama bei pelninga pasirinktoje veiklos srityje sąlyga. Įmonė galėdama realiai įsivertinti ir pagrįsti įgyvendinamas ar planuojamas įgyvendinti investicijas gali priimti teisingus valdymo sprendimus. Šiame magistro darbe analizuojama įmonės investicinė veikla. Vykdamas įmonės investicinę veiklą atsiranda galimybės padedančios sėkmingai dirbti konkurencinėje aplinkoje, plėsti veiklą ir gauti pelningus veiklos rezultatus. Autorė darbe analizavo investicijų naudą įmonei vertino ne tik investicijų efektyvumo rodiklius tačiau lygino dvi investavimo alternatyvas į vilkikų parko atnaujinimą ir plėtimą remiantis finansiniais veiklos rodikliais.

Vertinant investicijų efektyvumo rodiklius nustatyta, kad įmonė gražintų skolinius įsipareigojimus per tris metus ir per tiek pat laiko jos atsipirktų. Įsigytų 15 vilkikų ir tentinių puspriekabių naudingo tarnavimo laikas yra 6 metai. Investuodama įmonė savo vertę padidintų 3,56 mln. Lt. Vienas investicijų litas per visą turto naudojimo laiką uždirbtų 0,79 Lt o per vienerius metus 0,13 Lt pelno.

Analizuojant dvi alternatyvas kur geriau įmonei skirti lėšas į turto atnaujinimą ar plėtimą mokumo koeficientų dinamika parodė skirtingas tendencijas. Bendrieji įsipareigojimai tenkantys turto litui būtų mažesni o ilgalaikiai priešingai, didesni atnaujinant turtą dėl dalies vilkikų pardavimo. Tačiau investicijų į atnaujinamą turtą nulemtas pastovaus mokumo koeficiento gerėjimas bus didesnis palyginti su investicijų į parko plėtimą koeficientu. Auksinės balanso taisyklės koeficientas po atnaujinimo abiem prognozuojamais metais gerėjo (0,04 ir 0,18 punkto) priešingai nei investuojant į plėtimą, kai tik antraisiais metais pastebimos teigiamos tendencijos (0,2 punkto).

Pelningumo koeficientų analizė parodė po atnaujinimo geresnius bendrojo ir grynojo pelningumo rezultatus, kadangi po atnaujinimo yra sumažinamas savikainos didėjimas dėl mažesnių naujų vilkikų eksploataavimo sąnaudų. Vertinant prognozuojamus veiklos rentabilumo rodiklius mažėjanti rodiklio reikšmė rodo, kad veiklos sąnaudos augs didesniu tempu nei pardavimo pajamos. Investicijos į parko atnaujinimą padėtų sumažinti savikainos augimą ir gerinti pardavimų pelningumus.

Efektyvumo rodiklių prognozė parodė, kad po investicijų į parko plėtimą daugiau augant pardavimo pajamoms 2014 m. pirkėjų atsiskaitymo terminai gali skirtis 13 dienų o 2015 m. 8 dienomis, o įmonės su tiekėjais atsiskaitymas pirmaisiais metais 6 dienomis antraisiais 12 dienų. Tikimasi, kad įmonei pavyks iš pirkėjų greičiau gauti skolas ir remiantis atlikta prognoze nuo 2015 m. mažinti

įsiskolinimo tiekėjams dengimo laiką. Investicijų įtakotas pardavimo pajamų augimas bus didesnis lyginant su turto vertės, kuri daugiausiai lėmė išaugusi ilgalaikio materialiojo turto vertė didėjimu, kas rodo geresnį turto panaudojimą pardavimo pajamoms uždirbti. Gerėjantis turto apyvartumo rodiklis rodo, kad įmonė dirba pastoviai atnaujinamu turtu dėl ko numatomos teigiamos veiklos perspektyvos.

UAB „Krovinyš“ veiklos vertinimas parodė, kad investicijos yra naudingos įmonei, kadangi didina jos vertę ir uždirba pelną, teigiamai veikia mokumą, pelningumą, efektyvumą. Gerai vertinami įmonės veiklos rezultatai parodė, kad didelę patirtį įmonė turi sukaupusi vykdomoje pagrindinėje veikloje – tarptautinių pervežimų srityje. Gerai panaudojamas kapitalas, uždirbamas pelnas suteikia galimybes plėtoti verslą skiriant dalį sukauptų lėšų investicijoms į įmonės turtą, kuriuo uždirbamos pagrindinės veiklos pajamos. Investuojant tiek į turto atnaujinimą, tiek į plėtimą gaunami skirtingi numatomi veiklos rezultatai. Į atnaujinimą skirtos lėšos parodė efektyvesnius ir pelningesnius įmonės veiklos rezultatus, geresnį turto panaudojimą pardavimo pajamoms uždirbti, kuriuos lemia savikainos ir rizikos sumažinimas. Esant palankiai ekonominei situacijai, kai skolintų lėšų ar pagrindinių naudojamų išteklių kaina mažesnė investuodama įmonė gali tikėtis didesnio pelno. Tačiau pakitus išorinės aplinkos veiksniams, esant sudėtingam ekonomikos laikotarpiui investicijos gali nieko nelemti, nors vidiniai veiksniai (darbuotojai, turtas, kapitalas) veikia tinkamai ir teisingai.

IŠVADOS

Investavimas, tai kapitalo įdėjimas siekiant jo padidėjimo, procesas kai investicijos „įdarbinamos“ siekiant gauti tam tikrą atlygį. Investicijų įgyvendinimas yra vienas iš svarbiausių įmonės plėtrą ir efektyvią veiklą užtikrinančių sąlygų. Kaip dažnai įmonė investuoja priklauso nuo jos veiklos specifikos, investicijų reikalingumo, laukiamo investicijų poveikio, įmonės finansinės padėties, ekonomikos ciklo. Investuojama kai siekiama įgyvendinti konkrečiai užsibrėžtus tikslus, kurie apibrėžiami laiko, pinigų ir laukiamos finansinės naudos sąveikomis. Kad investicijos būtų naudingos, įmonė privalo nusistatyti tą veiklos sritį, kurioje šie sprendimai yra reikalingiausi, kurie teiks įmonei realios finansinės naudos. Sprendimas investuoti turi būti grindžiamas ekonominiu vertinimu, kuris reikalingas įvertinti finansavimo galimybes: investuoti sukauptą kapitalą ar finansuoti skolintomis lėšomis. Tik vertinant skirtingus rezultatus galime padaryti teisingas išvadas, kurios padės priimti tinkamiausią sprendimą. Tinkamai priimti investiciniai sprendimai, įmonės galimybių įsivertinimas įtakoja nuolatinį įmonės augimą ir gerus veiklos rezultatus.

Įmonės turto analizė padeda įvertinti įmonės veiklos gerinimo, didesnio pelno gavimo ir plėtros galimybes. Tinkamas ilgalaikio materialiojo turto būklės įvertinimas naudojantis techninės būklės ir naudojimo efektyvumo rodikliais padeda įvertinti priimtų sprendimų pagrįstumą veiklos rezultatams, kadangi šis turtas naudojamas pagrindinės veiklos pajamoms uždirbti. Veiklos analizės rodiklių pasirinkimą lemia analizės tikslai, informacija kurią siekiama įvertinti ir palyginti. Siekiant įvertinti įmonės veiklos rezultatus skaičiuojami turto ir nuosavo kapitalo pelningumo rodikliai, kurie vertinami atsižvelgiant į vidinių veiksnių lėmusių jų kitimą tendencijas, išorinės aplinkos veiksnius. Įmonės veiklos rodiklių analizė remiasi finansine analize, kurią atlikus galima daryti strateginius ir valdymo sprendimus. Sugebėjimas pelningai dirbti ir nuolat tobulinti savo veiklą yra labai svarbi sąlyga verslui.

Atlikta ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo analizė parodė, kad UAB „Krovinyš“ nuo 2011 m. naujo ilgalaikio materialiojo turto buvo įsigyjama vis mažiau. Tačiau įmonė kiekvienais metais skiria žymią dalį uždirbto grynojo pelno vilkikų parko atnaujinimui, todėl UAB „Krovinyš“ turi palyginti daug ilgalaikio materialiojo turto. 2010 m. įmonė likvidavo tik seną kompiuterinę techniką o daugiausia parduoto turto buvo 2011 m. Palyginus nusidėvėjimo koeficientą metų pradžioje ir pabaigoje, ilgalaikio materialiojo turto vertė sumažėjo tik 2009 m. Ilgalaikio materialiojo turto naudingumas (tinkamumas) kinta 0,65 – 0,80 koeficiento ribose tai rodo, kad analizuotu periodu pradinė turto vertė buvo žymiai didesnė už likutinę vertę, įmonė nuolat investuoja į vilkikų parko plėtimą. Vidutiniškai 0,35 Lt ilgalaikio materialiojo turto vidutinės vertės teko parduotai paslaugų vertei arba 2,95 Lt paslaugų vertės ilgalaikio materialiojo turto litui.

Kadangi naujai įsigyjamas turtas buvo finansuojamas lizingu, todėl ilgalaikiams įsipareigojimas teko vidutiniškai 1,80 Lt ilgalaikio materialiojo turto vertės. UAB „Krovinyš“ ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas įvertintas kaip geras 2010 m. (3,35) ir 2011 m. (3,47). Ilgalaikio turto naudojimo efektyvumas 2012 ir 2013 m. sumažėjo, dėl laikino draudimo krovinius įvežti į Rusiją. UAB „Krovinyš“ turto ir nuosavo kapitalo pelningumas yra ženkliai aukštesni lyginant su Lietuvos krovininio kelių transporto sektoriaus įmonių rodikliais. Tai rodo gerus įmonės veiklos rezultatus, kuriuos lemia gebėjimas greitai prisitaikyti prie besikeičiančių rinkos sąlygų.

Įvertinus investicijų efektyvumo rodiklius, galima teigti, kad šios investicijos yra pagrįstos ir efektyvios, kadangi apskaičiuoti investicijų efektyvumo rodikliai yra vertinami kaip nerizikingi, investicijos atsiperka trečiaisiais metais. Per visą įsigyto turto naudojimo laikotarpį bus gauta 4,51 mln. pelno o vienas investuotas litas uždirbs per metus uždirbs 0,13 Lt pelno. Vertinant riziką, jautrumo scenarijų analizė parodė, kad ir nežymus tiek pajamų mažėjimas tiek savikainos augimas turi reikšmingos įtakos investicijų grynosios dabartinės vertės mažėjimui, tačiau įmonė imdamasi tinkamo veiklos organizavimo, galėtų išvengti su investicijomis susijusių nuostolių o esant palankiai situacijai ir uždirbtų papildomų pajamų.

Įgyvendindama investicijas įmonė plėstų vilkikų parką arba jį atnaujintų įsigydama 15 naujų vilkikų ir puspriekabių. Atnaujinus vilkikų parką sumažėtų kuro, remonto ir kelių mokesčių sąnaudos, kurios sudaro žymią dalį įmonės savikainos struktūroje, plėsdama - turėtų galimybę vykdyti daugiau pervežimų. Atliekant įmonės veiklos finansinių rodiklių analizę iki ilgalaikio materialiojo turto atnaujinimo ar plėtimo ir po jų, galima teigti, kad geresni rezultatai gauti atnaujinant dalį įmonės turto.

✓ Išanalizavus mokumo rodiklius po investicijų į ilgalaikio materialiojo turto atnaujinimą ir plėtimą 2014 ir 2015 m. finansuojant turtą ilgalaikėmis paskolomis įmonei tampa sudėtingiau vykdyti savo įsipareigojimus. Po investicijų į vilkikų parko atnaujinimą ar plėtimą tiek pirmaisiais tiek antraisiais metais turto litui tenkantys įsipareigojimai bus mažesni palyginti su plėtimu nors ilgalaikių skolų dalis bus didesnė. Įmonės finansinė rizika prognozuojamais metais mažės, kai dėl investicijų sąlygoto grynojo pelno padidėjimo, nuosavas kapitalas išaugs daugiau nei skolintas, tačiau investicijų į atnaujinamą turtą koeficiento gerėjimas bus didesnis palyginti su investicijų į parko plėtimą. Auksinės balanso taisyklės koeficientas vertinamas kaip geras.

✓ Įmonės veiklos pelningumas po ilgalaikio materialiojo turto atnaujinimo padėtų pasiekti geresnius bendrojo ir grynojo pelningumo rezultatus. Pastarojo rodikliai atspindintys neefektyvios ir nepelningos veiklos rezultatus po investicijų į parko atnaujinimą pasiektų patenkinamą lygį. Bendrojo pelningumo augimas didesniu tempu po atnaujinimo yra įtakojamas savikainos augimo sumažinimo dėl įmonės kuro, remonto ir kelių mokesčių sąnaudų pakeitus seniausią įmonės turto dalį. Veiklos

rentabilumo nepatenkinamas vertinimas ir prieš investicijas ir po jų parodė, kad veiklos sąnaudos auga didesniu tempu nei pardavimo pajamos kas ateities perspektyvoje gali lemti nuostolingus veiklos rezultatus. Įmonės vadovai turėtų susirūpinti šia tendencija, skirti daugiau dėmesio įmonės savikainos ir išlaidų kontrolei.

✓ Efektyvumo rodiklių analizė parodė, kad ilgiausias pirkėjų atsiskaitymo laikas buvo 2013 m. 81 diena ir tuo pačiu ilgiausiais atsiskaitymo su tiekėjais laikas 39 dienos. Įmonė negaudama pinigų iš pirkėjų negali dengti savo skolinių įsipareigojimų. Planuojama, kad įmonei pavyks iš pirkėjų greičiau gauti skolas ir remiantis atlikta prognoze nuo 2015 m. mažinti įsiskolinimo tiekėjams dengimo laiką. Investicijų įtakotas turto apyvartumo kitimas rodo geresnį turto panaudojimą pardavimo pajamoms uždirbti.

Remiantis atliktu UAB „Krovinyš“ ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo efektyvumo, turto ir nuosavo kapitalo pelningumo veiksnių įtakos vertinimu, investicijų efektyvumo rodikliais įrodyta, kad įsigyjant 15 naujų vilkikų ir puspriekabių įmonės veiklos finansiniai rodikliai (mokumo, pelningumo, efektyvumo) po investicijų į atnaujinamą vilkikų parką gerėtų daugiau palyginti su parko plėtimu. Įgyvendinamos investicijos didintų akcininkų turtą kas leistų ateityje pelningai dirbti ir toliau sėkmingai investuoti. Įmonei siūloma investuoti ir atnaujinti vilkikų parką keičiant seniausius vilkikus.

REKOMENDACIJOS

Rekomenduojama UAB „Krovinyš“ skirti prognozuotas investicijas (4,93 mln. Lt) į vilkikų parko atnaujinimą, kadangi daugelis analizuotų veiklos rodiklių parodė teigiamas tendencijas atnaujinus žymią dalį įmonės turto. Šioje veiklos srityje yra ypatingai svarbus technologiškai naujas, optimaliai veikiantis įmonės turtas.

Nors įmonės veiklos analizė parodė teigiamus investicijų įgyvendinimo rezultatus 2014 ir 2015 m. tačiau negalima pamiršti ir ignoruoti išorinių aplinkos sąlygų tiek nacionaliniu tiek ir tarptautiniu lygiu pasikeitimo, kurios šiame sektoriuje veikiančioms įmonėms yra labai aktualios. Prieš priimant strateginius veiklos sprendimus turėtų būti įvertinami veiklos rodikliai.

Atliekant investicinės veiklos analizę buvo pastebėti neigiami veiklos pokyčiai nesusiję su investicijomis. Rekomenduojama apgalvoti pirkėjų atsiskaitymo politiką įmonėje siekiant sumažinti skolas (sutartyse su klientais įtraukti apmokėjimo terminus).

Taip pat siekiant sumažinti bendrojo pelno mažėjimą (2013 m. – 25 proc.) ir tuo pačiu savikainos augimą (2013 m. – 14 proc.) rekomenduojama pardavimo įkainius susieti atsižvelgiant į kuro kainas, kelių, tiltų, tunelių mokesčius važiuojant skirtingais maršrutais.

LITERATŪRA

1. Aktakas, B, Aytun, C, Akin, C (2012), „Roles of Investment and Innovation in Business Cycle from Kalecki's Perspective with a Schumpeterian Approach: An Empirical Analysis for Turkey and Greece“, *Journal Of Economic & Social Studies (JECOSS)*, 2, 2, p. 95-123 [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–24] Prieiga per internetą:
<<http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=113&sid=713d9518-90da-4825-a147-f96df2962f1c%40sessionmgr198&hid=109>>.
2. Aleknavičienė, V. (2009). Įmonės finansų valdymas. VŠĮ Spalvų kraitė, p. 24
3. Ališauskas K., Karpavičius, H., Šeputienė, J. (2005) Inovacijos ir projektai. VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, p. 44
4. Ališauskas, K., Kazlauskienė, Ž. (2005). Investicinių projektų rengimas, valdymas ir vertinimas. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, p. 149.
5. Anyanwu, J. C. (2012). Why Does Foreign Direct Investment Go Where It Goes?: New Evidence From African Countries // *Annals of Economics and Finance*. Nr. 13 (2). [interaktyvus] [žiūrėta 2014-10-02]. Prieiga per internetą: <<http://www.aecon.net/Articles/Nov2012/aef130207.pdf>>.
6. Azzopardi P.V. (2010). *Behavioral Technical analysis. An introduction to behavioral finance and it's role in technical analysis*. Great Britain: Harriman House; p.5
7. Brigman E.F., Daves P.R. (2004). *Intermediate financial management*. USA, Thomson South–Western, p. 230
8. Buškevičiūtė E., Kanapickienė R., Patašius M. (2010). *Finansinių rezultatų analizė*. Kaunas: Technologija;
9. Butkutė, R. Blažulionienė S, (2014) Tiesioginių užsienio investicijų Lietuvoje analizė. Akademinio Jaunimo Siekiai: Ekonomikos, Vadybos Ir Technologijų Įžvalgos 2014 p. 49-54. [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–24] Prieiga per internetą:
<<http://www.ltvk.lt/file/manual/Studentu%20konferencija%202014/LIETUVOS%20VERSLO%20KO LEGIJA.pdf#page=49>>.
10. Buvik, A, Andersen, O (2011) , 'The Effects of Buyer Specific Investments and Buyer Specific Monitoring Investments on Hierarchical Governance in Business-to-Business Relationships', *Journal Of Marketing Development & Competitiveness*, 5, 2, pp. 87-97, , [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–24] Prieiga per internetą:
<<http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=104&sid=713d9518-90da-4825-a147-f96df2962f1c%40sessionmgr198&hid=109>>.

11. Cibulskienė, D. (2007). Įmonių kapitalo struktūros formavimas finansų rinkos globalizacijos procesuose. VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, p. 78
12. Cibulskienė, D., Butkus, M. (2007). *Investicijų ekonomika: realiosios investicijos*. VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla., p.139.
13. Černius G. (2011). *Namų ūkio finansų valdymas*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidykla;
14. Černius G. (2014). *Įmonės finansų valdymo pagrindai*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidykla, p. 54.
15. Doh, J, Lawton, T., Rajwani, T (2012), „Advancing Nonmarket Strategy Research: Institutional Perspectives in a Changing World“. *Academy Of Management Perspectives*, 26, 3, pp. 22-39, [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–24] Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=35&sid=713d9518-90da-4825-a147-f96df2962f1c%40sessionmgr198&hid=109>>.
16. Egger, P., Radulescu, D. M., 2011. Labor Taxation and Foreign Direct Investment // *The Scandinavian Journal of Economics*. Nr. 113 (3). [interaktyvus] [žiūrėta 2014-10-02]. Prieiga per internetą: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1915848>.
17. Girdzijauskas, S. (2005). Finansinė analizė. Vilniaus universiteto leidykla, p.93
18. Girdzijauskas, S., (2006). *Logistinė kapitalo valdymo teorija*. Determinuotieji metodai. Vilniaus universiteto leidykla
19. Griškevičius, A, (2009) Investicijų į transportą politika. Vilnius Technika, p.74
20. Gronskas, V. (2008). *Ekonominė analizė*. Kaunas technologija, p. 65
21. Higgs, R 2013, “The Sluggish Recovery of Real Net Domestic Private Business Investment“, *Independent Review*, 18, 2, pp. 313-315 [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–24] Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=117&sid=713d9518-90da-4825-a147-f96df2962f1c%40sessionmgr198&hid=109>>.
22. Juozaitienė, L. (2007). *Įmonės finansai: analizė ir valdymas*. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, p. 356, 360.
23. Jurevičienė, D., ir Martinkutė, M (2013). Rizikos kapitalo fondai: teoriniai aspektai. *Verslas: Teorija ir praktika*. 2013 14(2): 117–130. [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–24] Prieiga per internetą : <<http://www.btp.vgtu.lt/index.php/btp/article/view/btp.2013.13/pdf>>.
24. Kahai S. K., (2011). Traditional and non-traditional determinants of foreign direct investment in developing countries // *Journal of applied business research*. Nr. 1. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-10-16]. Prieiga per internetą: <<http://journals.cluteonline.com/index.php/JABR/article/view/2194/21>>.
25. Kalčinskas, G. (2010). *Buhalterinės apskaitos pagrindai*. Vilnius: Pačiolis, p. 86

26. Kancerevyčius G. (2009). *Finansai ir investicijos*. Kaunas: Smaltija, p. 16.
27. Kaziliūnas, A. (2009). *Strateginių projektų valdymas*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, p. 15.
28. Kelleher, J.C., MacCormack, J.J. (2004). Internal Rate of Return: A Cautionary Tale. [interaktyvus] [žiūrėta 2014–10–26] Prieiga per internetą: <http://www.cfo.com/article.cfm/3304945/1/c_3348836 >
29. Langvinienė, N., Vengrauskas, P., Žitkienė, R. (2004). *Tarptautinis verslas*. Kaunas.
30. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, [žiūrėta 2014–11–27] prieiga per internetą: http://www.istatymas.lt/istatymai/investiciju_istatymas.htm
31. Lydeka, Z., Drilingas, B. (2002). *Firmos ekonomikos pagrindai*. Vilnius: Pačiolis, p. 153, 154.
32. Lukaševičius, K. (2012). Verslo plėtros strategijų formavimas: inovacinis požiūris į vertę. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*. 2012. Vol. 34. Nr. 5. [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–24] Prieiga per internetą: <<http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=713d9518-90da-4825-a147-f96df2962f1c%40sessionmgr198&vid=24&hid=109>>.
33. Mackevičius J. Valkauskas, R. (2010). Verslas: teorija ir praktika. Integruota įmonės finansinės būklės ir veiklos rezultatų analizės metodika [interaktyvus] [žiūrėta 2014–10–01]. Prieiga per internetą: www.btp.vgtu.lt/index.php/btp/article/download/btp.2010.24/25, p. 215.
34. Mackevičius, J. (2007). Įmonių veiklos analizė. *Informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas*. Vilnius: TEV, p. 20, 308, 194.
35. Mackevičius, J., Poškaitė, D., Villis L. (2011). *Finansinė analizė*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, p. 50.
36. Morris, R.A., Mcwhorter, B.S. (2010). *Sėkminga projektų vadyba: kas žinotina norint gerai atlikti darbą, kaip komunikuoti ir spręsti problemas*. Vilnius: Verslo žinios, p. 140.
37. Norvaišienė, R. (2005). *Įmonės investicijų valdymas*. Kaunas: „Technologija“, p. 9, 174, 177, 182.
38. Plakys, M. (2009). Tarptautiniai socialiai atsakingi investiciniai fondai. *Verslas XXI amžiuje*, 2009, 1 tomas, Nr. 3. [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–24] Prieiga per internetą: <http://www.mla.vgtu.lt/index.php/mla/article/view/153/pdf>.
39. Poškaitė D., Novikovas M. (2006). Pelningumo rodiklių naudojimas siekiant nustatyti sandorių tarp asocijuotų asmenų kainodarą. *Ekonomika* 2006 76 [interaktyvus] [žiūrėta 2014–10–02] Prieiga per internetą: <http://www.leidykla.eu/fileadmin/Ekonomika/76/Dalia_Poskaite__Martynas_Novikovas.pdf>, p. 78.
40. Rutkauskas A.V, Tamošiūnienė R. (2002). Verslo projektavimas. Vilnius Technika, p. 44
41. Rutkauskas, A. V. (2001). Nekilnojamojo turto plėtotė, investicijos į riziką. Vilnius: Technika, p. 137.

42. Rutkauskas, A. V. Sūdžius, V. Mackevičius J. (2009). Verslo finansų principai ir praktika. Vilnius „Technika“, p. 218.
43. Rutkauskas, A.V., Stankevičius P. (2006). Investicinių sprendimų valdymas. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, p. 55, 293.
44. Rutten C.J., Steeneveld W., Inchaisri, C., Hogeveen H. (2014). An ex ante analysis on the use of activity meters for automated estrus detection: to invest or not to invest?. *J. Dairy Sci.* 97 :6869–6887 [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–22]. Prieiga per internetą:<
<http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=208da4d4-e362-4abd-9d43-80228a9fdbcc%40sessionmgr4003&vid=7&hid=4212>>
45. Strohhecker, J, & Gröbler, A (2012), „Implementing Sustainable Business Strategies“, *Systems Research & Behavioral Science*, 29, 6, pp. 547-570, [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–24] Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=713d9518-90da-4825-a147-f96df2962f1c%40sessionmgr198&vid=63&hid=109>>.
46. Šapkauskienė, A., Leitonienė, Š. (2009). Veiklos vertinimas laiku grįsto valdymo požiūriu. *Ekonomika ir vadyba: 2009. 14* [interaktyvus] [žiūrėta 2014–10–10]. Prieiga per internetą:<
<http://www.ktu.edu/lt/mokslas/zurnalai/ekovad/14/1822-6515-2009-116.pdf>>, p.
47. Tomaševič V. ir Mackevičius J. (2010). Materialiųjų investicijų analizė ir jų įtakos vertinimas. Verslo ir teisės aktualijos, 2010, t. 5. [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–24] Prieiga per internetą: <http://www.vta.ttvam.eu/index.php/vta/article/view/45/82?>.
48. Treigienė. D. (2010) Investicijos. Vilnius „Technika“
49. Uturytė–Vrubliauskienė, L. (2012). *Veiksmingumo matavimo sistemos paieškos E. verslo našumui vertinti. Verslas XXI amžiuje* [interaktyvus] [žiūrėta 2014–10–10]. Prieiga per internetą:<www.mla.vgtu.lt%2Findex.php%2Fmla%2Farticle%2Fdownload%2Fmla.2012.35%2Fpdf&ei=luftUPuzF4SUtAa65oHoBA&usg=AFQjCNGEWUemQyGcgemFsC78_aM2fN1jKA&bvm=bv.1357316858,d.Yms&cad=rja>.
50. Valakevičius, E. (2011). Investavimas finansų rinkose. Kaunas: „Technologija“, p. 29, p. 181.
51. Valentinavičius, S. (2010). *Investicijų valdymas: teoriniai ir praktiniai aspektai*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla., p. 25.
52. Vasauskaitė, J., Krušinskas, R. (2009). Technologijų gyvavimo ciklo ir strateginių sprendimų sąveika įmonės konkurencingumo užtikrinimui. *Ekonomika ir vadyba: 2009.14*. [interaktyvus] [žiūrėta 2014–10–10]. Prieiga per internetą:< <http://www.ktu.lt/lt/mokslas/zurnalai/ekovad/14/1822-6515-2009-1009.pdf>>

53. Why has the recovery in UK business investment been so weak? Why has the recovery in UK business investment been so weak?(2013), *Economic Outlook*, 37, 1, pp. 30-39, [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–24] Prieiga per internetą:
<<http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=105&sid=713d9518-90da-4825-a147-f96df2962f1c%40sessionmgr198&hid=109>>.
54. Žilinskas, V.J. (2009). Investicinių projektų optimalios atrankos metodas. Verslas, vadyba ir studijos 2009 [interaktyvus] [žiūrėta 2014–11–15] Prieiga per internetą:
www.bme.vgtu.lt/index.php/bme/article/download/bme.2010.02/pdf&ei=1C13VLGdNcHmaJaUgqgN&usg=AFQjCNEjil7ydVWIU8y84dXFOEPH6OI2GQ
55. Žvinklys, J., Vabalas, E. (2006). *Įmonės ekonomika*. Vilnius: VVAM.

PRIEDAI

1 priedas

UAB „KROVINYS“ balansas 2009-2013 m. (Lt)

	TURTAS	2009	2010	2011	2012	2013
A.	ILGALAIKIS TURTAS	5.371.862	5.663.575	7.716.379	10.456.112	12.983.792
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	2.959	3.465	2.283	1.472	726
I.4.	Programinė įranga	2.959	3.465	2.283	1.472	726
II.	MATERIALUSIS TURTAS	5.368.903	5.660.110	7.251.718	9.992.262	12.520.688
II.3.	Transporto priemonės	5.321.570	5.604.506	7.151.342	9.923.878	12.465.653
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	47.333	55.604	100.376	68.384	55.035
III.	FINANSINIS TURTAS			462.378	462.378	462.378
III.4.	Kitas finansinis turtas			462.378	462.378	462.378
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	2.782.409	4.340.462	3.858.335	4.758.783	6.825.819
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	484.538	652.955	522.397	489.378	717.739
I.1.	Atsargos	333.834	502.192	384.720	387.598	394.174
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	104.619	120.412	183.379	205.673	199.016
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	229.215	381.780	201.341	181.925	195.158
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	150.704	150.763	137.677	101.780	323.565
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	1.765.605	3.017.614	3.076.057	3.948.515	5.865.752
II.1	Pirkėjų įsiskolinimas	1.598.366	3.014.414	3.076.057	3.948.515	5.865.752
II.3.	Kitos gautinos sumos	167.239	3.200	0		
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	520.905	571.633	156.504	81.283	94.083
III.1.	Trumpalaikės investicijos	462.378	462.378			
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas	58.527	109.255	156.504	81.283	94.083
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	11.361	98.260	103.377	239.607	148.245
	TURTO IŠ VISO:	8.154.271	10.004.037	11.574.714	15.214.894	19.809.611
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI					
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	525.313	2.268.212	3.622.566	4.747.035	5.130.394
I.	KAPITALAS	858.000	858.000	858.000	858.000	858.000
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)	858.000	858.000	858.000	858.000	858.000
III.	REZERVAI	85.800	85.800	85.800	85.800	85.800
III.1.	Privalomasis	85.800	85.800	85.800	85.800	85.800
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-418.487	1.324.412	2.678.766	3.803.235	4.186.594
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	1.309.018	1.863.493	1.638.654	1.124.469	364.784
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	890.531	-539.081	1.040.112	2.678.766	3.821.810
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS					
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR	7.628.958	7.735.825	7.952.148	10.467.859	14.679.217

Investicijų poveikio UAB „Krovinyš“ veiklai analizė ir vertinimas, Inga Vitkutė

	ĮSIPAREIGOJIMAI					
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	3.614.712	3.030.684	3.821.301	5.153.940	6.999.027
I.1.	Finansinės skolos	3.614.712	3.030.684	3.821.301	5.153.940	6.999.027
II.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	3.414.712	2.580.384	3.501.801	5.153.940	6.690.158
II.1.3.	Kitos finansinės skolos	200.000	450.300	319.500		308.869
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	4.014.246	4.705.141	4.130.847	5.313.919	7.680.190
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	2.187.448	2.313.587	2.136.964	3.025.650	3.389.787
II.2.	Finansinės skolos	254.391	169.501	0	0	749.756
II.2.1.	Kredito įstaigoms	254.391	169.501			749.756
II.2.2.	Kitos skolos					
II.3.	Skolos tiekėjams	809.459	1.627.750	1.633.976	1.886.275	2.862.308
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	180	249.680	40.876	36.557	62.938
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai, PVM	1.384		118.729	206.998	248.285
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	41.693	45.220	63.812	59.345	73.701
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	719.691	299.403	136.490	99.094	293.415
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:	8.154.271	10.004.037	11.574.714	15.214.894	19.809.611

2 priedas

UAB „KROVINYS“ pelno (nuostolio) ataskaita 2009-2013 m. (Lt)

	STRAIPSNIAI	2009	2010	2011	2012	2013
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	14.529.341	18.958.645	25.167.179	23.867.885	26.541.813
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	14.490.530	16.011.871	22.166.968	22.045.158	25.180.248
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	38.811	2.946.774	3.000.211	1.822.727	1.361.565
IV.	VEIKLOS ŠAŪAUDOS	767.005	916.922	1.401.944	1.332.505	1.283.352
IV.1	Pardavimo	767.005	916.922	1.284.509	1.235.005	1.243.352
IV.2	Bendrosios ir administracinės			117.435	97.500	40.000
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-728.194	2.029.852	1.598.267	490.222	78.213
VI.	KITA VEIKLA	-33.040	21.034	473.783	1.123.503	688.400
VI.1.	Pajamos	383.939	22.571	605.447	2.027.318	3.677.796
VI.2.	Šaūaudos	416.979	1.537	131.664	903.815	2.989.396
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-547.784	-221.284	-328.215	-304.638	-330.304
VII.1.	Pajamos	4.556	6.471	36.463	10.853	12.734
VII.2.	Šaūaudos	552.340	227.755	364.678	315.491	343.038
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-1.309.018	1.829.602	1.743.835	1.309.087	436.309
IX.	PAGAUTĖ		33.891		10.054	
X.	NETEKIMAI					
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	-1.309.018	1.863.493	1.743.835	1.319.141	436.309
XII.	PELNO MOKESTIS			105.181	194.672	71.525
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-1.309.018	1.863.493	1.638.654	1.124.469	364.784

3 priedas

UAB „KROVINYS“ balanso horizontalioji analizė 2009-2013 m. (Lt)

	TURTAS	2009	2010	pokytis		2011	pokytis		2012	pokytis		2013	pokytis	
A.	ILGALAIKIS TURTAS	5.371.862	5.663.575	291.713	5,43%	7.716.379	2.052.804	36,25%	10.456.112	2.739.733	35,51%	12.983.792,00	2.527.680	24,17%
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	2.959	3.465	506	17,09%	2.283	-1.182	-34,11%	1.472	-811	-35,54%	726,00	-746	-50,67%
I.4.	Programinė įranga	2.959	3.465	506	17,09%	2.283	-1.182	-34,11%	1.472	-811	-35,54%	726,00	-746	-50,67%
II.	MATERIALUSIS TURTAS	5.368.903	5.660.110	291.207	5,42%	7.251.718	1.591.608	28,12%	9.992.262	2.740.544	37,79%	12.520.688,00	2.528.426	25,30%
II.3.	Transporto priemonės	5.321.570	5.604.506	282.936	5,32%	7.151.342	1.546.836	27,60%	9.923.878	2.772.536	38,77%	12.465.653,00	2.541.775	25,61%
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	47.333	55.604	8.271	17,47%	100.376	44.772	80,52%	68.384	-31.992	-31,87%	55.035,00	-13.349	-19,52%
III.	FINANSINIS TURTAS	0	0	0	-	462.378	462.378		462.378	0	0,00%	462.378,00	0	0,00%
III.4.	Kitas finansinis turtas	0	0	0	-	462.378	462.378		462.378	0	0,00%	462.378,00	0	0,00%
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	2.782.409	4.340.462	1.558.053	56,00%	3.858.335	-482.127	-11,11%	4.758.783	900.448	23,34%	6.825.819,00	2.067.036	43,44%
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	484.538	652.955	168.417	34,76%	522.397	-130.558	-19,99%	489.378	-33.019	-6,32%	717.739,00	228.361	46,66%
I.1.	Atsargos	333.834	502.192	168.358	50,43%	384.720	-117.472	-23,39%	387.598	2.878	0,75%	394.174,00	6.576	1,70%
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	104.619	120.412	15.793	15,10%	183.379	62.967	52,29%	205.673	22.294	12,16%	199.016,00	-6.657	-3,24%
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	229.215	381.780	152.565	66,56%	201.341	-180.439	-47,26%	181.925	-19.416	-9,64%	195.158,00	13.233	7,27%
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	150.704	150.763	59	0,04%	137.677	-13.086	-8,68%	101.780	-35.897	-26,07%	323.565,00	221.785	217,91%
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	1.765.605	3.017.614	1.252.009	70,91%	3.076.057	58.443	1,94%	3.948.515	872.458	28,36%	5.865.752,00	1.917.237	48,56%
II.1	Pirkėjų įsiskolinimas	1.598.366	3.014.414	1.416.048	88,59%	3.076.057	61.643	2,04%	3.948.515	872.458	28,36%	5.865.752,00	1.917.237	48,56%
II.3.	Kitos gautinos sumos	167.239	3.200	-164.039	-98,09%	0	-3.200	-100,00%	0	0	-	0,00	0	-
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	520.905	571.633	50.728	9,74%	156.504	-415.129	-72,62%	81.283	-75.221	-48,06%	94.083,00	12.800	15,75%
III.1.	Trumpalaikės investicijos	462.378	462.378	0	0,00%	0	-462.378	-100,00%	0	0	-	0,00	0	-
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas	58.527	109.255	50.728	86,67%	156.504	47.249	43,25%	81.283	-75.221	-48,06%	94.083,00	12.800	15,75%

Investicijų poveikio UAB „Krovynys“ veiklai analizė ir vertinimas, Inga Vitkutė

IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	11.361	98.260	86.899	764,89%	103.377	5.117	5,21%	239.607	136.230	131,78%	148.245,00	-91.362	-38,13%
0	TURTO IŠ VISO:	8.154.271	10.004.037	1.849.766	22,68%	11.574.714	1.570.677	15,70%	15.214.894	3.640.181	31,45%	19.809.611,00	4.594.717	30,20%
0	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI													
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	525.313	2.268.212	1.742.899	331,78%	3.622.566	1.354.354	59,71%	4.747.035	1.124.469	31,04%	5.130.394,00	383.359	8,08%
I.	KAPITALAS	858.000	858.000	0	0,00%	858.000	0	0,00%	858.000	0	0,00%	858.000,00	0	0,00%
I.1.	Išstatinis (pasirašytasis)	858.000	858.000	0	0,00%	858.000	0	0,00%	858.000	0	0,00%	858.000,00	0	0,00%
III.	REZERVAI	85.800	85.800	0	0,00%	85.800	0	0,00%	85.800	0	0,00%	85.800,00	0	0,00%
III.1.	Privalomasis	85.800	85.800	0	0,00%	85.800	0	0,00%	85.800	0	0,00%	85.800,00	0	0,00%
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-418.487	1.324.412	1.742.899	416,48%	2.678.766	1.354.354	102,26%	3.803.235	1.124.469	41,98%	364.784	-3.438.451	-90,41%
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	1.309.018	1.863.493	3.172.511	242,36%	1.638.654	-224.839	-12,07%	1.124.469	-514.185	-31,38%	1.124.469	0	0,00%
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	890.531	-539.081	-1.429.612	160,53%	1.040.112	1.579.193	-292,94%	2.678.766	1.638.654	157,55%	3.821.810,00	1.143.044	42,67%
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	0	0	0	-	0	0	-	0	0	-	0,00	0	-
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	7.628.958	7.735.825	106.867	1,40%	7.952.148	216.323	2,80%	10.467.859	2.515.711	31,64%	14.679.217,00	4.211.358	40,23%
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	3.614.712	3.030.684	-584.028	-16,16%	3.821.301	790.617	26,09%	5.153.940	1.332.639	34,87%	6.999.027,00	1.845.087	35,80%
I.1.	Finansinės skolos	3.614.712	3.030.684	-584.028	-16,16%	3.821.301	790.617	26,09%	5.153.940	1.332.639	34,87%	6.999.027,00	1.845.087	35,80%
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	3.414.712	2.580.384	-834.328	-24,43%	3.501.801	921.417	35,71%	5.153.940	1.652.139	47,18%	6.690.158,00	1.536.218	29,81%
I.1.3.	Kitos finansinės skolos	200.000	450.300	250.300	125,15%	319.500	-130.800	-29,05%	0	-319.500	-100,00%	308.869,00	308.869	-
II.	PER VIENERIŲ METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	4.014.246	4.705.141	690.895	17,21%	4.130.847	-574.294	-12,21%	5.313.919	1.183.072	28,64%	7.680.190,00	2.366.271	44,53%
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	2.187.448	2.313.587	126.139	5,77%	2.136.964	-176.623	-7,63%	3.025.650	888.686	41,59%	3.389.787,00	364.137	12,04%
II.2.	Finansinės skolos	254.391	169.501	-84.890	-33,37%	0	-169.501	-100,00%	0	0	0,00%	749.756,00	749.756	-
II.2.1.	Kredito įstaigoms	254.391	169.501	-84.890	-33,37%	0	-169.501	-100,00%	0	0	0,00%	749.756,00	749.756	-
II.2.2.	Kitos skolos	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0,00	0	0,00%
II.3.	Skolos tiekėjams	809.459	1.627.750	818.291	101,09%	1.633.976	6.226	0,38%	1.886.275	252.299	15,44%	2.862.308,00	976.033	51,74%

Investicijų poveikio UAB „Krovins“ veiklai analizė ir vertinimas, Inga Vitkutė

II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	180	249.680	249.500	138457,16%	40.876	-208.804	-83,63%	36.557	-4.319	-10,57%	62.938,00	26.381	72,16%
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai, PVM	1.384	0	-1.384	100,00%	118.729	118.729	-	206.998	88.269	74,34%	248.285,00	41.287	19,95%
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	41.693	45.220	3.527	8,46%	63.812	18.592	41,11%	59.345	-4.467	-7,00%	73.701,00	14.356	24,19%
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	719.691	299.403	-420.288	-58,40%	136.490	-162.913	-54,41%	99.094	-37.396	-27,40%	293.415,00	194.321	196,10%
0	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:	8.154.271	10.004.037	1.849.766	22,68%	11.574.714	1.570.677	15,70%	15.214.894	3.640.180	31,45%	19.809.611,00	4.594.717	30,20%

4 priedas

UAB „KROVINYS“ pelno (nuostolio) ataskaitos horizontalioji analizė 2009-2013 m. (Lt)

	STRAIPSNIAI	2009	2010	pokytis		2011	pokytis		2012	pokytis		2013	pokytis	
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	14.529.341	18.958.645	4.429.304	30%	25.167.179	6.208.534	32,75%	23.867.885	-1.299.294	-5%	26.541.813	2.673.928	11%
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	14.490.530	16.011.871	1.521.341	10%	22.166.968	6.155.097	38,44%	22.045.158	-121.810	-1%	25.180.248	3.135.090	14%
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	38.811	2.946.774	2.907.963	7493%	3.000.211	53.437	1,81%	1.822.727	-1.177.484	-39%	1.361.565	-461.162	-25%
IV.	VEIKLOS ŠAUNODOS	767.005	916.922	149.917	20%	1.401.944	485.022	52,90%	1.332.505	-69.439	-5%	1.283.352	-49.153	-4%
IV.1	Pardavimo	767.005	916.922	149.917	20%	1.284.509	367.587	40,09%	1.235.005	-49.504	-4%	1.243.352	8.347	1%
IV.2	Bendrosios ir administracinės	0	0	0	0%	117.435	117.435	-	97.500	-19.935	-17%	40.000	-57.500	-59%
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-728.194	2.029.852	2.758.046	-379%	1.598.267	-431.585	-21,26%	490.222	-1.108.045	-69%	78.213	-412.009	-84%
VI.	KITA VEIKLA	-33.040	21.034	54.074	-164%	473.783	452.749	2152,46%	1.123.503	649.720	137%	688.400	-435.103	-39%
VI.1.	Pajamos	383.939	22.571	-361.368	-94%	605.447	582.876	2582,41%	2.027.318	1.421.871	235%	3.677.796	1.650.478	81%
VI.2.	Šaunos	416.979	1.537	-415.442	-100%	131.664	130.127	8466,30%	903.815	772.151	586%	2.989.396	2.085.581	231%
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-547.784	-221.284	326.500	-60%	-328.215	-106.931	48,32%	-304.638	23.577	-7%	-330.304	-25.666	8%
VII.1.	Pajamos	4.556	6.471	1.915	42%	36.463	29.992	463,48%	10.853	-25.610	-70%	12.734	1.881	17%
VII.2.	Šaunos	552.340	227.755	-324.585	-59%	364.678	136.923	60,12%	315.491	-49.187	-13%	343.038	27.547	9%
VIII.	IPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-1.309.018	1.829.602	3.138.620	-240%	1.743.835	-85.767	-4,69%	1.309.087	-434.748	-25%	436.309	-872.778	-67%
IX.	PAGAUTĖ	0	33.891	33.891	-	0	-33.891	-100,00%	10.054	10.054	-	0	-10.054	-100%
X.	NETEKIMAI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKĖSTINIMĄ	-1.309.018	1.863.493	3.172.511	-242%	1.743.835	-119.658	-6,42%	1.319.141	-424.694	-24%	436.309	-882.832	-67%
XII.	PELNO MOKESTIS	0	0	0	-	105.181	105.181	-	194.672	89.491	85%	71.525	-123.147	-63%
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-1.309.018	1.863.493	3.172.511	-242%	1.638.654	-224.839	-12,07%	1.124.469	-514.185	-31%	364.784	-759.685	-68%

5 priedas

UAB „KROVINYS“ balanso horizontalioji analizė po turto atnaujinimo 2014-2015 m. (Lt)

	TURTAS	Baziniai metai	2014*	2015*	pokytis	
A.	ILGALAIKIS TURTAS	12.983.792	14.514.626	12.844.392	11,79%	-11,51%
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	726	871	1.045	20,00%	20,00%
I.4.	Programinė įranga	726	871	1.045	20,00%	20,00%
II.	MATERIALUSIS TURTAS	12.520.688	14.051.377	12.380.968	12,23%	-11,89%
II.3.	Transporto priemonės	12.465.653	14.001.846	12.336.390	12,32%	-11,89%
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	55.035	49.532	44.578	-10,00%	-10,00%
III.	FINANSINIS TURTAS	462.378	462.378	462.378	0,00%	0,00%
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	6.825.819	7.574.960	7.158.274	10,98%	-5,50%
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	717.739	692.473	699.851	-3,52%	1,07%
I.1.	Atsargos	394.174	368.908	376.286	-6,41%	2,00%
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	199.016	199.016	199.016	0,00%	0,00%
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	5.865.752	6.610.167	6.019.407	12,69%	-8,94%
II.1	Pirkėjų įsiskolinimas	5.865.752	6.610.167	6.019.407	12,69%	-8,94%
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	94.083	94.083	94.083	0,00%	0,00%
III.1.	Trumpalaikės investicijos					
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas	94.083	94.083	94.083	0,00%	0,00%
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	148.245	178.237	344.933	20,23%	93,52%
	TURTO IŠ VISO:	19.809.611	22.089.586	20.002.665	11,51%	-9,45%
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI					
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	5.130.394	5.808.190	7.571.542	13,21%	30,36%
I.	KAPITALAS	858.000	858.000	858.000	0,00%	0,00%
III.	REZERVAI	85.800	85.800	85.800	0,00%	0,00%
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	4.186.594	4.864.390	6.627.742	16,19%	36,25%
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	364.784	1.663.916	1.763.352	356,14%	5,98%
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	3.821.810	3.200.474	4.864.390	-16,26%	51,99%
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS					

E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	14.679.217	16.281.395	12.431.123	10,91%	-23,65%
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	6.999.027	8.306.566	7.606.788	18,68%	-8,42%
I.1.	Finansinės skolos	6.999.027	8.306.566	7.606.788	18,68%	-8,42%
I.I.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	6.690.158	7.997.697	7.297.919	19,54%	-8,75%
I.I.3.	Kitos finansinės skolos	308.869	308.869	308.869	0,00%	0,00%
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	7.680.190	7.974.830	4.824.334	3,84%	-39,51%
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	3.389.787	2.636.940	2.636.940	-22,21%	0,00%
II.2.	Finansinės skolos	749.756	590.108	140.108	-21,29%	-76,26%
II.2.1.	Kredito įstaigoms	749.756	590.108	140.108	-21,29%	-76,26%
II.3.	Skolos tiekėjams	2.862.308	4.113.352	1.515.175	43,71%	-63,16%
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	62.938	62.938	62.938	0,00%	0,00%
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai, PVM	248.285	293.632	311.180	18,26%	5,98%
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	73.701	73.701	0,00%	0,00%	73.701
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	204.159	84.293	-30,42%	-58,71%	204.159
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:	22.089.586	20.002.665	11,51%	-9,45%	22.089.586

6 priedas

UAB „KROVINYS“ balanso horizontalioji analizė po turto didinimo 2014-2015 m. (Lt)

	TURTAS	Baziniai metai	2014*	2015*	pokytis	
A.	ILGALAIKIS TURTAS	12.983.792	15.520.209	13.671.757	19,54%	-11,91%
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	726	871	1.045	20,00%	20,00%
I.4.	Programinė įranga	726	871	1.045	20,00%	20,00%
II.	MATERIALUSIS TURTAS	12.520.688	15.056.960	13.208.333	20,26%	-12,28%
II.3.	Transporto priemonės	12.465.653	15.007.428	13.163.755	20,39%	-12,29%
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	55.035	49.532	44.578	-10,00%	-10,00%
III.	FINANSINIS TURTAS	462.378	462.378	462.378	0,00%	0,00%
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	6.825.819	7.720.073	8.106.133	13,10%	5,00%
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	717.739	746.129	754.580	3,96%	1,13%
I.1.	Atsargos	394.174	422.564	431.015	7,20%	2,00%
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	323.565	323.565	323.565	0,00%	0,00%
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	5.865.752	6.755.281	6.967.267	15,16%	3,14%
II.1	Pirkėjų įsiskolinimas	5.865.752	6.755.281	6.967.267	15,16%	3,14%
II.3.	Kitos gautinos sumos					
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	94.083	94.083	94.083	0,00%	0,00%
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKIVALENTAI	148.245	124.579	290.203	-15,96%	132,95%
	TURTO IŠ VISO:	19.809.611	23.240.281	21.777.890	17,32%	-6,29%
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI					
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	5.130.394	5.564.399	7.236.986	8,46%	30,06%
I.	KAPITALAS	858.000	858.000	858.000	0,00%	0,00%
III.	REZERVAI	85.800	85.800	85.800	0,00%	0,00%
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	4.186.594	4.620.599	6.293.186	10,37%	36,20%
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	364.784	1.420.125	1.672.587	289,31%	17,78%
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	3.821.810	3.200.474	4.620.599	-16,26%	44,37%
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS					

E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	14.679.217	17.675.881	14.540.904	20,41%	-17,74%
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	6.999.027	8.306.566	7.606.788	18,68%	-8,42%
I.1.	Finansinės skolos	6.999.027	8.306.566	7.606.788	18,68%	-8,42%
II.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	6.690.158	7.997.697	7.297.919	19,54%	-8,75%
II.3.	Kitos finansinės skolos	308.869	308.869	308.869	0,00%	0,00%
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	7.680.190	9.369.316	6.934.116	21,99%	-25,99%
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	3.389.787	2.636.940	2.636.940	-22,21%	0,00%
II.2.	Finansinės skolos	749.756	590.108	590.108	-21,29%	0,00%
II.2.1.	Kredito įstaigoms	749.756	590.108	590.108	-21,29%	0,00%
II.3.	Skolos tiekėjams	2.862.308	5.550.860	3.171.108	93,93%	-42,87%
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	62.938	62.938	62.938	0,00%	0,00%
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai, PVM	248.285	250.610	295.162	0,94%	17,78%
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	73.701	73.701	73.701	0,00%	0,00%
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	293.415	204.159	104.159	-30,42%	-48,98%
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:	19.809.611	23.240.281	21.777.890	17,32%	-6,29%

7 priedas

UAB „KROVINYS“ pelno (nuostolio) ataskaitos horizontalioji analizė po turto atnaujinimo 2013-2015 m. (Lt)

	STRAIPSNIAI	Baziniai metai	2014*	2015*	pokytis	
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	26.541.813	27.986.166	28.357.998	5,44%	1,33%
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	25.180.248	25.064.502	25.464.219	-0,46%	1,59%
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	1.361.565	2.921.664	2.893.780	114,58%	-0,95%
IV.	VEIKLOS SAŃAUDOS	1.283.352	1.751.294	1.896.122	36,46%	8,27%
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	78.213	1.170.370	997.658	1396,39%	-14,76%
VI.	KITA VEIKLA	688.400	1.141.124	1.395.658	65,76%	22,31%
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-330.304	-353.945	-318.784	7,16%	-9,93%
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	436.309	1.957.548	2.074.532	348,66%	5,98%
IX.	PAGAUTĖ					
X.	NETEKIMAI					
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	436.309	1.957.548	2.074.532	348,66%	5,98%
XII.	PELNO MOKESTIS	71.525	293.632	311.180	310,53%	5,98%
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	364.784	1.663.916	1.763.352	356,14%	5,98%

8 priedas

UAB „KROVINYS“ pelno (nuostolio) ataskaitos horizontalioji analizė po turto didinimo 2013-2015 m. (Lt)

	STRAIPSNIAI	2013	2014*	2015*	pokytis	
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	26.541.813	33.776.407	36.669.826	27,26%	8,57%
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	25.180.248	31.141.556	33.882.829	23,67%	8,80%
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	1.361.565	2.634.851	2.786.997	93,52%	5,77%
IV.	VEIKLOS SAŃAUDOS	1.283.352	1.751.294	1.896.122	36,46%	8,27%
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	78.213	883.556	890.875	1029,68%	0,83%
VI.	KITA VEIKLA	688.400	1.141.124	1.395.658	65,76%	22,31%
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-330.304	-353.945	-318.784	7,16%	-9,93%
VIII.	IPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	436.309	1.670.735	1.967.749	282,92%	17,78%
IX.	PAGAUTĖ					
X.	NETEKIMAI					
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	436.309	1.670.735	1.967.749	282,92%	17,78%
XII.	PELNO MOKESTIS	71.525	250.610	295.162	250,38%	17,78%
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	364.784	1.420.125	1.672.587	289,31%	17,78%

9 priedas

**UAB „KROVINYS“ finansiniai rodikliai iki ir po planuojamų investicijų įgyvendinimo
2009 – 2015 m.**

Mokumo rodikliai		2009	2010	2011	2012	2013	2014*	2015*
Bendrasis skolos rodiklis	Atnaujinimas	0,94	0,77	0,69	0,69	0,74	0,74	0,62
	Plėtimas	0,94	0,77	0,69	0,69	0,74	0,76	0,67
Ilgalaikių skolų koeficientas	Atnaujinimas	0,44	0,30	0,33	0,34	0,35	0,38	0,38
	Plėtimas	0,44	0,30	0,33	0,34	0,35	0,36	0,35
Pastovaus mokumo koeficientas	Atnaujinimas	0,07	0,29	0,46	0,45	0,35	0,36	0,61
	Plėtimas	0,07	0,29	0,46	0,45	0,35	0,31	0,50
Auksinės balanso taisyklės koeficientas	Atnaujinimas	1,30	1,07	1,04	1,06	1,07	1,03	0,85
	Plėtimas	1,30	1,07	1,04	1,06	1,07	1,12	0,92
Pastovaus finansavimo koeficientas	Atnaujinimas	0,51	0,53	0,64	0,65	0,61	0,64	0,76
	Plėtimas	0,51	0,53	0,64	0,65	0,61	0,60	0,68
Pelningumo rodikliai								
Bendrasis pardavimų pelningumas	Atnaujinimas	0,27%	15,54%	11,92%	7,64%	5,13%	10,44%	10,20%
	Plėtimas	0,27%	15,54%	11,92%	7,64%	5,13%	7,80%	7,60%
Grynasis pardavimų pelningumas	Atnaujinimas	-9,01%	9,83%	6,51%	4,71%	1,37%	5,95%	6,22%
	Plėtimas	-9,01%	9,83%	6,51%	4,71%	1,37%	4,20%	4,56%
Veiklos rentabilumas	Atnaujinimas	9,28%	5,71%	5,41%	2,93%	3,76%	4,49%	3,99%
	Plėtimas	9,28%	5,71%	5,41%	2,93%	3,76%	3,60%	3,04%
Turto pelningumas	Atnaujinimas	-16,05%	18,63%	14,16%	7,39%	1,84%	7,53%	8,82%
	Plėtimas	-16,05%	18,63%	14,16%	7,39%	1,84%	6,11%	7,68%
Nuosavo kapitalo pelningumas	Atnaujinimas	- 249,19%	82,16%	45,23%	23,69%	7,11%	28,65%	23,29%
	Plėtimas	- 249,19%	82,16%	45,23%	23,69%	7,11%	25,52%	23,11%
Efektyvumo rodikliai								
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais	Atnaujinimas	8,23	6,28	8,18	6,04	4,52	4,23	4,71
	Plėtimas	8,23	6,28	8,18	6,04	4,52	5,00	5,26
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis	Atnaujinimas	44	58	45	60	81	86	77
	Plėtimas	44	58	45	60	81	73	69
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais	Atnaujinimas	17,95	11,65	15,40	12,65	9,27	6,80	18,72
	Plėtimas	17,95	11,65	15,40	12,65	9,27	6,08	11,56
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis	Atnaujinimas	20	31	24	29	39	54	20
	Plėtimas	20	31	24	29	39	60	32
Turto apyvartumas	Atnaujinimas	1,78	1,90	2,17	1,57	1,34	1,27	1,42
	Plėtimas	1,78	1,90	2,17	1,57	1,34	1,45	1,68

10 priedas

UAB „KROVINYS“ veiklos perspektyvų prognozė 2014-2015 m. (Lt)

Metai (t)	Pajamos Lt (y)	t(x)	t ²	t*y	t ² *y
2009	14.529.341	1	1	14.529.341	14.529.341
2010	18.958.645	2	4	37.917.290	75.834.580
2011	25.167.179	3	9	75.501.537	226.504.611
2012	23.867.885	4	16	95.471.540	381.886.160
2013	26.541.813	5	25	132.709.065	663.545.325
Iš viso	109.064.863	15	55	356.128.773	1.362.300.017
2014*	33.776.407				
2015*	36.669.826				

$$Y_t = a_0 + a_1 t$$

$$a_1 = 2.893.418$$

$$a_0 = 16.415.897$$

Metai (t)	Savikaina Lt (y)	t(x)	t ²	t*y	t ² *y
2009	14.490.530	1	1	14.490.530	14.490.530
2010	16.011.871	2	4	32.023.742	64.047.484
2011	22.166.968	3	9	66.500.904	199.502.712
2012	22.045.158	4	16	88.180.632	352.722.528
2013	25.180.248	5	25	125.901.240	629.506.200
Iš viso	99.894.775	15	55	327.097.048	1.260.269.454
2014*	31.141.556				
2015*	33.882.829				

$$a_1 = 2.741.272$$

$$a_0 = 14.693.923$$

Metai (t)	Veiklos sąnaudos Lt (y)	t(x)	t ²	t*y	t ² *y
2009	767.005	1	1	767.005	767.005
2010	916.922	2	4	1.833.844	3.667.688
2011	1.401.944	3	9	4.205.832	12.617.496
2012	1.332.505	4	16	5.330.020	21.320.080
2013	1.283.352	5	25	6.416.760	32.083.800

$$a_1 = 144.828$$

$$a_0 = 882.328$$

Investicijų poveikio UAB „Krovinsys“ veiklai analizė ir vertinimas, Inga Vitkutė

Iš viso	5.701.728	15	55	18.553.461	70.456.069
2014*	1.751.294				
2015*	1.896.122				

Metai (t)	Kitos veiklos pajamos Lt (y)	t(x)	t ²	t*y	t ² *y
2009	-33.040	1	1	-33.040	-33.040
2010	21.034	2	4	42.068	84.136
2011	473.783	3	9	1.421.349	4.264.047
2012	1.123.503	4	16	4.494.012	17.976.048
2013	688.400	5	25	3.442.000	17.210.000
Iš viso	2.273.680	15	55	9.366.389	39.501.191
2014*	1.141.124				
2015*	1.395.658				

a1 254.535

a0 -386.086

Metai (t)	Finansinė investicinė veikla Lt (y)	t(x)	t ²	t*y	t ² *y
2009	-547.784	1	1	-547.784	-547.784
2010	-221.284	2	4	-442.568	-885.136
2011	-328.215	3	9	-984.645	-2.953.935
2012	-304.638	4	16	-1.218.552	-4.874.208
2013	-330.304	5	25	-1.651.520	-8.257.600
Iš viso	-1.732.225	15	55	-4.845.069	-17.518.663
2014*	-353.945				
2015*	-318.784				

a1 35.161

a0 -564.909

11 priedas

UAB „KROVINYS“ ir transporto sektoriaus veiklos rodiklių palyginimas 2009 – 2013 m. (Lt.)

	2009	2010	2011	2012	2013
Grynasis pelnas					
UAB Krovinyš	-1.309.018	1.863.493	1.638.654	1.124.469	364.784
Transporto sektoriaus įmonių	-349.132	120.219	339.152	269.130	220.039
Turtas					
UAB Krovinyš	8.154.271	10.004.037	11.574.714	15.214.894	19.809.611
Transporto sektoriaus įmonių	3.989.105	3.871.413	4.253.975	4.668.267	4.950.838
Nuosavas kapitalas					
UAB Krovinyš	525.313	2.268.212	3.622.566	4.747.035	5.130.394
Transporto sektoriaus įmonių	707.766	922.623	1.273.475	1.611.176	1.848.241
Vidutinė turto vertė					
UAB Krovinyš	9.578.600	9.079.154	10.789.375	13.394.804	17.512.253
Transporto sektoriaus įmonių	4.521.516	3.930.259	4.062.694	4.461.121	4.809.553

12 priedas

Paskolos grąžinimo grafikas

Metai	Ketvirtis	Paskolos dengimas	Palūkanos (Lt)	Įmokų suma (Lt)	Paskolos balansas (Lt)
1	0				3.944.478,72
	1	328.706,56	29.583,59	358.290,15	3.615.772,16
	2	328.706,56	27.118,29	355.824,85	3.287.065,60
	3	328.706,56	24.652,99	353.359,55	2.958.359,04
	4	328.706,56	22.187,69	350.894,25	2.629.652,48
2	1	328.706,56	19.722,39	348.428,95	2.300.945,92
	2	328.706,56	17.257,09	345.963,65	1.972.239,36
	3	328.706,56	14.791,80	343.498,36	1.643.532,80
	4	328.706,56	12.326,50	341.033,06	1.314.826,24
3	1	328.706,56	9.861,20	338.567,76	986.119,68
	2	328.706,56	7.395,90	336.102,46	657.413,12
	3	328.706,56	4.930,60	333.637,16	328.706,56
	4	328.706,56	2.465,30	331.171,86	0,00

13 priedas

UAB „Krovins“ investicinio projekto pinigų srautai

Laikotarpiai	0	1	2	3	4	5	6
Paklausos svyravimai		1,00	1,01	1,02	1,01	1,00	1,01
Įplaukos							
Pajamos	1	6.864.262	6.932.905	7.071.563	7.142.278	7.142.278	7.213.701
Atsiskaičiusiu pirkėjų dalis		0,80	0,81	0,81	0,81	0,81	0,81
Likutis		0,20	0,19	0,19	0,19	0,19	0,19
Įplaukos iš produkcijos realizacijos		5.491.410	6.919.863	7.045.218	7.128.842	7.142.278	7.200.131
Įplaukos iš IMT pardavimo							990.000
Bendra įplaukų suma (R)		5.491.410	6.919.863	7.045.218	7.128.842	7.142.278	8.190.131
Išlaidos							
A) Kintamos	1,02	2.813.548	2.869.819	2.927.215	2.985.760	3.045.475	3.106.384
B) Netiesioginės	1,02	2.120.854	2.163.272	2.206.537	2.250.668	2.295.681	2.341.595
C) Pastovios	1,02	331.901	338.539	345.310	352.216	359.261	366.446
Išlaidos iš viso neatsižvelgus į skolas tiekėjams	1,00	5.266.304	5.371.630	5.479.062	5.588.644	5.700.417	5.814.425
Atsiskaitymai su tiekėjais		0,60	0,60	0,57	0,57	0,57	0,57
Likutis		0,40	0,40	0,40	0,43	0,43	0,43
Išlaidos (C)		3.159.783	5.329.499	5.271.717	5.541.524	5.652.354	5.765.401
Pelnas (R-C)		2.331.627	1.590.363	1.773.500	1.587.319	1.489.924	2.424.729
Nusidėvėjimas:							
Vilkikai		600.000	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000
Puspriekabės		194.266	194.266	194.266	194.266	194.266	194.266
Bendra nusidėvėjimo suma (D)		794.266	794.266	794.266	794.266	794.266	794.266
Veiklos finansavimo kaštai (FC)		103.543	64.098	24.653	0	0	0
Apmokestinamasis pelnas (R-C-D-FC)		700.149	702.911	773.581	759.368	647.595	1.595.010
Pelno mokestis			105.022	105.437	116.037	113.905	97.139
Investicijos							
1. Paskola							
<i>Paskolos dengimas</i>		1.314.826	1.314.826	1.314.826	0	0	0
<i>Palūkanos</i>		103.543	64.098	24.653	0	0	0
<i>Sutarties mokestis</i>	8.875						
2. Nepaskirstytas pelnas	986.120						
Bendra investicijų suma (I)	994.995	1.418.369	1.378.924	1.339.479	0	0	0
Grynasis pinigų srautas (NCF)	-994.995	913.258	106.417	328.584	1.471.281	1.376.019	2.327.590

14 priedas

UAB „KROVINYS“ investicinio projekto efektyvumo skaičiavimai

Paskolos kaina apskaičiuota:

$$\text{Lizingo kaina} = \left(i + \frac{LAI}{NOV} \right) (1 - M_p) = \left(0,03 + \frac{8875}{\frac{3944479}{3}} \right) (1 - 0,15) = 3,12 \%$$

kur:

i – palūkanų norma;

LAI – išperkamosios nuomos aptarnavimo išlaidos;

NOV – nuomojamo objekto vertė;

n – nuomos laikotarpis;

M_p – pelno mokesčio norma.

Nepaskirstytojo pelno kaina apskaičiuota

$$P_{\%} = \frac{45,23 + 23,69 + 7,11}{3} = 25$$

Investicijų alternatyvieji finansavimo kaštai

$$WACC = \sum D_i * P_i = 0,8 * 0,0312 + 0,2 * 0,25 = 0,075$$

$$k = IR + WACC = 0,012 + 0,075 = 0,087$$

$$T=K/(V-S)=5.131.767/(6.986.290-5.120.046)=2.75$$

$$E=(V-S)/K=(6.986.290-5.120.046)/ 5.131.767=0.36$$

15 priedas

PAGRINDINIŲ SĄVOKŲ ANALIZĖ

A

Akcinis kapitalas – akcininkų nuosavybės dalis, suformuota išleidžiant akcijas.

Analizė – tyrimas, kruopštus aplinkybių bei priežasčių nustatymas;

Apyvarta – bendrosios įmonės įplaukos už parduotas prekes ar paslaugas per tam tikrą laikotarpį.

Apyvartinės lėšos – finansiniai ištekliai, reikalingi vienam gamybos ciklui įvykti, visiškai sunaudojami to ciklo metu.

Ataskaitinis laikotarpis – laikotarpis, kurio finansinė atskaitomybė yra rengiama.

Atsargos – trumpalaikis turtas (žaliavos ir komplektuojamieji gaminiai, nebaigta gamyba, pagaminta produkcija bei pirktos prekės, skirtos perparduoti, kurį įmonė sunaudoja pajamoms uždirbti per vienerius metus arba per vieną įmonės veiklos ciklą.

Avansas – sutartyje numatytos sumos ar jos dalies išankstinis sumokėjimas.

B

Balansas – įmonės finansinė ataskaita, kurioje parodomas įmonės turtas, įsipareigojimai ir kapitalas tam tikru laiko momentu.

Bendrasis pelnas – skirtumas tarp pardavimo pajamų ir savikainos.

C

D

Debitorinis įsiskolinimas – suma, kurią įmonė turi gauti už suteiktas paslaugas arba parduotas prekes iš savo debitorių.

Debitorius – skolingas asmuo.

E (E, Ė)

Efektyvumas – išteklių panaudojimo veiksmingumas, kai norimas rezultatas pasiekiamas mažiausiomis įmanomomis sąnaudomis arba naudojant turimus išteklius pasiekiamas maksimalus įmanomas rezultatas.

F

Finansinės veiklos pajamos – tai valiutos kurso pokyčio rezultatai, gaunamos ir mokamos paskolų, lizingo palūkanos ir pan.

Finansiniai rodikliai – priemonė pateikti įmonės apskaitos arba finansinius skaičiavimus tarp kitų skaičių, išreiškiant skaičius kaip kitų skaičių santykį, tam, kad būtų įvertintas įmonės „didumas“ arba „mažumas“.

G

Gautinos sumos – finansinis turtas, kuris atsiranda pardavus prekes ar kitą turtą ar suteikus paslaugas.

Globalizacija – gamybos, prekybos, darbo ir kitokių ryšių tarp šalių suartėjimas ir susipynimas, ekonominių sienų griuvimas.

Grynasis pelningumas – įmonės veikos efektyvumo vertinimo rodiklis, skaičiuojamas kaip grynojo pelno ir pardavimų santykis.

H

Hipotezė – pažinimo būdas, suformuluojamas teoriškai ir pakankamai tiksliai apibrėžiamas, kad jį būtų galima patikrinti praktiniais duomenimis. Tai – išankstinis reiškinių sąveikos apibūdinimas.

Horizontalioji analizė – tai dviejų ar daugiau metų finansinių ataskaitų duomenų palyginimas, kuris padeda nustatyti atitinkamų rodiklių dinamiką.

I (I, Y)

Ilgalaikis turtas – turtas, kurio vertė į naująjį produktą perkeliama dalimis ir jis nesunaudojamas per vieną gamybos ciklą.

Investuotas kapitalas – tai nuosavybės ir ilgalaikių bei trumpalaikių finansinių skolų suma.

Ilgalaikis įsipareigojimas – įsipareigojimas, už kurį įmonė privalės atsiskaityti vėliau nei per vienerius metus.

Investicija (finansuose) – bet koks turto įsigijimas tikintis grąžos.

Ištekliai – gėrybės, kurios gali būti vartojamos ar naudojamos gamyboje.

Išlaidos – turto ar paslaugų sunaudojimas bei turto vertės sumažėjimas per ataskaitinį laikotarpį.

Išstatinis kapitalas – pasirašytų akcinės bendrovės akcijų nominaliųjų verčių suma.

Įmonė – pelno siekiantis ūkio subjektas.

Įprastinės veiklos pajamos – tai pajamos iš pagrindinės įmonės gamybinės / komercinės veiklos, kurios metu parduodamos įmonės prekės ar paslaugos. Kad gautų šias pajamas, įmonė patiria pardavimų ir administracinės (veiklos) sąnaudas.

Įsipareigojimas – skola ar kitokia prievolė, atsirandanti dėl atliktų ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių, už kuriuos ūkio subjektas privalės ateityje atsiskaityti turtu.

Y

Ypatingosios veiklos pajamos – tai pajamos ir sąnaudos, dažniausiai susijusios su praėjusių laikotarpių rezultatų koregavimu.

J

K

Kaina – prekės, paslaugos, turto arba gamybos veiksnių piniginei vertė.

Kapitalas – indėlis į gamybą, investuojant į materialųjį (pvz., įmones įstaigas, įrankius) ir intelektualųjį (profesinį pasirengimą) kapitalą.

Kitos veiklos pajamos – tai pajamos iš įmonės vykdomos, tačiau pagrindiniai veiklai nepriskiriamos veiklos: ilgalaikio turto pardavimas, nuoma, ilgalaikių ir trumpalaikių finansinių instrumentų pirkimas ir pardavimas.

Koeficientas – dydžių santykio ar pokyčio rodiklis.

Konkurencija – padėtis rinkoje, kai nė vienas iš rinkos dalyvių negali taikyti monopolinės kainos dėl to, kad rinkoje veikia keli pirkėjai ar pardavėjai arba, kai, esant laisvam įėjimui į rinką, egzistuoja reali galimybė rasti tokiam pirkėjui ar pardavėjui.

Kreditas – pinigų suma, kurią kredito įstaiga suteikia paskolos gavėjui, o pastarasis įsipareigoja grąžinti paskolintą sumą ir sutarto dydžio palūkanas sutartyje numatytais terminais bei tvarka.

Kreditorinis įsiskolinimas – tai įmonės laikinai pritrauktos piniginės lėšos, grąžintinos atitinkamiems juridiniams ar fiziniams asmenims.

L

Likvidacinė vertė – firmos turto grynoji vertė, gaunama iš turto atėmus visus trumpalaikius ir ilgalaikius įsipareigojimus, kaip pateikiama balansinėje ataskaitoje.

M

Materialus turtas – fizinis turtas turintis piniginę vertę.

Metinė finansinė atskaitomybė – finansinė atskaitomybė, parengta apibendrinus įmonės finansinių metų duomenis.

Metodas – veiklos, sprendimo būdas.

Mokumas – įmonės gebėjimas laiku apmokėti įsipareigojimus, taip pat ir ilgalaikius.

N

Nematerialusis turtas – identifikuojamas nepiniginis turtas, neturintis materialios formos, kuriuo įmonė disponuoja ir kurį naudodama tikisi gauti tiesioginės ir netiesioginės ekonominės naudos.

Nepaskirstytasis pelnas – pelno dalis, likusi sumokėjus pelno mokestį ir neišmokėta dividendais.

Nuostolis – skirtumas, susidarantis, kai firmos bendrosios pajamos tampa mažesnės už bendrąsias sąnaudas

Nusidėvėjimas – ilgalaikio materialiojo turto vertės sumažėjimas per jo naudojimo laiką ir tos vertės perkėlimas į pagamintos produkcijos savikainą.

O

P

Pardavimo pajamos – ekonominis naudos padidėjimas dėl prekių pardavimo ir paslaugų teikimo per ataskaitinį laikotarpį, pasireiškiantis įmonės turto padidėjimu arba įsipareigojimų sumažėjimu, kai dėl to padidėja nuosavas kapitalas, išskyrus papildomus savininkų įnašus.

Pardavimo savikaina – per ataskaitinį ir ankstesnius laikotarpius patirtos išlaidos, tenkančios per ataskaitinį laikotarpį suteiktoms paslaugoms ir parduotoms prekėms.

Pardavimų pelningumas – atspindi pardavimų efektyvumą įvairiuose įmonės veiklos etapuose. Pardavimų pelningumas vertina kokia grąžą duoda 1 pardavimo litas.

Paslaugos – įmonės vykdoma veikla, susijusi su darbų atlikimu pirkėjui (klientui), uždirbanti pajamas.

Pelnas – pajamų ir išlaidų skirtumas.

Pelnas prieš mokesčius – jungia įmonės įprastinės ir ne įprastinės veiklos rezultatus ir rodo bendrą visos įmonės veiklos rezultata.

Pelningumo rodikliai – įmonės pelno normos apskaitos matas, kuris išreiškia įmonės pelną kaip jos pajamų gautų iš pardavimo procentų.

Pelno (nuostolio) ataskaita – finansinė ataskaita, kurioje nurodomos visos per ataskaitinį laikotarpį įmonės uždirbtos pajamos, patirtos sąnaudos ir gauti veiklos rezultatai, pelnas prieš apmokestinimą, mokestis, grynasis pelnas (arba nuostolį).

Palūkanos – pinigų suma, mokama (gaunama) už suteiktą paskolą, indėlį, skolos vertybinius popierius, perduotą naudoti turtą ar kitą skolinį reikalavimą, t.y. sutartyje nustatytas procentas, skaičiuojamas nuo padėto indėlio, suteiktos paskolos dydžio, skolos vertybinių popierių nominaliosios vertės arba perduoto naudotis turto ar kito skolinio reikalavimo vertės arba perduoto naudotis turto ar kito skolinio nominaliosios vertės.

Paskola – lėšos ar daiktai, kuriuos kreditorius suteikia paskolos gavėjui, o pastarasis įsipareigoja grąžinti pasiskolintas lėšas ir daiktus ir sutarto dydžio palūkanas sutartyje nustatytais terminais ir tvarka.

Pelningumas – įmonės veiklos efektyvumo, vertybinių popierių ar jų portfelio pajamingumo vertinimas lyginant uždirbtą pelną ar pajamas su tam tikru pasirinktu dydžiu – apyvarta, kapitalu, akcijos nominaliaja verte ir pan.

Prognozavimas – ateities reiškinių ir rodiklių dydžių numatymo būdas.

R

Racionalus – optimalus.

Recesija – ekonomikos augimo sustojimas ar nuosmukis tris mėnesius iš eilės.

Rinka – ekonominių mainų sistema, suvedanti pirkėjus ir pardavėjus.

Rentabilumas – pelningumas, pajamų gausumas, gamybos išlaidų kompensacija, parodanti materialinių, darbo ir piniginių resursų panaudojimo efektyvumą. Rentabilumo rodiklis parodo, kokia pelno dalis tenka vienam sąnaudų litui.

Rizika – nepageidaujamo rezultato tikimybė.

S

Sąnaudos – prekių gamybos, paslaugų tiekimo metu sunaudotų ekonominių išteklių vertinė išraiška.

Strategija – ilgalaikių, esminių veiklos nuostatų bei jos svarbiausių tikslų įgyvendinimo kelių visuma;

T

Trumpalaikis įsipareigojimas – įsipareigojimas, už kurį įmonė privalės atsiskaityti per vienerius metus nuo balanso datos arba per vieną įmonės veiklos ciklą.

Trumpalaikis turtas – turtas, kurį įmonė sunaudoja ekonominei naudai gauti per vienerius metus arba per vieną įmonės veiklos ciklą.

Turtas – materialiosios, nematerialiosios ir finansinės vertybės, kurias valdo ir naudoja ir (arba) kuriomis disponuoja įmonė, ir kurias naudojant tikimasi gauti ekonominės naudos.

U (Ū, Ū)

Uždoroji akcinė bendrovė – akcinė bendrovė, kurios akcijas turi teisę įsigyti tik steigėjai, o akcininkai gali parduoti savo akcijas tik prieš tai informavę kitus akcininkus ir gavę jų sutikimą.

V

Veiklos sąnaudos – patirtos per ataskaitinį laikotarpį išlaidos, susijusios su įprastine įmonės veikla, vykdoma neatsižvelgiant į pardavimų apimtį, išskyrus finansinę, investicinę ir kitą veiklą.

Veiklos pelnas – parodo įmonės įprastinės veiklos rezultatą per ataskaitinį laikotarpį. Įprastinės veiklos pelno dydis – tai įmonės vadovų per ataskaitinį laikotarpį sąmoningai vykdytos ir nuo jų valios priklausančios veiklos rezultatas. Šis pelno rodiklis svarbus tuo, kad parodo įmonės pagrindinės veiklos pelną, atsiribojant nuo to, kokius šaltinius įmonė naudoja savo veiklai finansuoti, t. y. ar ji naudoja skolintas lėšas ar ne, ir kiek gauna pajamų iš savo nepagrindinės veiklos, t. y. ilgalaikio turto pardavimo ir pan.

Vertikaloji analize – rodiklių lyginamųjų svorių skaičiavimas. Atitinkamas finansinės ataskaitos rodiklis lyginamas su bendru baziniu tos ataskaitos rodikliu, o gautas dydis išreiškiamas bazinio dydžio procentais. Tokiu būdu nustatomas ne tik dalinių rodiklių pasikeitimas, bet ir kokios jų pasikeitimo priežastys.